

Tisdagen den 13 juni

Kl. 13.00–15.57
18.00–19.19

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd

Förste vice talmannen anmälde att *Stefan Nilsson* (MP) skulle tjänstgöra som ersättare för statsrådet *Per Bolund* (MP) från och med den 15 juli och tills vidare.

§ 2 Anmälan om ersättare

Förste vice talmannen anmälde att *Lorentz Tovatt* (MP) skulle tjänstgöra som ersättare för *Per Olsson* (MP) under tiden för hans ledighet den 15 juli 2017–24 september 2018.

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

KOM(2017) 289 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 4 september*.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Utbildningsutskottets betänkande

2016/17:UbU21 En försöksverksamhet med branschskolor

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2016/17:MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige

Justitieutskottets betänkanden

2016/17:JuU15 Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program

2016/17:JuU25 Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns

*Svar på
interpellationer*

§ 5 Svar på interpellation 2016/17:528 om rättslösa och hemlösa barn

Anf. 1 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Maj Karlsson, för interpellationen! Maj Karlsson har frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa att barn som har föräldrar som nekas försörjningsstöd får sina behov tillgodosedda. Maj Karlsson har också frågat mig vad jag avser att göra för att hemlösa barn med försörjningsstöd ska få tillgång till ett tryggt boende och inte behöva bo på vandrarhem och liknande under långa perioder.

Regeringen har tagit del av Barnombudsmannens och Rädda Barnens rapporter om hur barn påverkas vid vräkning, trångboddhet och hemlöshet. Att barn drabbas av detta riskerar att allvarligt äventyra barnens uppväxtvillkor, hälsa och utveckling. För barn i familjer som tvingas leva på försörjningsstöd, särskilt under längre perioder, blir situationen naturligtvis ytterligare påfrestande.

Regeringen har en grundläggande strävan att skapa förutsättningar för mer jämlika uppväxtvillkor för alla barn. Barnfamiljer med låg ekonomisk standard behöver fortsatt stöd, och den omfördelade profilen i familjepolitiken behöver förstärkas. Att förbättra situationen för familjer med låg ekonomisk standard är prioriterat. Regeringen har insatser och långsiktiga strategier inom flera områden, bland annat den ekonomiska familjepolitiken och arbetsmarknads- och utbildningspolitiken. Regeringen har också tillsatt en särskild utredare som ska göra en översyn av socialtjänstlagen, bland annat utifrån ett förebyggande perspektiv.

Ur barnrättsperspektiv är det viktigt att föräldrar med minderåriga barn får stöd för att komma in på arbetsmarknaden. Att föräldrar får arbete får många positiva effekter för barnen. Det förbättrar familjens ekonomiska situation och får då positiva följdverkningar också inom andra områden, till exempel i fråga om möjligheten att skaffa sig ett stabilt boende.

Enligt socialtjänstlagen ska barnens bästa särskilt beaktas vid åtgärder som rör barn. Vad som är barnets bästa får avgöras från fall till fall utifrån en bedömning av förhållandena i det enskilda ärendet. Det torde vara i enlighet med barnets bästa att föräldern kommer ur sitt biståndsberoende och tar ett arbete. Men det innebär också att barnets situation ska uppmärksammas vid bedömningen om det finns goda och godtagbara skäl för föräldern att inte stå till arbetsmarknadens förfogande.

Om socialtjänsten fattar beslut om ett avslag på en biståndsansökan på grund av att föräldern inte levt upp till kraven för rätt till försörjningsstöd ska ändå socialtjänsten, till följd av sitt yttersta ansvar, se till att familjen inte hamnar i en nödsituation. Det kan betyda att socialtjänsten behöver vidta åtgärder på andra sätt än genom utbetalning av försörjningsstöd. Socialtjänsten måste, efter sedvanlig individuell bedömning, se till barnets situation och bistå barnet och dess föräldrar med särskilda insatser så att

barnet har en så stabil livssituation som möjligt. Jag förutsätter därmed att barnperspektivet beaktas i ärenden som rör ekonomiskt bistånd.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av hemlöshetens omfattning och karaktär avseende år 2017. Av kartläggningen ska bland annat situationen för hemlösa barnfamiljer framgå specifikt. I uppdraget har även ingått att ta fram en plan, i samråd med berörda myndigheter, organisationer och forskare, för hur kartläggningen kan spridas och användas i det strategiska arbetet på olika nivåer inom socialtjänstens område mot hemlöshet, speciellt mot bakgrund av flyktingsituationen.

Socialstyrelsen har tidigare tagit fram en vägledning för vräkningsförebyggande arbete som nu uppdateras. Även länsstyrelserna har fått i uppdrag att under 2016–2017 stödja och informera kommuner och andra aktörer med målet att underlätta inträdet på bostadsmarknaden, motverka hemlöshet och förebygga avhysningar. Länsstyrelsen i Skåne ska lämna en samlad slutrapport i januari 2018. Positivt är att antalet vräkningar har haft en tydligt nedåtgående trend under de senaste 25 åren.

Avslutningsvis vill jag säga att det är glädjande att konstatera att också bostadsbyggandet nu ökar kraftigt. Det ger förutsättningar för en bostadsmarknad som är mer i balans, vilket också gynnar ekonomiskt svagare grupper.

Anf. 2 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Åsa Regnér för svaret. Att Rädda Barnens rapport visar att 5 000 barn i vårt land inte har ett hem är en fråga som verkligen måste tas på allvar.

Rapporten från Rädda Barnen är horribel läsning. Det handlar om barn som vittnar om en vardag fylld med ångest och förtvivlan. När vissa barn kivas om vilken bok som ska läsas på kvällen eller att det är dags att borsta tänderna står andra barn med en ryggsäck på ryggen och vet inte var de ska vakna nästa morgon. Det är verkligen fruktansvärt.

Det finns självklart en rad olika skäl till att vi har barn som växer upp utan ett hem, till exempel den omfattande bostadsbristen. Och visst är ett eget arbete en fundamental del för att kunna leva ett gott liv och det förebyggande arbetet helt centralt för att människor inte ska hamna i utsatthet. Därför är vi glada att vi tillsammans med regeringen har fått igenom stora satsningar inom de här områdena. Men sociala problem är ofta mycket mer komplicerade än så. Att vara hemlös är mycket sällan ett val eller ett resultat av brist på motivation.

Däremot finns det en rad andra skäl till att människor blir hemlösa som kräver andra åtgärder än dem jag har redovisat nu och dem som stadsrådet hänvisar till i sitt svar. Därför måste jag säga att jag blir orolig över statsrådets svar när det kommer till frågan om försörjningsansvar.

I dag är biståndet från socialtjänsten villkorat. Stödet till boende kan när som helst avslutas om socialtjänsten anser att någon av de vuxna i hushållet inte har varit tillräckligt aktiv i sitt bostadssökande eller arbetssökande. Det räcker med att en av föräldrarna felar för att hela familjen ska få avslag på stöd till sitt boende. Att fela kan vara att utebli från sin arbetspraktik en halv dag eller att inte redovisa vilka bostäder man sökt. Barn kan alltså från en dag till en annan förlora sina grundläggande rättigheter.

Ministern menar då att i de fall där barnfamiljer får avslag på ekonomiskt bistånd och barnen därmed förlorar sin försörjning ska ändå socialtjänsten till följd av sitt yttersta ansvar se till att familjen inte hamnar i en nödsituation. Ministern förutsätter därför att barnperspektivet beaktas i de ärenden som rör ekonomiskt bistånd – punkt. Det sägs inget mer än det.

Detta svar gör mig orolig av flera skäl. Det handlar dels om att länsstyrelsernas tillsyn och Socialstyrelsens uppföljningar visar att barnperspektivet generellt inte uppmärksammas i tillräcklig utsträckning i handläggningen av ekonomiskt bistånd. Det handlar dels om att ministern bara förutsätter att barnperspektivet beaktas trots att vi pekar på att avslagen för försörjningsstöd ökar, även för barn.

Men framför allt handlar det om att vi just har fått en rapport om att 5 000 barn lever i hemlöshet. En så hisnande siffra skulle för mig personligen, om jag var minister, innebära att jag inte förutsatte någonting. Jag skulle i stället vilja lyfta på varje tänkbar sten för att se till att barn får rätt till något så grundläggande som ett hem och en försörjning.

Jag blir också lite fundersam över att stadsrådet i sitt svar hänvisar till att det pågår en översyn av socialtjänstlagen. Problemet är bara att ekonomiskt bistånd inte alls ingår i den utredningen. Mina frågor känns därför ganska obesvarade.

Ska jag förstå det som att stadsrådet inte ämnar vidta några åtgärder för att säkerställa att barn som har föräldrar som nekas försörjningsstöd ska få sina rättigheter tillgodosedda?

Anf. 3 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Maj Karlsson, för frågan och för inlägget! De här barnen är en utsatt grupp om de inte får tillräckligt bra stöd. Här kommer också andra aktörer som skolan och fritidsverksamheter in. Jag är glad över de gemensamma ansträngningar som vi har gjort för att stärka barnfamiljers ekonomi.

Socialtjänsten har inte ansvar för bostadsbyggande. De har det yttersta ansvaret när det gäller människors situation i ekonomiska eller sociala sammanhang, till exempel, så att ingen faller utanför. Men de har inte ansvar för att se till att det finns bostäder i största allmänhet i en kommun. I verkligheten har många socialtjänster fått göra det i alla fall genom det som kallas den sekundära bostadsmarknaden där man försöker så mycket man kan att stödja personer som har svårt att hitta en bostad genom att göra det åt dem. Därför är det viktigt att bostäder byggs, och det byggs mer än någonsin nu.

När det gäller mitt svar om socialtjänstlagen är skälet till att jag nämner den att det finns en tydlig ambition i direktiven att stödet från socialtjänsten och också den sociala barn- och ungdomsvården, där ju många familjer finns med, ska vara mer förebyggande än i dag. Man ska också förenkla sättet att arbeta, utan att göra avkall på kvalitet eller rättssäkerhet, och tänka på ett annat sätt som innebär att man kan göra insatser innan saker och ting har gått för långt.

Därför tycker jag att det är väldigt relevant att ha med detta i mitt svar. Det är nämligen så jag har tänkt. Dessutom är barnperspektivet viktigt i direktiven.

Som Maj Karlsson också vet kommer vi att göra barnkonventionen till lag och kommer mycket snart med ett sådant förslag. Socialtjänster som jag besöker anstränger sig verkligen att stödja personer och inte minst familjer som är i nöd och där barn kan komma i kläm. Jag träffar också många barn som lever i den här situationen, och inte sällan tar de ett ganska stort vuxenansvar därför att de har hela den här logiken i huvudet i stället för att tänka på sådant som vi kanske hellre skulle vilja att barn tänker på.

Jag går inte och väntar. Jag har vidtagit alla de här åtgärderna för att kunna stärka barns situation och stödja personer så att de kan komma in på arbetsmarknaden. Jag kommer att skärpa uppdragen till socialtjänsten om jag ser i en kartläggning att man behandlar kvinnor och män olika vid ansökan om försörjningsstöd. Det är viktigt för mig att man också ser kvinnor som personer som ska stå till arbetsmarknadens förfogande.

I och med att vi också lägger förslag om att göra barnkonventionen till lag kommer vi att genomföra ett kunskapslyft som ska omfatta nyckelmyndigheter. De är många, och där kommer socialtjänsten också att ingå.

Anf. 4 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! I ett av världens rikaste länder finns tusentals barn som inte har tillgång till något så grundläggande som ett hem. Tusentals föräldrar vet inte vilken säng de ska lägga sitt barn i nästa natt, om det ens finns en säng eller om den sovplats de kommer att kunna erbjuda sina barn kommer att vara en trappuppgång. Det kan låta som att jag tar i, eftersom det faktiskt låter helt överkligt, och som att jag försöker finna ord för att spetsa till den här debatten. Jag önskar verkligen att det var så, men det här är den brutala verkligheten för tusentals barn och föräldrar i ett av världens rikaste länder.

Därför reagerar jag ganska starkt på stadsrådets svar om att arbete är vägen fram. Självklart är arbete en förutsättning för egen försörjning. Det vet de vi pratar om i dag mer än några andra. Men för dem är det sällan så enkelt som att bara ta ett arbete. Då hade de gjort det för länge sedan. Jag tycker att vi ska vara noga med orden när vi pratar om dem som drabbats allra hårdast i vårt samhälle.

Eftersom det är så i dag att en förälders misstag kan få konsekvensen att barn inte har något hem ställde jag frågan till statsrådet om vad skälet är till att försörjningsplikten går före individens och framför allt barns rätt till bistånd till sin försörjning. Jag fick inget svar på det, men vad jag förstår står anledningen till det att finna i ett avgörande från Regeringsrätten. Där har man ansett att en makes underhållsskyldighet beträffande den övriga familjen får anses primär i förhållande till de övriga familjemedlemmarnas rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen. Regeringsrätten fann att den andre makens underlåtenhet att stå till arbetsmarknadens förfogande innebar att övriga familjemedlemmars rätt till bistånd bortföll.

Det här avgörandet ligger nu till grund för riktlinjer för såväl Socialstyrelsen som de flesta kommuner runt om i landet. Avgörandet har därför fått betydande inverkan i barns liv. Det är egentligen mycket märkligt eftersom en lag i denna dom ställs över en annan lag utan att det står angivet att så ska ske. Det är för mig helt oförenligt med kravet att barns bästa ska beaktas när det gäller ekonomiskt bistånd.

För mig känns det konstigt att det finns ett regelverk som kan innebära att ett barn inte får rätt till sina grundläggande rättigheter bara för att en av föräldrarna inte har kunnat leva upp till socialtjänstens krav och att det i sin tur är ett resultat av ett avgörande från Regeringsrätten som ingen verkar ha tittat närmare på.

Därför hade jag verkligen hoppats på att jag skulle få ett svar från statsrådet att lagstiftningen kring detta bör utredas, speciellt med tanke på att vi ska göra barnkonventionen till lag. Nu när statsrådet känner till omständigheterna kring försörjningsplikten är min fråga om statsrådet är beredd att se över om lagstiftningen behöver skärpas för att stärka barns rätt.

Anf. 5 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Som jag sa ser jag över socialtjänstlagen utifrån barnperspektiv också. Redan i dag har socialtjänsten ett ansvar att se till barns bästa och till barns behov, och de måste också skydda barn.

Jag ser över socialtjänstlagen som har direktiv om att man i sitt arbete ska se till barns bästa, och jag kommer att göra barnkonventionen till lag. Det är för att inskräpa betydelsen av barns rättigheter och vad det faktiskt innebär i olika avväganden.

Sedan tycker jag, och det tror jag att vi är överens om, att arbete och inkomst för föräldrarna är viktigt. Det är lika viktigt för pappor som för mammor. Då måste man också få allt möjligt stöd för att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande. Därför är det viktigt för regeringen med insatser till exempel när det gäller vuxenutbildning eller andra åtgärder för att komma närmare arbetsmarknaden.

De här olika insatserna och utredningarna som vi gör vill jag ska främja barns rättigheter. Barn ska inte komma i kläm i sådana här situationer, och därför vet jag att socialtjänsten arbetar med de här frågorna.

Anf. 6 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för debatten och för klargöranden. Det här är en fråga som för en rödgrön regering borde ligga tämligen högt på den politiska dagordningen.

Jag måste säga att en rapport som Rädda Barnens lämnar mig sömnlös. Jag kan inte sluta tänka på hur det hade varit för mig att inte kunna ge mina barn ett hem. Jag blir illamående av att tänka på de konsekvenser det kan få för de barn som drabbas, och jag blir vettskrämd av tanken att det här en dag skulle kunna handla om mig. Ingen av oss vet vad livet har att erbjuda, och det är just med den insikten som vi har byggt ett land där vi ska vara garanterade grundläggande rättigheter. Därför skrämmer det verkligen mig när vi inte lyckas erbjuda barn en fast bostad.

I Vänsterpartiets Sverige ska varje unge ha ett eget hem. Oavsett vilken klassbakgrund dina föräldrar har eller vilka öden som kommer att drabba dig under livets gång är vi skyldiga att göra allt vi kan för att se till att våra barns grundläggande rättigheter tillgodoses.

Förutom det statsrådet redogjort för önskar jag att statsrådet efter den här debatten också är beredd att se över lagstiftningen och överväga hur barn ska kunna ha rätt till sin försörjning och till en bostad. Den här delen ligger ju inte inom utredningen av socialtjänstlagen eftersom det här också berör ekonomiskt bistånd.

Jag hoppas verkligen att statsrådet kommer att överväga att titta på vad man kan göra när det gäller den här domen. Jag tror att även statsrådet vill vända på varje sten för att se till att våra barn är trygga.

Prot. 2016/17:124
13 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 7 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Maj Karlsson, för en angelägen debatt! Jag tar med mig vad vi har talat om här. Frågorna ligger högt på regeringens dagordning. Det är därför vi har satt igång med de olika åtgärder som jag har redogjort för. Socialtjänsterna jobbar hårt med det här, och i allt fler kommuner sker det färre vräkningar som faktiskt involverar barn. Man har med sig ett barnperspektiv när man gör olika bedömningar.

Jag kommer att följa frågan noga, för den är verkligen viktig.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2016/17:532 om jämställdhetsmyndigheten

Anf. 8 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Annika Qarlsson har frågat mig om någon konsekvensanalys har gjorts för beslutet att flytta ansvar från myndigheter som i dag har nationella uppdrag inom delmålsområdet mäns våld mot kvinnor. Vidare har Annika Qarlsson frågat på vilken grund Länsstyrelsen i Östergötlands län får en speciallösning där just deras verksamhet får stå utanför den nya jämställdhetsmyndigheten under tre år. Slutligen ställer Annika Qarlsson frågan vilka åtgärder jag avser att vidta för att undvika kompetensförluster när organisationskommitténs slutredovisning ska göras den 31 december 2017 och myndighetens verksamhet ska vara igång dagen efter.

I regeringens skrivelse *Mål, makt och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid* redogör regeringen för skälen för att inrätta en jämställdhetsmyndighet och för konsekvenserna. Ett viktigt skäl är att jämställdhetspolitiken över lång tid har byggts på tillfälliga satsningar med dåliga förutsättningar för långsiktig samhällsförändring. Jämställdhetspolitikens nuvarande organisering är splittrad över en rad myndigheter, vilket innebär bristande möjligheter för samordning och uppföljning. Frånvaron av en myndighet har minskat genomslagskraften för de satsningar som har gjorts och försämrat möjligheterna till bestående effekter av arbetet.

Jämställdhetsutredningens viktigaste slutsats var att det krävs en permanent struktur på nationell nivå för att regeringen ska kunna säkerställa att politiska prioriteringar får genomslag i styrningen av myndigheter och verksamheter. Riksrevisionen gör bedömningen att regeringen behöver stärka långsiktigheten i genomförandet av jämställdhetspolitiken för att satsningar på tidsbegränsade insatser och projekt ska kunna genomföras på ett effektivt sätt.

Regeringen bedömer att en viktig konsekvens av att inrätta en jämställdhetsmyndighet är att det möjliggör ett långsiktigt och strategiskt arbete som ger bestående resultat och effekter. En annan konsekvens är att arbetet på jämställdhetspolitikens område får en naturlig hemvist med de

samordnings- och effektivitetsvinster detta sammantaget innebär för befintliga uppdrag på området som förs över till myndigheten.

Flera uppdrag permanentas i och med att de förs över till jämställdhetsmyndigheten och samorganiseras med övriga närliggande uppdrag. Detta förväntas få flera positiva konsekvenser. Det innebär framför allt bättre förutsättningar för samordning och ett långsiktigt arbete inom jämställdhetsområdet med en permanent stödstruktur för berörda myndigheter, organisationer och yrkesverksamma.

Utredningen om inrättandet av en jämställdhetsmyndighet, som tillsattes i december 2016, ska förbereda och genomföra bildandet av en jämställdhetsmyndighet. I uppdraget ingår att föra över uppdrag och uppgifter från andra myndigheter. Utredaren ska vidta de åtgärder som krävs för att myndigheten ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2018. Det framgår särskilt av utredningens uppdrag att upparbetad kunskap och erfarenhet ska tas till vara och att arbetet ska kunna bedrivas utan avbrott. Utredningen ska hantera dessa frågor i nära samarbete med de berörda myndigheterna.

Regeringen har också gett bland annat Länsstyrelsen i Stockholms län och Uppsala universitet, där Nationellt centrum för kvinnofrid finns, särskilda uppdrag att bistå utredaren i arbetet. Även för dessa uppdrag är utgångspunkten att upparbetad kunskap och erfarenhet från angivna nationella uppdrag ska tas till vara samt att arbetet ska kunna bedrivas utan avbrott. Regeringen har förtroende för att utredningen och de berörda myndigheterna sköter sina uppdrag på bästa sätt.

När regeringen tillsatte Utredningen om inrättandet av en jämställdhetsmyndighet var avsikten att uppdrag och uppgifter från fem olika myndigheter skulle överföras till den nya myndigheten, inklusive det nationella uppdraget om hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län. En konsekvens av riksdagsbehandlingen blev att det nationella uppdraget om hedersrelaterat våld och förtryck fortsätter som ett tillfälligt uppdrag till utgången av 2020. Men i likhet med arbetsmarknadsutskottet bedömer regeringen att jämställdhetsmyndighetens uppdrag också bör omfatta frågor om hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämställdhetsmyndigheten bör särskilt inrikta sig på övergripande nationell kunskapsutveckling och strategiska, övergripande frågor så att myndighetens verksamhet och det uppdrag som utförs av Länsstyrelsen i Östergötlands län kan komplettera varandra.

Mot slutet av uppdragsperioden bör en utvärdering genomföras av hur de statliga insatserna mot hedersrelaterat våld och förtryck är organiserade. Mot bakgrund av utvärderingen bör ställningstagande göras om i vilken form verksamheten bör fortsätta att bedrivas.

Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Statsrådet har fått tre relevanta frågor från mig om arbetet med att inrätta en ny jämställdhetsmyndighet. Svaren blev: Nej, regeringen har inte gjort någon konsekvensanalys. Östergötlands speciallösning tar hon sina händer ifrån och skyller på riksdagshanteringen, trots att regeringen var involverad i förhandlingarna. Och frågan om kompetensförluster när verksamheter ska fräntas sina

uppdrag och överförs i något som inte ens finns i dag hänvisas till utredaren att lösa. Det är ett uppdrag som troligtvis hade bedömts som omöjligt om det hade funnits en konsekvensanalys.

Att inte ha ett underlag, att inte veta vilka konsekvenser det får och i med det vilka åtgärder som krävs för att minimera förlusten är oansvarigt. Det är oansvarigt mot alla de kvinnor och män som är utsatta för våld, trafficking, prostitution och även hedersvåld.

Vi håller med om att jämställdhetsarbetet i Sverige behöver få en mer sammanhållen styrning och högre prioritet. Men den främsta anledningen till min kritik mot det nuvarande förslaget om en jämställdhetsmyndighet är att den riskerar att införas på bekostnad av nuvarande verksamheter med expertkunskap, samverkan och strukturer för kunskapsspridning då dessa rycks upp från grunden. Finansieringen är också oklar. Jag utgår därför från att det är de befintliga verksamheterna som kommer att få betala och finansiera regeringens myndighet.

Statskontoret är statens eget organ. Uppdraget är att se till att vi har en effektiv svensk statsförvaltning. De fick i uppdrag av regeringen att lämna förslag på hur strategisk, tydlig och hållbar styrning, organisering och ansvarsfördelning kan uppnås avseende de nationella uppdragen som de ovan nämnda myndigheterna har. I brist på en konsekvensanalys från regeringen får väl den här rapporten ses som det närmaste en konsekvensanalys i denna fråga.

Kritiken i rapporten mot regeringens planer är tydlig. Man avråder. Man bedömer att det finns flera risker med att förändra organisationerna och ansvarsfördelningen, och att det kan komma att kosta genom både minskad produktivitet och effektivitet.

De tre verksamheter som berörs av regeringens utredare jobbar med lite olika frågor. Men gemensamt för alla tre är att de inte enbart arbetar med frågor som rör jämställdhet. Deras arbete rör kriminella handlingar, våld mot både kvinnor och män, av kvinnor och män – även om det är en majoritet kvinnor som utsätts.

Det är alltså inte helt självklart att de här frågorna ska organiseras under en jämställdhetsmyndighet. Delmålet om mäns våld mot kvinnor är betydligt mer komplext än de övriga delmålen och borde ha hanterats i särskild ordning.

Vi ser en stor fara för att arbete med prostitution och människohandel, hedersrelaterat våld och förtryck samt kvinnofrid riskerar att avstanna under en längre tid, innan struktur, kompetens och organisation finns på plats i den nya myndigheten. Det tar tid att bygga upp expertkunskap och att etablera samverkan mellan myndigheter. Fråga verksamheterna som nu rycks upp!

Det är därför av största och yttersta vikt att den kompetens och de samverkansformer som byggts upp inom dessa organisationer inte rivs upp. Vi vet dessutom att de ovan nämnda verksamheterna har ett stort operativt arbete med såväl stödtelefon som kompetensteam och regionkoordinatorer. Genom en förflyttning av det operativa arbetet riskerar både befintliga samarbeten och kunskap att gå förlorade.

Att skapa en myndighet som riskerar att radera det jämställdhetsarbete som byggts upp under flera år är oansvarigt. Mantrat från minister och departement har varit att förstärka och förbättra. Det vi ser nu är att radera och flytta – till varje pris.

Jag ställer frågan igen, eftersom jag inte tycker att jag fick ett svar. Varför ha en speciallösning för Östergötland men inte för de andra? Vad skiljer?

Och oroa dig inte, statsrådet! Risken för kompetenstapp och driv är ett oerhört viktigt och känsligt område, som delmål fyra vad gäller jämställdhetsmålen.

Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag har anmält mig till debatten eftersom jag tycker att det här är en viktig fråga. Jag tror att alla som deltar i debatten har ett engagemang för att öka jämställdheten och för ett bättre arbete för att förebygga våld mot kvinnor. Men när regeringen kom med ett förslag om en jämställdhetsmyndighet var vi flera som tyckte att det saknades konsekvensanalyser.

När Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Liberalerna gjorde upp om den här myndigheten sa man att det ska leda till bättre styrning av jämställdhetspolitiken. Samtidigt reagerar vi på att man slår sönder det goda arbete som finns ute i landet vid olika enheter för att minska mäns våld mot kvinnor.

Ja, det har varit mycket projektarbeten, vilket var en del av Riksrevisiöns kritik. Men det de egentligen granskade var Alliansens olika satsningar. Vi lade väldigt stora resurser, över 1 miljard, i olika projektsatsningar på jämställdhetsområdet under vår regeringstid. Det var väldigt bra satsningar. En del kommer att fortsätta; en del kanske inte kommer att fortsätta.

Det här tillfälliga projektarbetet är vi naturligtvis emot. Men de myndigheter som Annika Qarlsson har lyft fram här är inga tillfälliga projektverksamheter.

Det är därför som vi har reagerat. Det har även flera tunga remissinstanser gjort. I sitt remissvar säger till exempel Statskontoret att detta inte är underbyggt. Man har inte undersökt alternativ och inte belyst de nackdelar som finns i förslaget.

Jag tycker att det är ett problem från kvalitets- och trovärdighetsperspektiv att kombinera ett utvärderande uppdrag och ett främjandeuppdrag. Det konkreta arbete som görs av verksamheter som NCK, Nationellt centrum för kvinnofrid, i Uppsala och Länsstyrelsen i Östergötland och Länsstyrelsen i Stockholm mot hedersrelaterat våld, mot prostitution och människohandel och för att minska våld mot kvinnor och våldtäkter slås nu sönder. Det talar för att det blir mer av att placera personer på en myndighet än att det görs ett konkret arbete ute i verksamheterna. Denna oro har vi fortfarande inte fått något svar på.

Ekonomistyrningsverket, som representerar en viktig remissinstans, säger att en ny myndighet uppenbart är ett dyrare alternativ för uppgiften och kan inte leverera likvärdig nytta.

Det finns naturligtvis ett behov av mer kontinuerlig uppföljning och analys. Där är vi överens med regeringen. Men anledningen till att Annika Qarlsson har framställt den här interpellationen är att vi inte riktigt kan se att det är värt att slå sönder de verksamheter som finns, som fungerar och som inte är tillfälliga projekt. Det behövs långsiktiga arbeten för att minska

mäns våld mot kvinnor. Det är väldigt tråkigt att vi ännu inte här har kunnat få ett svar från regeringen. Jag tycker inte att interpellationssvaret i dag har stillat den oron, tyvärr.

Min fråga är: Går det verkligen inte att försöka rädda dessa verksamheter på ett bättre sätt än vad som nu föreslås?

Prot. 2016/17:124
13 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 11 GUNNAR HEDBERG (M):

Herr talman! Fru statsråd! Annika Qarlssoon och Désirée Pethrus har på ett väldigt bra sätt beskrivit det som bekymrar oss. Beslutet om en jämställdhetsmyndighet är fattat. Men nu pågår det en genomförandefas som man kan tolka på lite olika sätt. Det är närmast en frågeställning som jag undrar över utifrån att kompetens och uppnådda resultat riskerar att raseras, eller i vart fall skadas, i samband med upprättandet av den nya myndigheten.

I det beslut som regeringen fattade den 9 mars uppdrog man till Uppsala universitet att förbereda för att vissa av de uppgifter som tillhör NCK och universitetet ska flyttas till Jämställdhetsmyndigheten. Då skrev man så här: "Utgångspunkten vid överförandet är att upparbetad kunskap och erfarenhet så långt möjligt tas tillvara samt att arbetet kan bedrivas utan avbrott."

Uttrycket "så långt som möjligt" är ju till intet förpliktande. Det kan vara noll eller hundra. I statsrådets svar till Annika Qarlssoon står det: "Även för dessa uppdrag är utgångspunkten att upparbetad kunskap och erfarenhet från angivna nationella uppdrag ska tas tillvara samt att arbetet kan bedrivas utan avbrott."

Har statsrådet en högre ambition än regeringen? Statsrådet har strukit regeringens uttryck "så långt som möjligt", vilket naturligtvis är bra. Men finns det något i regeringens beslut som leder till att det är något som inte är värt att ta med?

Anf. 12 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack så mycket, Annika Qarlssoon och övriga! Det är roligt att den här debatten engagerar så många.

Däremot konstaterar jag att de borgerliga partierna, utom Liberalerna, har åsikter om ett av sex delmål inom jämställdhetspolitiken. Inom det området har man åsikter om en sak, en organisationsfråga. Jämställdhetspolitiken är så mycket mer. Det är ett demokratiskt projekt, ett frihetsprojekt och en samhällsförändrande kraft som är mycket större än så.

Icke desto mindre är de verksamheter som vi pratar om oerhört viktiga. De är ju inte inrättade av någon högre makt. Jag var själv med när vi beslutade om inrättandet av NCK i Uppsala. Det krävdes väldigt mycket arbete att få till den verksamheten. Det var inte så många tillskyndare då som stöttade det arbetet.

Det har också varit ett bekymmer under resans gång, som verkligen inte personalen på NCK rår för, utan det har helt enkelt handlat om konstruktionen. Det är svårt att lägga ut ett regeringsuppdrag på universitet och högskolor. Det har varit *en* svårighet under arbetets gång. Annars har de som arbetar och kämpar på Nationellt centrum för kvinnofrid gjort en utmärkt insats.

Det bekymrar mig att ni inte bekymrar er över de utvärderingar som har gjorts av Alliansens arbete. Man avsatte 2,1 miljarder varav hälften gick till arbetet mot våld mot kvinnor. I de dokument som finns från Riksrevisionen och Jämställdhetsutredningen – den utredning som ni själva tillsatte – framgår det att dessa satsningar många gånger var bra, men de ledde inte till en långsiktig förändring. De förändrade inte nivån på våld mot kvinnor. Är det inte ett problem för er? Jag har frågat er förut, men jag har inte fått svar på den frågan.

Dessa utredningar är grundliga och har gått igenom alla de satsningar som ni gjorde. Jag tycker att det är beklämmande att ni inte har någon synpunkt på att nivåerna på våld mot kvinnor inte sjönk med de insatser som gjordes. Utredningarna säger att ett skäl till det var att organisationen är alldeles för splittrad och svårstyrd och att man inte kan ställa människor till svars. Jag tycker att det är ett jättestort problem.

Därför går jag på utredningens förslag om att inrätta en myndighet som skärper upp styrningen och som bidrar till ett sammanhållet sätt att styra och följa upp jämställdhetspolitiken. Det har vi ju på alla andra politikområden.

Den kommitté som nu arbetar för att se till att jämställdhetsmyndigheten bildas, som för övrigt välkomnades av kvinnorörelsen och jämställdhetsrörelsen i Sverige, har i uppdrag att titta på överflyttningen. Man gör bland annat bedömningen att den telefonlinje som finns på NCK i Uppsala bör finnas kvar. Jag tycker att det är en riktig bedömning. Det ingick i kommitténs utredningsdirekt.

Vi gör detta för att vi vill stärka arbetet mot våld mot kvinnor i Sverige och hela jämställdhetsarbetet. Till skillnad från er ser jag att hela jämställdhetsarbetet går framåt med de sex delmålen tillsammans. Det hänger ihop. Det handlar om makt, om jobb, om att dela på det obetalda arbetet och om möjlighet att ta sig ur ett dåligt förhållande. Dessutom gäller det kunskap om våld mot kvinnor i största allmänhet.

Myndigheten är rätt väg att gå, och vi ska arbeta med den på ett så bra sätt som möjligt.

Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Återigen är statsrådets analys att eftersom anmälningstalen ökar har våldet inte minskat. Det finns faktiskt en ökad kunskap och en benägenhet att anmäla. Det gäller att skapa ett förtroende och skapa vägar där man vågar anmäla på ett annat sätt eftersom bemötandet i vården har förbättrats. Det finns också underlag som gör att man i vården dokumenterar det som har hänt. Man tvättar inte av och inte bort sådant som kan ligga till grund för anmälningar.

Om man tror att allting kommer att lösa sig om man gör satsningar på det här området blir det lite konstigt. Det som jag försöker att beskriva är att vi måste ta vara på det som har gjorts och se till att använda det på ett ännu bättre sätt.

Genom det arbete som har skett finns det en ökad kunskap och en ökad medvetenhet. Det finns framtagna metoder som ligger till grund för vårdpersonal, åklagare och rättsväsen. Efter många år får de äntligen sätta sig på skolbänken. Det är någonting som jag under lång tid har efterlyst men som dröjde väldigt länge.

Det handlar där om att skapa ett ökat förtroende och skapa utbildningar som också tillmötesgår önskemålen från dessa yrkeskategorier. Det här är vad som har skett under dessa år. Man har arbetat upp den kunskap och trovärdighet som gör att man får personer att sätta sig där. Vi vänder oss emot att man slår undan fötterna för detta och tror att man kan börja om från början utan att det blir ett kunskapsstapp. Även vi har sett att det behövs en mer samordnad struktur för att man ska få ut mer av de pengar som satsas på området.

Varje kvinna som utsätts för våld bekymrar oss allihop. Men detta delmål berör inte bara utsatta kvinnor. Det handlar om kvinnor och män som blir utsatta och kvinnor och män som utsätter. Och när det gäller hedersvåldet blir det än mer komplicerat eftersom det handlar om hela familjegrupper. Det är alltså inte helt självklart att området bara tjänar på att hamna under jämställdhetsmyndigheten, för detta är inte bara en jämställdhetsfråga utan utgörs även av annat.

Statsrådet var bekymrad över tillskyndandet. Rikskvinnocentrum sattes 1994 i sjön av en borgerlig regering. Jag var själv kvinnoförbundsordförande när ytterligare uppdrag kom under den tid då vi satt i regering och som Åsa Regnéér hänvisar till. Jag vet inte om något politiskt parti var emot det här, även om det låter så i dag. Under alliansregeringen gav vi ytterligare nationella uppdrag till denna myndighet. Jag blir alltså lite konfunderad när statsrådet försöker få det till att vi inte bryr oss.

Vad som skulle vara intressant att fundera över är hur man i stället hade kunnat använda sig av de redan befintliga myndigheter som jobbar med frågorna och knutit ihop detta med bildandet av den nya myndigheten. Det finns som sagt fem andra delmål, där det inledningsvis krävs ganska mycket resurser och insatser för att man ska komma igång och komma på banan och arbeta med detta. Det hade varit nog att använda det här och knyta de andra till sig över tid i stället för att göra på det sätt som regeringen nu väljer att göra. Man slår undan fötterna för dessa verksamheter.

Jag har fortfarande inte fått något svar på varför det blir en speciallösning för Östergötland. Jag har inte heller hört om statsrådet är bekymrad över det kompetensstapp som riskerar att bli följd av förändringen.

Anf. 14 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Vi är egentligen överens om att vi måste ha bättre långsiktighet och uppföljning av jämställdhetsarbetet. Det är något som också jag har drivit på olika håll, för jag tycker att det här är viktigt. Men vad flera av oss har svårt att förstå är varför man måste slå sönder väl fungerande verksamheter som finns på jämställdhetsområdet. Detta är vår fråga.

Vi tycker att det måste finnas andra modeller. Det finns ingen konsekvensanalys av det här. Flera myndigheter har dessutom varit negativa. Jag nämnde tidigare Ekonomistyrningsverket, men det gäller även Statskontoret.

Statskontoret föreslår en helt annan modell. Det vore intressant att höra lite om vad statsrådet tycker om deras förslag att inrätta en delegation för jämställdhetsstudier som ska bära uppdraget att initiera forskning om jämställdhet och även ha ett utvärderingsuppdrag. Då kan man ha kvar olika verksamheter som jobbar med jämställdhet och som finns i dag, men man har samtidigt en delegation som samordnar och ser vad som behöver göras.

Ytterst är det sedan alltid regeringen som har ansvar för att samordna jämställdhetsarbetet. Man skulle kunna samarbeta med IFAU, som utvärderar olika myndigheter och arbeten.

Regeringen borde alltså ha försökt att samordna och utvärdera på ett annat sätt. Vi är överens om vad som behöver göras. Men frågan gäller *hur* detta ska göras.

Anf. 15 GUNNAR HEDBERG (M):

Herr talman! Brottsförebyggande rådet har visat, till skillnad från vad statsrådet säger, att en del viktiga siffror på området våld mot kvinnor faktiskt går ned. Vi ska naturligtvis inte haka upp oss på detta, för varje siffra är en för hög siffra. Men jag tror inte att man ska ta gamla siffror som utgångspunkt för att motivera denna jämställdhetsmyndighet.

Jag hörde inget svar på min fråga om statsrådet har en högre ambition än regeringen i dess helhet. I interpellationssvaret finns nämligen inte "så långt som möjligt" med.

Anf. 16 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag är jämställdhetsminister och har arbetat med jämställdhetspolitik i hela mitt vuxna liv i Sverige, i andra länder och i internationella organisationer. Jag har en väldigt hög ambition när det gäller jämställdhetsarbetet. Därför vill jag inte bara stå och stampa.

Det är inte jag som säger att arbetet var för splittrat och att målet med våld mot kvinnor inte påverkades av insatserna under allianstiden. Detta säger Riksrevisionen och Jämställdhetsutredningen. Det är alltså inte min personliga uppfattning. Jag är förstas den första att tillskynda när siffror blir bättre, och framför allt när människors liv blir bättre. Det är detta vi talar om här.

De underlag som ni fortfarande inte har berört, trots att ni själva beställde jämställdhetsutredningen, säger väldigt tydligt att det fanns goda ambitioner även på den borgerliga tiden och att man satte igång bra saker men att resultaten uteblev. Skattebetalarnas pengar fick inte det resultat som man från början hade tänkt när de satsades. Jag tycker inte att detta är att ta ansvar. Att dra slutsatser av detta är däremot att ta ansvar. Och det gör jag nu.

Nej, vi börjar inte om från början. Det är naturligt att förändra och jobba vidare med en struktur när man arbetar hårt med jämställdhetsarbete, vilket vi i Sverige har gjort. Att det ser ut som det gör i dag beror inte på att Gud har bestämt det, utan detta är olika lösningar som man har försökt att göra under tiden för att förstärka arbetet.

Nu tar vi ytterligare ett steg för att få ett samlat grepp om jämställdhetspolitiken så att vi kan styra, följa upp och ställa till svars. Detta är viktigt, men man kunde inte göra det på er tid. Ingen av er har kommenterat det. Jag tycker att det är viktigt att detta kan göras. Dessutom ska förstas alla myndigheter fortsätta arbeta med jämställdhetspolitik.

Jag vill även säga att jag inte satt i regeringen när NCK bildades, men jag var inblandad i det stödjande arbetet till regeringen och Justitiedepartementet. Därför var jag nära denna princip.

Vidare undrar jag lite om några av dessa verksamheter, till exempel Länsstyrelsen i Östergötland. Den permanentades ju inte under er tid vid makten. Varför gjorde ni inte det, om ni tycker att den är så viktig som ni

nu säger? Jag tycker också att den är viktig, och vi gör den permanent. Och det som går in i jämställdhetsmyndigheten kommer att vara ett permanent arbete, och de jämställdhetspolitiska målen och deras styrning hänger där ihop.

Désirée Pethrus föreslår en delegation. Först blir jag anklagad för att börja från början, sedan får jag förslag om en jämställdhetsdelegation. När kvinnofridspropositionen kom inrättades en jämställdhetsdelegation. Sedan lämnade man detta för att det inte var effektivt.

Jag vill inte börja om från början. Vi måste professionalisera och utveckla vårt arbete. Vi har redan gjort det och tagit oerhört många steg sedan dess. Vi måste gå framåt.

Anf. 17 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Tack, statsrådet, för en spänstig debatt! Även om vi inte helt och hållet delar uppfattning om hur lösningen ska se ut finns det ändå en ambition hos alla deltagare i debatten om att det måste till ett effektivare och bättre sätt att arbeta med frågorna. Det är lite orättvist att beskriva det som om vi inte bryr oss om den delen. Självklart gör vi det.

Vad vi ser är att det skulle kunna ha gjorts bättre och att man i stället hade kunnat ta vara på den kunskap som finns på ett helt annat sätt än hur man nu väljer att göra. Detta handlade interpellationen om. Det är en liten del av ett stort jämställdhetsarbete.

Vad gäller ansvaret under vår tid i regering gjorde alliansregeringen, till skillnad från tidigare regering, faktiskt stora satsningar på området. Vi såg att det är oerhört viktigt och väsentligt att flytta fram positionerna. Om det hade varit så enkelt att vi hade kunnat köpa oss bort från de bekymmer som finns i ett ojämnt samhälle hade vi varit en bit på väg med de satsningar som vi gjorde.

Det som blev tydligt genom det arbete vi gjorde var att det inte fanns en struktur för arbetet. Detta var något som låg hos den gamla regeringen, innan vi tillträdde. Att det inte fanns en struktur eller organisation för att se till att jämställdhetsåtgärder får fullt utslag var inte något nytt. Vi tog inte bort den.

En av de stora bitarna i allianssatsningen var att skapa en bättre struktur och hållbarhet i de projekt vi gör. Jag tycker att det är näst intill oförskämt att påstå att ingenting hände under de åren. Vi kan se att det togs fram frågor i vården till personer om våldsutsatthet, som ställdes på ett helt annat sätt än tidigare då det inte skedde över huvud taget. Det finns en möjlighet att dokumentera vad som händer och sker, och vi frågar efter detta på ett annat sätt än vad vi gjorde förut.

Anf. 18 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Detta engagerar.

När det gäller frågor i vården var det bland annat detta som NCK skulle göra – det var därför det inrättades från början.

Vi ska ta till vara den kunskap och kompetens som finns i Sverige och som ofta uppstår på jämställdhetsområdet därför att duktiga, kompetenta och angelägna människor föreslår något. Det växer upp olika aktiviteter, organisationer och så småningom institutioner som man försöker stödja. Detta är bra, och det kommer att fortsätta. Jag hoppas verkligen det, och vi ska fortsätta att stödja det på olika vis.

För mig är det helt naturligt att ha en jämställdhetsmyndighet, precis som vi har myndigheter på alla andra politikområden som vi tycker är viktiga, som är samhällsförändrande och där vi vill kunna styra och följa upp. Det är ett nödvändigt steg för att professionalisera även detta område.

Jag har sagt upprepade gånger att det sattes igång många bra verksamheter under Alliansens tid, men att ni inte hade någon styrning under åtta år tycker jag knappast att man kan lasta den tidigare socialdemokratiska regeringen för. Detta handlar om att när man följde upp er politik, inte minst för att ni själva tog initiativ till det, sa man: Jo, det sattes igång bra saker på våldsområdet, men det fick inte effekt på det jämställdhetspolitiska målet.

Jag tycker att detta är viktigt. Varför har vi annars mål? Jag tar det till mig. Man sa också att de pengar som satsades inte innebar att resultat uppnåddes i förhållande till målet. För mig spelar detta roll – så kommer jag att tycka även om mitt eget arbete.

Jag tror att det här är rätt väg. Jag kommer att vara angelägen om att se till att vi samlar de kunskaper och erfarenheter vi har. Detta ska vara ett arbete av hög kvalitet. Vi ska förbättra människors liv.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2016/17:533 om regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan

Anf. 19 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jenny Petersson har frågat mig om jag bedömer att regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan har någon del i att kostnaderna för statlig assistansersättning uppgick till 21 511 000, vilket är 4,8 miljarder kronor eller 18,3 procent lägre än budgeterat.

Det är riktigt som Jenny Petersson pekar på att utgifterna för assistansersättningen minskade 2016 jämfört med 2015 och blev lägre än anslagna medel. Förslag på assistansersättningens anslag för 2016 lämnades redan i september 2015. Då förväntades antalet beviljade timmar fortsätta att öka på samma sätt som skett sedan reformens tillkomst, och antalet brukare förväntades ligga stabilt.

Det finns flera faktorer som påverkat kostnadsutvecklingen av assistansersättningen. Jag har i interpellationer tidigare i år pekat på att två prejudicerande domar från Högsta förvaltningsdomstolen, som berör tillsyn som grundläggande behov samt så kallad egenvård som grundläggande behov, har fått genomslag i Försäkringskassans tillämpning av lagstiftningen under 2016.

Sannolikt som en följd av detta minskade under 2016 antalet brukare med assistansersättning i genomsnitt med ca 1 ½ procent, och ökningstakten i antalet beviljade timmar bröts och blev endast marginell. Dock ökar fortfarande antalet beviljade timmar per brukare. Den utgiftsminskning som de färre brukarna gav upphov till 2016 låg i nivå med den ökade utgift som uppstod när timschablonen höjdes. Detta är offentliga siffror.

Minskningen i utgifter mellan 2015 och 2016 beror i allt väsentligt på att Försäkringskassan från den 1 oktober infört efterskottsutbetalning av assistansersättningen. Förändringen innebär att assistansersättningen utbetalas i efterskott för mer än 90 procent av de assistansberättigade. Övriga har fortsatt förskottsutbetalning.

Vid övergången från förskotts- till efterskottsutbetalning uppstod ett utbetalningsglapp under oktober och november månad. Då utbetalades bara en bråkdel av vad som normalt utbetalas till dem som fortsatt har förskottsutbetalning.

Under det gångna året har frågan om Försäkringskassans mål för assistansersättningen debatterats flitigt. Bakgrunden till målformuleringen i Försäkringskassans regleringsbrev är att flera rapporter under senare år har pekat på kvalitetsbrister inom assistansersättningen.

Regeringens ambition med målet är att Försäkringskassans arbete med assistansersättningen ska präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet så att rätt person får rätt ersättning samt att besluten ska vara likvärdiga i hela landet. Det ska också vara tydligt att assistansersättningen ska användas så som det är avsett genom att Försäkringskassan har en god kontroll för att motverka överutnyttjande och brottsligt nyttjande med ett särskilt fokus på den ökande timutvecklingen.

I Försäkringskassans årsredovisning för 2016 konstateras att kvaliteten i handläggningen utvecklats positivt. Försäkringskassan har med anledning av målet gjort en rad insatser för att höja kvaliteten i handläggningen. Det handlar bland annat om att rättstillämpningen har förtydligats, likformigheten förbättrats samt att kvaliteten i handläggningen har ökat. Resultatet för assistansersättningen bedöms dock inte som tillfredställande av myndigheten. Den bedömningen grundas främst på brister inom området korrekt och likformig rättstillämpning.

Försäkringskassan ska följa lagen. Försäkringskassan ska också i enlighet med sitt myndighetsuppdrag ha en kvalitets- och rättssäker tillämpning av lagstiftningen och säkerställa att rätt person får rätt ersättning. Det är i detta sammanhang viktigt att betona att det är domstolar och Försäkringskassan som tillämpar och tolkar lagstiftningen. Regeringens uppdrag är att säkerställa att myndigheten lever upp till sitt myndighetsuppdrag och har en kvalitets- och rättssäker tillämpning av befintlig lagstiftning.

Jag vill avslutningsvis betona att det är angeläget att värna den personliga assistansen och dess möjligheter att skapa delaktighet i samhällslivet. Just därför är det också angeläget att de skattemedel som avsätts för att finansiera assistansersättningen används som avsett och att rätt person får den ersättning de har rätt till.

Anf. 20 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Tack för svaret, Åsa Regné!

Dock svarade du inte på min fråga. Ditt svar ger en inblick i att det finns hur mycket som helst att göra när det gäller Försäkringskassan och assistansersättningen för att det ska bli bättre.

Jag har ställt frågan huruvida förändringarna i regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan har gjort att utfallet blev 18,3 procent lägre än budgeterat när det gäller kostnaden för statlig assistansersättning.

En del i sanningen är, som ministern sa, efterskottsutbetalningar, men en annan del är effekterna av regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan. I regleringsbrevet för budgetåret 2016 stod det tydligt att myndigheten skulle bidra till att bryta utvecklingen av antalet timmar inom assistansersättningen.

Vi har kollat på de tidigare siffrorna, men om man även tittar på de nya siffrorna för i år ser man att Försäkringskassan har skrivit ned sin prognos även för detta år. Jag kommer till det i mitt nästa inlägg.

Det är inte första gången regeringen eller ministern inte lägger exakta fakta på bordet eller förvränger fakta när det gäller utvecklingen avseende personlig assistans. Jag tycker att fusk inom assistansen är oacceptabelt – det ska inte finnas – men omfattningen har också varit en diskussion som vi ser lite olika på. Detta blev tydligt i ett uttalande som gjordes i samband med riksdagens särskilda debatt om personlig assistans i oktober 2016. Av 30 miljarder används 10 procent till reklam och sponsring, sa ministern vid det tillfället.

När det gäller personlig assistans är det tråkigt att vi har en jämställdhetsminister som inte vill att jämlikheten ska omfatta alla. Det är en politisk fråga i allra högsta grad. Vi har regleringsbrevet som har påverkat. Vi har en LSS-utredning som har satt sina spår.

Det har gått drygt 20 år sedan reformen genomfördes. Det är beklagligt att den frihetsreform som det en gång var nu börjar urholkas. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, har inneburit en jättestor ökad valfrihet, inflytande och bättre livskvalitet för många personer med funktionsnedsättningar.

Det har också för många anhöriga inneburit en frihet. Visst finns det föräldraansvar. Men många anhöriga har också kunnat gå tillbaka till arbete. Det gäller inte bara den som själv har fått stödet som brukare utan även anhöriga har kunnat gå tillbaka till sitt dagliga liv och vad det innebär med jobb och att sova, äta och så vidare. Det är beklagligt att jämlikhet inte innefattar alla.

Anf. 21 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Vi ser nu en historisk ändrad tillämpning av rättighetslagen LSS. Det är klart att många blir oroliga. Det blir också vi. Vi hör och läser om många tragiska människoöden till följd av förändringen. Det vi reagerar på är att regeringen försöker glida undan ansvaret för minskningen av antalet beslut och antalet timmar. Avslagen är många och får stora konsekvenser för många människor.

Regeringen tillsatte en utredning för ett år sedan där ett av målen var att skära ned assistansersättningen, och det är en kraftig nedskärning. Det är Försäkringskassan som beslutar och har beslutat om stöd i form av personlig assistans. Om regeringen anser att timmarna ökar för mycket och kostnaderna skenar kan man ställa sig frågan: Har regeringen för dålig koll på sin myndighet, Försäkringskassan?

I regleringsbrevet till Försäkringskassan 2016 skriver regeringen bland annat att man ska bryta utvecklingen av antalet timmar inom assistansen. I regleringsbrevet till Försäkringskassan 2017 har detta ändrats till att Försäkringskassan särskilt ska följa utvecklingen av antalet beviljade assistanstimmar. Den ska också göra analyser av olika slag.

Det är klart att det är ett sätt för en regering att peka med hela handen hur den vill att en myndighet ska jobba. Jag tror att det har kommit en slutredovisning i februari månad för 2016. Det är klart att det hade varit intressant att höra hur myndigheten och regeringen ser på det.

Man kan spekulera i vad socialdemokrater hade sagt om det hade varit en alliansregering som hade föreslagit de skrivningarna i sina regleringsbrev till Försäkringskassan. Vi vet betydelsen av ett regleringsbrev och hur det fungerar. Det är ett sätt att tala om hur man vill att myndigheten ska jobba.

Jag kan förstå, och jag tror att många fler kan förstå, att det med tanke på den kostnadsutveckling som har varit i många år och har fortsatt varje år kan finnas skäl att se över detta. Det kan absolut finnas skäl för Försäkringskassan att ifrågasätta om den har gjort tillräckligt grundliga undersökningar av vem som får stödet, vem som ska utföra stödet med mera, och hur assistansföretagen har varit. Där känns det som det har brustit en hel del.

Det som jag reagerar på och kanske varför jag kom in i debatten är att statsrådet endast har framhållit de domar som har kommit som skäl för neddragningarna. Hon har egentligen inte nämnt någonting om regeringens egna krav på myndigheten att dra ned på antalet timmar. Man blir lite upprörd över, och regeringen själv verkar upprörd över, resultatet. Människor har protesterat. Statsrådet har gått ut och sagt: Det här är inte bra, och vi måste se över detta. Det låter som att man talar med dubbel tunga. Det blir väldigt konstigt.

Det som också är oroande är att kommunerna nu börjar undra över hur kostnaderna ska bli. De små kommunerna börjar också undra: Kommer vi att ha kraft att klara av att ge människor rätt stöd till de behov de faktiskt har? Det får konsekvenser på många håll. Det vore intressant att kanske få någon liten reflektion på det och om regeringen har någon helhetsbild av hur det ska bli och hur det är.

Anf. 22 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Att det blir rätt och riktigt är en fråga som ligger väldigt varmt om hjärtat för många av oss. Statsrådet och jag har förut diskuterat att vi vill ha sjysta villkor och att det ska stämma överens.

I dag har det kommit två inlägg i debatten. Det ena är från Försäkringskassan, där man tittar på hur många avslag som har skett inom assistansersättningen och hur vi ska kunna förstå den senaste tidens ökning. Man måste kanske lite grann ha det som bakgrund för att kunna se på detta med kostnader. År 2012 avslogs 59 procent av alla ansökningar, att jämföra med 79 procent 2016.

Jag vill ansluta lite grann till det Katarina Brännström sa och funderingen om vad som händer om man drar ned på ena sidan. Kommer kostnaden upp på någon annan sida? Jag hänvisar till den rapport som har kommit från Bengt Westerberg. Han skriver tydligt i rapporten att det är hans egna ord och inget annat och att det inte är någon partipolitik bakom det.

Han påstår att regeringen utan föregående politisk debatt och riksdagsbeslut har uppmuntrat ett antal administrativa beslut som riskerade att urholka LSS-indsatsen och att det bland annat har gjorts i regleringsbrevet. Han har en fundering om det är en form av smygavveckling som nu sker i full öppenhet. Jag skulle vilja ha ministerns synpunkt på det.

Anf. 23 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för engagemanget i den här viktiga frågan! Det vore synd att säga att något sker i smyg med tanke på alla de debatter, frågor och frågestunder vi har haft om de här frågorna. Nej, jag tycker inte att det sker i smyg. Vi har också redovisat vad vi har gjort och våra instruktioner. Det verkar bland annat vara det som är föremål för debatten, så att det sker i smyg kan jag inte hålla med om.

I den här debatten har nu alla möjliga frågor om personlig assistans kommit upp, och en del ligger ganska långt från själva interpellationen. Men jag ska göra vad jag kan för att svara.

Det gäller först frågorna om vad som hände det år när efterskottsbetalningar infördes. Det gjordes för att jämställa utbetalningarna med de flesta andra som Försäkringskassan gör och för att ha kontroll på att man använder pengarna till det som det var tänkt.

Precis som Jenny Petersson säger anslog regeringen drygt 26 miljarder kronor 2016 till detta. Men förslag för assistansersättningen för 2016 lämnades redan i september föregående år. Det finns två huvudsakliga anledningar till att de faktiska kostnaderna under 2016 blev lägre.

Först och främst inkluderade prognosen inte införandet av efterskottsbetalningar. Det faktum att man gjorde det beräknar man till ungefär 4 miljarder av skillnaden. Det andra skälet är att det vid ingången av 2016 fanns ett så kallat negativt ingående överföringsbelopp på nästan 700 miljoner.

Det här blir väldigt tekniskt. Men eftersom jag anklagas för alla möjliga saker här får jag detaljerat redogöra för vad det handlar om. Eftersom hela avvikelsen mellan de anslagna medlen och förbrukade medlen under 2016 uppgick till 4,8 miljarder är det 100 miljoner som man inte kan se.

Exakt vad de 100 miljonerna beror på vet jag inte. Jag utgår först från att Försäkringskassan följer regleringsbrevet när det gäller rättssäkerhet och kontroll av att pengarna går till rätt saker och rätt personer och att man håller en jämn kvalitet över hela landet. Jag kan inte redogöra för exakt varje krona av de 100 miljonerna, men jag kan redogöra för 4,7 av 4,8 miljarder.

När det gäller de andra frågorna kommer det in domar som inte har med det här att göra i någon större utsträckning eftersom rättspraxis förefaller ha ändrats, framför allt under förra året. Det beror på domar som har följt efter tvister som har uppstått, där effekten av vägledande domar förefaller ha blivit bland annat att små barn, i förhållande till begreppet egenvård i de här domarna, inte har fått personlig assistans när man har ansökt om det.

Detta är en fråga i sig, och där har den här regeringen – till skillnad från den tidigare regeringen – tagit initiativ till översyn av de här domarna för att se hur verkligheten har blivit och om det är så att domarna har fört verkligheten bort från intentionen med lagen. Jag är väldigt mån om intentionen med lagen, och jag ser fram emot att snart få olika uppdrag till mig för att se om det är så att vi behöver ändra lagen.

När det gäller Bengt Westerberg har han utfört en rad uppdrag på det här temat åt organisationen Företagarna. Jag kan gärna kommentera mer om fusk och vad vi gör för att på olika sätt se till att pengar används till det som det var tänkt.

Anf. 24 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Tack igen för svaret! Då har jag alltså fått svar på min fråga.

Min ursprungliga fråga var om statsrådet gör bedömningen att regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan har någon del i att kostnaderna för statlig assistansersättning har minskat med 18,3 procent. Den är alltså 18,3 procent lägre än budgeterat.

Nej, är svaret. Regeringens regleringsbrev har ingenting med detta att göra. Då får jag tacka för det svaret.

Men statsrådet Åsa Regnér talar mycket om domarna och bakgrunden till domarna. Jag tycker att det är beklagligt att nyfödda tvingas stanna på sjukhus för att Försäkringskassan inte anser att sondmatning eller att ta hand om syrgastuber ska ingå i beräkningsgrunden för personlig assistans. Jag tycker att det är beklagligt i en stat som Sverige.

Det finns andra exempel. Ett är Johanna, 34 år, som har levt ett fantastiskt liv tack vare sina assistenter. Hon blev sambo, och på grund av det fick hon antalet timmar nedräknat för att sambon skulle avlasta. Ett annat är Tobias, som drömmer mardrömmar om att få ett vitt kuvert med grön text på från Försäkringskassan med besked om minskade timmar eller avslag. Detta sker i Sverige i dag.

Statsrådet Åsa Regnér är ansvarig. Regeringen är ansvarig, och om regeringen anser att lagen tolkas på ett orimligt sätt borde man ta initiativ till att ändra den.

Min fråga är därför: Anser regeringen att lagen tolkas på ett orimligt sätt, och bör man ta initiativ till att ändra den – alltså inte tillsätta en massa utredningar utan ändra lagen?

Jag har fått svaret på min första fråga att regeringens brev inte har något med saken att göra, även om jag inte håller med ministern i sak.

Anf. 25 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Man blir förundrad när man lyssnar på statsrådet. Det låter som om efterskottsbetalningarna skulle vara orsaken. Vi vet ju att antalet beslut och antalet timmar har minskat. Då kan inte bara efterskottsbetalningarna vara förklaringen till att det har minskat.

Jag kan inte förstå att regeringen inte skulle ha något ansvar för minskningen av antalet personer som har fått stöd enligt LSS och antalet timmar. Det är i så fall en väldigt klen regering, måste jag säga. Vi brukar säga att vi har en svag regering, men inte trodde jag att den var svag även på det här området.

Nu handlar den här interpellationen om själva regleringsbrevens betydelse, och jag tycker inte att statsrådet riktigt svarar på det. Om skrivningarna som jag redogjorde för i mitt förra inlägg var avsedda för fuskande bolag och kriminella hade vi ju alla tyckt att det var riktigt bra. Det är självklart att ingen ska ha pengar som inte har rätt till pengar och att rätt personer ska få stöd. Men det kunde väl ha uttryckts på ett bättre sätt än att man ska minska antalet timmar och – det står uttryckligen – ”bryta utvecklingen av antalet timmar”. Det känns inte som att det är de kriminella man är ute efter i just det fallet.

Man vill också ha redovisning av skälen för avslag, och man ska följa upp antalet personer. Det känns inte heller riktigt som att regeringen skriver på det sätt som man kan tycka hade varit rimligt i så fall.

Det är klart att många blir oroliga. Jag tycker att det är lite störande att man bara skyller på andra omständigheter än regeringens syfte i regleringsbrev när vi nu ser och hör allt som händer i samband med minskningarna av stödet till de här människorna, som i många fall är väldigt utsatta och hamnar i väldigt svåra situationer.

Anf. 26 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Nu är det återigen ganska många saker på en gång, men det är en stor fråga.

När det gäller timutvecklingen är det så att för dem som hade eller redan har personlig assistans har antalet timmar minskat med ungefär 1 ½ procent under det senaste året jämfört med tidigare år. Det är alltså för dem som har personlig assistans.

Det som är en väldigt stor skillnad gäller dem som inte får personlig assistans, alltså beviljanden. I den gruppen ingår i stor utsträckning barn som är under fem år eller upp till fem år som till exempel – inte bara men till exempel – behöver hjälp med sonmatning, vilket har att göra med genomförandet av en av de här domarna.

Nu är det ju så att jag är i debatt med lagstiftare, och lagstiftare måste väl ändå vilja att myndigheter använder resultatet av domar och genomför dem. Jag måste ju utgå från att det är så.

Jag måste också utgå från att lagstiftare tycker att man ska ha ett bra underlag om man ska ändra lagen. Men jag sa att jag har tagit initiativ till att se över de här domarna. Om det visar sig vara så att man behöver ändra lagen för att komma tillbaka till intentionerna i lagen kommer jag att vara beredd att göra det. Men jag behöver ett underlag för att se det. Då kan vissa säga: "Åh, ni bara håller på och utreder!" Ja, jag står för att jag behöver veta mer än medieuppgifter när det gäller domarna och effekterna av dem. Det handlar om människors liv, och det är dåligt att skriva slarviga lagförslag som kanske inte träffar målet som åtminstone jag har, det vill säga att intentionerna i lagen ska upprätthållas.

Det jag är angelägen om är att medlen för personlig assistans ska användas till de personer som har rätt till personlig assistans och att man inte använder pengar till andra saker.

När det gäller de personer som har personlig assistans, som jag talade om i början av det här inlägget, har timutvecklingen bromsats något, men antalet timmar fortsätter att öka. Jag utgår som jag tidigare sa från att Försäkringskassan använder regeringens regleringsbrev och ser till att de insatser som beslutas om verkligen går till personer som har rätt till insatserna.

Redan under den förra regeringen var detta en fråga som olika partier såg att man behövde göra något åt. Till exempel sa Maria Larsson 2011: "Det är dock ett faktum – som inte kan förbises – att kostnaderna för assistansersättningen har ökat betydligt sedan införandet." Sedan berättade hon om hur mycket de har ökat. Sedan sa hon: "Under hösten 2010 har det också framkommit exempel på fusk, oegentligheter och överutnyttjande av assistansersättningen." Vidare skriver hon vad hon vill göra åt det.

Ulf Kristersson sa 2012: ”Ju mer sådan verksamhet vi ägnar oss åt ...” – och här syftade han på Försäkringskassans granskningsverksamhet – ”... desto färre kommer att tycka att det är värt att försöka fuska. Men jag tror att vi får räkna med att det alltid finns människor som systematiskt vill missbruka förmåner, och det ska vi gå väldigt långt för att komma åt.”

Han sa så sent som 2015 att han vill samarbeta om att bromsa kostnaderna för till exempel assistansersättning. Detta är en viktig fråga att samarbeta om.

Anf. 27 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Tack än en gång, Åsa Regné, för svaret! Jag vet att du brinner för de här frågorna, men jag anser att det går åt fel håll när det gäller assistansersättningen. Vi har fått domar som går i fel riktning. Underlag har vi ju. Min fråga blir därför: Hur mycket underlag behöver du? Hur många domar behöver du för att agera? När är du beredd att agera?

Om regeringen tycker att lagen tolkas på ett orimligt sätt kan man ta initiativ till att ändra den, och det står jag fast vid. Frågan är alltså: När anser statsrådet Åsa Regné att hon har underlag att agera?

Som jag sa: Jämlikhet måste omfatta alla. LSS har inneburit betydlig frihet – ökad valfrihet, inflytande och bättre livskvalitet – för personer med svåra funktionsnedsättningar, liksom för deras anhöriga.

Jag hävdar fortfarande att regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan, där det står att myndigheten ska bidra till att bryta antalet timmar, inte går att tolka som något annat än en direkt order om strängare bedömningar.

Anf. 28 Statsrådet ÅSA REGNÉ (S):

Herr talman! Med mina citat ville jag visa att den förra regeringen såg precis samma saker som vi och också hade intentioner att se till att medlen användes till det som de var avsedda för. Skillnaden var bara att den förra regeringen inte gjorde något. Det fick inga effekter på utvecklingen.

Jag har på olika sätt tagit tag i den här frågan: en långsiktig utredning om LSS, regleringsbrev som styr kvalitet, rätt insats till rätt personer – inte till fusk – och flera olika uppdrag, bland annat om domarna och om företagens roll, som vi inte kom in så mycket på här.

Detta med domarna ska jag ge svar på när jag tycker att jag har underlag. Den 1 september kommer jag att få ett underlag som handlar om vad som händer med de personer som får avslag eller som inte beviljas personlig assistans och hur man kan säkerställa att man talar om för kommuner att detta beslut har fattats. Detta gör Försäkringskassan redan ofta, men man behöver möjligen förstärka lagstiftningen när det gäller detta. Jag vill också veta vilka andra insatser de här personerna får.

Jag kommer under hösten också att få underlag som ger en bättre bild av effekten av domarna, till exempel när det gäller gränsen mellan lagen om stöd och service och hälso- och sjukvårdsinsatser. Till skillnad från Jenny Petersson har varken jag, departementet eller andra experter uppfattningen att vi har en fullständig bild av vad som faktiskt händer. Om personer faktiskt behöver sjukvård ska de naturligtvis få det. Personliga assistenter ska inte utföra sjukvård.

Vi måste veta vilka effekter domarna har fått och hur de olika människornas liv ser ut för att kunna förändra lagen om det behövs. I så fall är jag beredd att göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:543 om hotade verksamheter för misshandlade kvinnor

Anf. 29 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Gunnar Hedberg har frågat mig hur jag avser att säkerställa att verksamheterna vid Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet, inte raderas genom överföringen till den nya jämställdhetsmyndigheten.

Överföringen av vissa delar av uppdraget om mäns våld mot kvinnor till en jämställdhetsmyndighet kommer inte att innebära att verksamheterna vid Nationellt centrum för kvinnofrid raderas. Bakgrunden till att inrätta en jämställdhetsmyndighet är att jämställdhetspolitiken över lång tid har byggts på tillfälliga satsningar med dåliga förutsättningar för långsiktig samhällsförändring. Jämställdhetspolitikens nuvarande organisering är splittrad över en rad myndigheter, vilket innebär bristande möjligheter till samordning och uppföljning. Frånvaron av en myndighet har minskat genomslagskraften för de satsningar som har gjorts och försämrat möjligheterna till bestående effekter av arbetet. Att samla och permanenta strategiskt viktiga och närliggande uppgifter på jämställdhetspolitikens område i en myndighet innebär betydande samordnings- och effektivitetsvinster. Det förbättrar förutsättningarna för att nå de jämställdhetspolitiska målen, särskilt när det gäller delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Regeringen tillsatte i december 2016 en särskild utredare som ska förbereda och genomföra bildandet av en jämställdhetsmyndighet. I uppdraget ingår att föra över uppdrag och uppgifter från fyra andra myndigheter, däribland Uppsala universitet. Utredaren ska vidta de åtgärder som krävs för att myndigheten ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2018. Det framgår särskilt av utredningens uppdrag att upparbetad kunskap och erfarenhet ska tas till vara och att arbetet ska kunna bedrivas utan avbrott. Utredningen ska hantera dessa frågor i nära samarbete med de berörda myndigheterna. När det gäller Uppsala universitet ska utredaren också överväga om ansvaret för den nationella stödtelefonen bör överföras till jämställdhetsmyndigheten. Regeringen har fått information om att utredningen gör bedömningen att den nationella stödtelefonen bör stanna kvar vid Uppsala universitet.

Regeringen har sedan tidigare beslutat att de delar i Uppsala universitets uppdrag som rör utveckling och spridning av evidensbaserad kunskap och information om mäns våld mot kvinnor samt sammanställning av aktuell forskning inom området ska överföras till jämställdhetsmyndigheten och drivas vidare som en permanent uppgift. Uppsala universitet ska fortsatt ansvara för uppdraget att samverka med Akademiska sjukhuset i Uppsala i frågor som rör den kliniska verksamheten och forskning med anknytning till den samt att analysera behovet av ny forskning inom området. Det innebär att väsentliga delar av uppdraget om mäns våld mot kvinnor blir

kvar vid Uppsala universitet. Nationellt centrum för kvinnofrid kommer därmed fortsatt att ha en central roll i arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor.

Regeringen har också gett Uppsala universitet, där Nationellt centrum för kvinnofrid finns, ett särskilt uppdrag att förbereda överföringen av dessa delar av uppdraget om mäns våld mot kvinnor. Även för detta uppdrag är utgångspunkten att upparbetad kunskap och erfarenhet från angivna nationella uppdrag ska tas till vara samt att arbetet ska kunna bedrivas utan avbrott. Regeringen har förtroende för att utredningen och Uppsala universitet sköter sina uppdrag på bästa sätt.

Anf. 30 GUNNAR HEDBERG (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen! Det är bra att statsrådet nu verkar ha fördjupat sig i frågeställningen, till skillnad från vad som var fallet i de tidigare debatter vi har haft i medierna. Jag upplever att det här svaret är mer relevant i förhållande till frågeställningarna än de svar jag tidigare fått. För detta tackar jag.

Vi diskuterar allmänt att viktiga verksamheter inte får komma till skada eller raderas på grund av den nya myndighetens tillkomst.

Statskontoret, alltså statens organ för att titta på den egna organisationen, har direkt varnat för att göra en förändring. Det är alltså inte utan skäl som vi känner en stor oro, specifikt för den väldigt viktiga verksamhet för våldsutsatta kvinnor som Nationellt centrum för kvinnofrid bedriver.

Det är en uppenbar risk att man tappat kompetens när man flyttar. Vi kan bara titta på de aktuella frågorna. Till exempel flyttar nu Fastighetsmäklarinspektionen, och 14 av 18 följer inte med. Vi har sett tidigare hur det var när Patent- och registreringsverket flyttade till Söderhamn. Då följde 1 av 80 med. Detta är väldigt allvarligt i fråga om den kompetens, kunskap och så vidare som man måste bygga vidare på och inte radera.

I mer än 20 år har detta byggts upp. Det är ett väldigt viktigt utvecklingsarbete när det gäller hälso- och sjukvårdens omhändertagande av våldsutsatta kvinnor. Det började i Uppsala på NCK och har sedan omsatts nationellt.

Efter hand som ny kunskap och nya förutsättningar har tillkommit har rutiner och utbildningar reviderats och vidareutvecklats. De olika delarna i Uppsalamodellen – nu passar jag på att överlämna en skrift om den – visar just att det handlar om kunskap om våld, om rutiner när det gäller att ställa frågor, om att man kan hantera svaren, om att man kontinuerligt dokumenterar och följer upp och om professionell samverkan. Tillsammans bildar detta en grund för ett korrekt omhändertagande av våldsutsatta kvinnor och för det stöd som personalen behöver.

Alla dessa delar hänger alltså ihop som en väv, och de ger kraft till syftet att hjälpa våldsutsatta kvinnor. Stödtelefonen, som tar emot över 30 000 samtal per år, tycks räddad med statsrådets svar. Det är naturligtvis en väldigt bra åtgärd. Men vad avser regeringen att göra mer för att återstående delar i väven inte ska raderas?

Anf. 31 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Jag ansluter mig även till denna debatt. Det är en viktig del av jämställdhetspolitiken, om än inte allt. Det säger jag för att förekomma statsrådets kritik på den punkten.

Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset är Sveriges nationella kunskaps- och resurscentrum för frågor om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. I uppdraget från regeringen ingår att sammanställa, utveckla och sprida kunskap om våld och att erbjuda våldsutsatta kvinnor stöd. Det är så det har varit.

Detta dubbla uppdrag – man kombinerar forskning och utbildning med daglig kontakt med våldsutsatta kvinnor – ser jag som en avgörande del i NCK:s utveckling. Någon motsvarande nationell organisation finns inte i något annat land i världen. Det handlar om just detta att man finns nära den utvecklande verksamheten, där man också möter de personer och de kvinnor som är utsatta för våld.

Man driver Sveriges nationella stödtelefon Kvinnofridslinjen, som startade redan 2007. Om jag läser statsrådets svar rätt kommer den att vara kvar. Den är bemannad med sjuksköterskor och socionomer dygnet runt, varje dag på året, och tar emot mellan 80 och 90 samtal per dygn. Av en händelse råkar jag ha en penna därifrån med mig. Jag kan berätta för dig som tittar och lyssnar här och nu att numret dit är 020-50 50 50. Samtalen syns inte i din räkning, och du har möjlighet att kostnadsfritt få stöd och hjälp i frågor. Det kan gälla dig själv, vänner eller arbetskamrater.

Genom tillhörigheten till NCK och universitetet får Kvinnofridslinjen och patientmottagningen tillgång till vidareutbildning på universitetsnivå och expertkunskap om aktuell forskning och om den nationella utvecklingen på området. Och genom patientbesöken och samtalen till Kvinnofridslinjen får NCK en unik inblick i situationen för våldsutsatta kvinnor i Sverige i dag samt viktig kunskap om vilka frågor de har och vilken typ av stöd de efterfrågar. På samma sätt får centrumet viktig kunskap och erfarenhet genom de dagliga kontakterna med yrkesverksamma från rättsväsendet, hälso- och sjukvården, kommuner och andra myndigheter som deltar i NCK:s utbildningar.

Sammantaget ger detta en gedigen grund för att utveckla verksamheten och vara en föregångare i arbetet för att förbättra situationen för våldsutsatta kvinnor och deras barn.

NCK:s kunskapsbank är en webbplats som väldigt många söker i för att hitta relevant forskning, arbetsmetoder eller bara vad som gäller i lagen. Det är alltså en väldigt bred bas. Den samlar presentationer av forskare och deras projekt, fakta och ämnesguider om våld samt publikationer från myndigheter. Den har funnits i drygt fem år och har löpande byggts ut. Om jag läser svaret rätt kommer den att flyttas över till jämställdhetsmyndigheten.

NCK gör också annat – det är en stor del. Man har över 20 års erfarenhet av att utbilda om mäns våld mot kvinnor. För 15 år sedan startades den första grundkursen på universitetsnivå. Totalt genomfördes ett hundratal externa utbildningsaktiviteter under 2015. Det är universitetskurser – man medverkar i andra program på Uppsala universitet och på andra universitet och högskolor i landet. Men man medverkar också i andra myndigheters utbildningar. De är väldigt aktiva i fråga om detta.

När jag läser statsrådets svar blir jag inte riktigt klok på vart utbildningarna ska ta vägen, om de är tänkta att flytta eller inte. Kommer det som i dag beskrivs som ett nationellt uppdrag att försvinna?

Det jag vill beskriva med denna bild är uniciteten i NCK:s uppdrag. Det handlar om att de har klinisk verksamhet men också forskning och utveckling och om hur mycket de delarna befruktar varandra. Det kommer inte att vara möjligt att föra in det i en ny miljö på ett nytt ställe. Det vore olyckligt om vi inte såg till att ta till vara just denna miljö.

Anf. 32 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman, interpellanten och den andra deltagaren i debatten! Först och främst är denna fråga inte en del av regeringens ambitioner att skapa statliga jobb i hela Sverige. Om man får sådana effekter är det väl bra, men vi talar nu om organisering och styrning av professionellt arbete med jämställdhetspolitiken. Det är det som är syftet med att skapa en jämställdhetsmyndighet och att delvis flytta verksamheter som i dag handlar om att genomföra jämställdhetspolitiken.

Regeringens ambition är att stärka det jämställdhetspolitiska området. Det som är viktigt för oss är att vi når målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Under den tidigare borgerliga regeringen satsade man över 1 miljard på detta område. Det var bra. Man tog ett antal initiativ som också var bra. Men det hade inte någon effekt i fråga om det jämställdhetspolitiska målet. Det blev för splittrat. Det blev för många aktörer som hade ansvar. Till slut kunde man inte se ett samlat ansvar. Målet påverkades inte trots insatser och pengar. Jag tycker att det är allvarligt, och det säger mig att vi behöver arbeta på ett annat sätt. Därför har jag tagit fasta på det förslag som den borgerliga regeringens utredning om jämställdhetspolitiken entydigt lade fram. Detta fanns till och med med i rubriken, för man var så säker på att det behövdes en jämställdhetsmyndighet för att professionalisera detta arbete.

Det vi talar om nu är att förbättra människors liv. Jämställdhetspolitik är till för att skapa jämställdhet. Det innebär att man förändrar och förbättrar människors liv. En kvinna och hennes barn, som slipper leva i relationer med våld eller hot om våld, märker verkligen skillnaden. Jag vill att det ska bli skillnad. Jag vill att vi ska ta till vara de goda insatser och de kunskaper som vi har i Sverige i dag. Men vi behöver göra det på ett nytt sätt. Vi behöver samla ansträngningarna och kunskaperna för att få effekt i fråga om det jämställdhetspolitiska målet.

För Alliansens partier, utom Liberalerna, duger det tydligen att det inte har någon effekt i fråga om det jämställdhetspolitiska målet på detta område. Det gör det inte för mig. Jag vill att våldet mot kvinnor ska minska och upphöra. Därför har vi dessa ambitioner.

Jag vill säga ytterligare en sak. Jag talar om alla de jämställdhetspolitiska delmålen. De sex jämställdhetspolitiska delmålen är för mig väldigt viktiga. De hänger ihop, och de förstärker varandra. Att lägga hela det jämställdhetspolitiska området i en myndighet gör att vi får en större samsyn på hela det jämställdhetspolitiska området. Dessa delar samspelar. Det handlar om kvinnors, liksom mäns, makt i samhället. Det handlar om fördelning av det obetalda arbetet. Det handlar om att både kvinnor och män ska ha bra jobb och kunna leva på sina inkomster. Det handlar om att våldet mot kvinnor ska upphöra.

En annan effekt av att lägga ihop jämställdhetspolitiken när det gäller delmålet om våld mot kvinnor är att ännu tydligare få in synsättet om att

förebygga våldet. Bara om vi förebygger mer effektivt kommer vi också att få effekter på det jämställdhetspolitiska delmålet.

Detta är mina ambitioner. Därför tror jag inte på att bara fortsätta som vi alltid har gjort. Vi måste följa råd om att styra på ett mer professionellt och tydligt sätt för att få förändring i människors liv.

Anf. 33 GUNNAR HEDBERG (M):

Herr talman! NCK finns i en miljö som till exempel finansministern för bara någon vecka sedan i kammaren menade är ett fantastiskt forskningscentrum. Hon sa att det är ett universitet i världsklass, och där bedrivs fantastiskt mycket intressant forskning som också kommer samhället till del.

Det är precis så sant som det är sagt.

NCK omsätter på ett unikt sätt forskningsbaserade kunskaper i samhället. Det är inte bara fråga om direkt hjälp till de utsatta individerna utan även om att sprida forskningsresultat och kunskaper som hela tiden byggs upp och är till stöd för många samhällsinstitutioner och verksamheter. Det är fråga om poliser, åklagare, domare, sjukvårdspersonal och socialarbetare. Överallt kommer NCK:s arbete till nytta för att hjälpa de våldsutsatta.

På ett seminarium för några veckor sedan presenterades Uppsalamodellen, som jag hade nöjet att överlämna ett exemplar av till statsrådet. Där visades bland annat en instruktionsfilm om vad man kan göra för att nalkas äldre som man misstänker kan vara utsatta för våld. Det var ett litet exempel på hur denna omfattande och komplexa bild hela tiden utvecklas. Det är en praktisk men nog så viktig kunskap.

Det som sker är inte allt som rör sig samlas till den nya jämställdhetsmyndigheten. Vi har redan fått besked om att stödtelefonen blir kvar. Den interagerar naturligtvis mycket med den utbildning och det kunskapsinsamlande som sker på NCK. Den kliniska verksamheten är kvar på Akademiska sjukhuset tillsammans med NCK. Det blir då en splittring av kunskapsmiljön, alltså den fantastiska forsknings-, utvecklings- och utbildningsmiljön som finns runt om och i Uppsala universitet.

Hur gagnar splittringen av verksamheterna kvinnorna?

Anf. 34 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Nationellt centrum för kvinnofrid har gjort mycket bra arbete och fortsätter att göra det när det gäller arbetet mot våld mot kvinnor. Jag har flera gånger i dag sagt att jag själv var ytterst inblandad på den tiden när Nationellt centrum för kvinnofrid bildades. Det gällde även den nationella telefonlinjen. Jag vet hur mycket arbete som låg bakom att organisera telefonlinjen, bemanna den och professionalisera den.

Ambitionen är inte att stanna kvar och göra mer av samma när det finns så tydliga indikationer och uppgifter om att jämställdhetspolitiken när det gäller våldet mot kvinnor inte uppnår sina mål. Vi måste dra någon slutsats av det.

De insatser som har gjorts har inte på ett positivt sätt påverkat målet om att våldet mot kvinnor ska upphöra. Det har inte ens minskat under den tid som mättes när Jämställdhetsutredningen och Riksrevisionen lade fram sina rapporter med förslag på bättre styrning. De menade att de satsade medlen på områdena inte fick den tänkta effekten. Det måste spela roll vad

man använder skattebetalarnas pengar till. Det är allvarligt om man inte uppnår effekter i människors liv.

Jag vill att detta ska bli ett mer professionaliserat politikområde när det gäller styrning, uppföljning och ansvarsutkrävande. Det finns på alla andra politikområden som vi anser är viktiga för att förändra samhället och där våra gemensamma resurser spelar roll.

Kunskapsspridning och systematisk uppföljning är precis det som myndigheten ska ägna sig åt. Det förebyggande arbetet är otroligt väsentligt. Det finns flera rapporter som säger att det som har gjorts minst i Sverige – och det är nog alla lika skyldiga till – är att satsa på förebyggande arbete, det vill säga se till att slaget inte utdelas eller att våldtäkten inte sker. Vi har inte gjort detta tillräckligt systematiskt.

Det finns en del goda exempel på hur man kan arbeta med detta, men det finns inget sätt att binda ihop goda exempel så att det blir mer av ett nationellt arbete. Det finns inga sätt att sprida den sortens erfarenheter på ett effektivt sätt. Det vill jag uppnå genom att inrätta myndigheten och genom att fatta beslut om ett antal uppdrag som går i den riktningen – och det har jag också gjort.

Vi anstränger oss, inte minst kommittén anstränger sig, för att på många olika sätt lösa frågan på bästa sätt och ta till vara de kunskaper som finns. Min ambition är att stärka arbetet mot våld mot kvinnor och stärka hela jämställdhetsarbetet så att vi rör oss mot de jämställdhetspolitiska delmålen. Annars är det ingen idé att ha dem. Skälet till att det är viktigt är att de förbättrar människors liv.

Jag är inte nöjd om vi inte ser en sådan förbättring.

Anf. 35 GUNNAR HEDBERG (M):

Herr talman! Jag tror att vi alla delar ambitionen att vi måste röra oss i rätt riktning. Det är därför jag blir lite bekymrad när statsrådet inte över huvud taget tar någon hänsyn till vad Statskontoret säger. Det är ändå specialmyndigheten för att organisera statlig verksamhet. Vad den säger om hur detta fungerar bäst tar inte statsrådet någon hänsyn till.

Jag vill tacka statsrådet för debatten. Det är bra att stödtelefonen är säkrad, men det finns andra viktiga verksamheter, till exempel utbildningen och kunskapsbanken, som kan komma att raderas om inte motsvarande åtgärder genomförs som de statsrådet har vidtagit ännu så länge.

Om väven av kunskap, omhändertagande, uppföljning, professionell samverkan och rutiner för hur man ställer frågor och tar hand om svaren inte finns kvar utan slits sönder blir det oundvikligen skador.

Vi moderater lovar att bevaka denna fråga intensivt. Våldsutsatta kvinnors intressen går alltid före en äventyrlig organisering av en myndighet.

Anf. 36 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar för debatten. Det är mycket bra om Moderaterna tar sig an frågan. Man har inte så många andra förslag när det gäller jämställdhetspolitiken.

När det gäller NCK:s uppdrag är jag den första att säga att centrumet gör ett bra arbete. Arbetsuppgifterna som centrumet har och har haft har verkligen bidragit till att stärka det allmänna jämställdhetspolitiska arbetet i Sverige när det gäller våld mot kvinnor.

Arbetet måste skalas upp, och vi måste föra samman de många olika insatser som görs. Det är en tydlig slutsats. Det framkommer i utvärderingen ni själva tillsatte av er jämställdhetspolitik och av de medel ni satsade, och det framgår även i Riksrevisionens rapport, att det som saknas är ett sammanhållande sätt att styra och följa upp jämställdhetspolitiken. Det området måste någon gång räknas som alla andra politikområden. Det är lika viktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2016/17:468 om uttalande om inbrottsstatistik

Anf. 37 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jenny Petersson har frågat mig om jag fortfarande står fast vid mitt uttalande i SVT om inbrottsiffrorna i Laholm.

Den 10 mars besökte jag polisområde Halland. Under besöket presenterades bland annat positiva utredningsresultat och ett bra arbete i utsatta områden.

Det är glädjande att höra om polisområden som har lyckats bibehålla positiva utredningsresultat under en så omfattande förändring som ombildningen av Polismyndigheten har inneburit. Det är givetvis polisens aktiva arbete, både förebyggande och ingripande, som har lett till den positiva utvecklingen på inbrottsidan.

Genom bildandet av Polismyndigheten har det skapats förutsättningar för att styra och leda polisen som en sammanhållen myndighet, vilket är mycket värdefullt.

Regeringen har emellertid reagerat på sjunkande resultat i brottsutredningsverksamheten under en följd av år. Det finns inte någon entydig förklaring till vad de sjunkande resultaten beror på. Sannolikt har utvecklingen sin grund i flera samverkande faktorer kopplade både till att Polismyndigheten nyligen har ombildats och till förändringar i såväl brottsligheten som omvärlden.

I ett antal län har dock utvecklingen vänt, och Halland är ett av dem. Beträffande Laholm påbörjades denna förändring redan före omorganisationen, och framstegen har fortsatt, vilket är glädjande.

Anf. 38 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Det gläder mig att Anders Ygeman besökte den del av Sverige som jag representerar, Hallands län. Även polisområde Halland behöver högre löner och fler kollegor, men det är en helt annan debatt.

Jag väckte denna fråga, för jag studsade till när Anders Ygeman efter besöket den 10 mars satt i SVT:s morgonsoffa och uppgav att de vikande inbrottsiffrorna i Laholm var en följd av polisens omorganisation. Men precis som Anders Ygeman säger visar statistiken att statsrådets uttalande var felaktigt.

Jag ställde en skriftlig fråga och fick ett inte så konkret svar, om jag får uttrycka mig så. Jag valde då att gå vidare med en interpellation.

Jag tolkar Anders Ygemans svar i dag som att han gjorde ett felaktigt uttalande i SVT:s morgonsoffa.

Prot. 2016/17:124
13 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 39 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Om mitt uttalande i SVT:s morgonsoffa kunde tolkas som något annat än att utvecklingen i Laholm har vänts av polisen i Laholm och att denna vändning började före den stora omorganisationen var det fel, och då ber jag om ursäkt för det. I det avseendet ger jag Jenny Petersson rätt.

Jag hoppas dock att vi kan glädjas åt resultaten i Laholm, som i ärlighetens namn förutom polisens insatser också ska tillskrivas kommunens och andra aktörers positiva arbete, att utvecklingen där fortsätter och att utvecklingen i hela Halland faktiskt har vänt. Det kan finnas anledning att tro att det i alla fall delvis är tack vare den nya organisationen, som både mitt och Jenny Peterssons parti står bakom.

Anf. 40 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det var bra att vi benade ut detta så att det inte blev några missförstånd.

Precis som Anders Ygeman säger är också jag glad över att denna brottslighet minskar. Kommun, organisationer, frivilliga och andra verksamheter som arbetar brottsförebyggande ska ha en stor eloge för detta arbete, och polisen, som gör dagliga insatser, ska ha all heder.

Jag bedömer dock att polisen behöver högre löner och fler kollegor, men det får jag återkomma till.

Jag tackar åter för svaret och avstår från mitt sista inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2016/17:538 om polisens öppettider i sommar

Anf. 41 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Ann-Britt Åsebol har frågat mig hur jag avser att agera för att säkerställa den polisiära närvaron samt människors säkerhet och trygghet i Dalarnas län.

En av utgångspunkterna i den nya Polismyndigheten är en polis närmare medborgarna. Det innebär att det lokala arbetet ska vara basen i myndighetens verksamhet, med ökad närvaro och tillgänglighet som grundas på lokala förutsättningar och behov.

Polismyndighetens omfattande uppdrag innebär dock ofta svåra avvägningar när det gäller resursfördelning mellan olika angelägna arbetsuppgifter och geografiska områden.

Det är Polismyndighetens ansvar att fördela och organisera de resurser som finns inom myndigheten på det sätt som bedöms lämpligt.

Det är naturligtvis angeläget att Polismyndigheten lever upp till sina åtaganden oavsett tidpunkt på året. En åtgärd från regeringens sida har va-

rit att möjliggöra en utökning av den personella resursen inom myndigheten. Regeringen har föreslagit och aviserat tillskott till Polismyndigheten på sammanlagt drygt 2,7 miljarder kronor under perioden 2017–2020.

Jag kommer även i fortsättningen att noga följa hur Polismyndigheten använder sina resursförstärkningar och hur man arbetar för att säkerställa att intentionerna med reformen infrias.

Anf. 42 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Jag tackar inrikesministern för svaret.

Jag noterar i svaret att ministern påpekar att det lokala arbetet ska vara basen i verksamheten, med ökad närvaro och tillgänglighet.

Den 15 maj meddelade polisen i Dalarna att man på grund av den ansträngda ekonomin tvingas stänga eller kraftigt begränsa öppettiderna för i stort sett samtliga polisstationer i länet – detta eftersom man helt enkelt inte har råd att anställa sommarvikarier. 17 av 19 polisstationer stänger helt från början av juni till slutet av augusti. Det blir en tuff sommar för polisen i Dalarna.

I Malung har det socialdemokratiska kommunalrådet och före detta riksdagsledamoten Hans Unander reagerat och sagt i ett uttalande: Öppet-hållandetiderna är redan i dag kraftigt begränsade. Situationen är ohållbar och oacceptabel. Med tanke på att vi under sommaren har flera stora evenemang med många besökare anser vi att polisens beslut är felaktigt.

Han fortsatte: Polisstationen i Malung lär ha en viss grundbemanning även under sommaren, men Polismyndigheten har ändå valt att låsa dör-rarna till polisreceptionen. Vi menar att en polisär närvaro i samband med evenemangen och öppna polisreceptioner är nödvändigt för att kunna svara på allmänna frågor eller ta emot anmälningar ifall något inträffar, exempelvis misshandel, sexuella övergrepp eller parkeringsskador.

Dalarna är ett turistlän och Sveriges andra största turistmål. Vi har ett antal stora evenemang som drar tiotusentals besökare, allt från midsom-marfirandet runt Siljan till dansbandsveckan i Malung med 50 000 besökare och sommarens vasaloppsvecka. Och då tar polisen semester.

Ministern poängterade i sitt svar att det är viktigt med det lokala arbetet och synligheten. Min fråga måste då bli: Hur väl tycker ministern att detta stämmer in på verkligheten när de flesta polisstationer i Dalarnas län är stängda under sommaren?

Anf. 43 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Låt mig först sätta in den här frågan i dess sammanhang! Vi satsar nu mer pengar på polisen än någonsin. Vi satsar betydligt mer pengar på polisen än den moderatledda regeringen gjorde när den styrde Sverige. Det finns alltså mer resurser till polisen i allmänhet och mer resurser till polisen i Dalarna.

Det är polisen själv som väljer hur den ska fördela de här resurserna. Jag misstänker att polisen i Dalarna har valt att fokusera på att ha så många poliser ute som möjligt i stället för att ha polisstationer öppna under sommaren. Om det är rätt eller fel kan man naturligtvis diskutera, men jag har respekt för att det är myndigheten själv som fattar det beslutet, och jag tror att medborgarna i Dalarna är mer betjänta av att se och träffa poliser än att kunna gå till en polisstation.

Vi ser också ett skifte bland medborgarna. Allt fler utträttar sina polis- ärenden, det vill säga gör polisanmälningar, via telefon eller dator. Allt färre uppsöker polisstationernas receptioner. Då är det också naturligt att vi fokuserar över resurser och använder mer resurser ute bland medborgarna för att skapa trygghet och mindre för att upprätthålla polisstationer och receptioner.

Anf. 44 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Jag tackar inrikesministern för de här synpunkterna, som jag har full förståelse för. Men jag kan fortsätta att ge exempel gällande tillströmningen av besökare till länets olika delar. Dalarna är ett län med en total bofast befolkning på ca 277 000. Under sommarmånaderna besöker ca 200 000 människor länet. Det är väldigt många fler än vad som är fallet i åtskilliga andra delar av Sverige.

Det är olyckligt ur ett medborgarperspektiv med stängda kontor, säger en kommunpolis. Tyvärr hjälper inte regeringens ytterligare tillskott till polisen under kommande år att förbättra tillståndet i Dalarna från och med nu och fram till att skolorna stänger. Redan nu är flera av polisstationerna stängda.

På polisens hemsida kan man läsa om polisens mål. "Polisens mål är att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället." "Närmare medborgarna, mer tillgängliga och tillsammans leder vi det brottsbekämpande arbetet för trygghet, rättssäkerhet och demokrati." Ett av de strategiska målen är trygghet i lokalsamhället. Bland de långsiktiga målen står som första punkt: "Vi finns tillgängliga där medborgarna behöver oss." Hur tycker ministern att dessa mål stämmer in på verkligheten i Dalarna just den här sommaren?

Anf. 45 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi har skjutit till 800 miljoner kronor till polisen bara innevarande år. Det betyder att polisen i Dalarna och övriga delar av landet har mer resurser att röra sig med den här sommaren. Sedan finns det andra ansträngningar hos polisen. Oavsett hur stor budgeten är kommer myndigheten alltid att behöva göra prioriteringar.

Om polisen ska finnas tillgänglig där medborgarna är och medborgarna i allt större utsträckning söker upp polisen via telefon och internet är det också där polisen i allt större omfattning måste finnas för att klara sin tillgänglighet. De delar av polisens verksamhet som handlar om att vara tillgänglig på en polisstation bakom en plexiglasruta under vissa tider kommer då att bli mindre.

Jag hoppas att så mycket som möjligt av polisens resurser ska kunna satsas på att finnas ute bland medborgarna. Därmed ska inte stora resurser låsas på öppettider på polisstationerna på så många ställen som möjligt. Jag tror att detta är en naturlig konsekvens av människors nya beteendemönster, precis som vi ser i ett antal andra verksamheter och branscher.

Sedan är poliser också människor. Det betyder att poliserna kommer att behöva ha semester, precis som alla andra medborgare. Det finns bara ett visst specifikt antal poliser. Vi har inga poliser på hyllan som vi kan ta fram. Precis lika lite som under den borgerliga tiden har vi något lager av poliser att ta av nu under den socialdemokratiska tiden. Det gör att läget

blir ansträngt när poliser ska ha sin sommarledighet. Så har det varit tidigare år, och så kommer det att vara i år också. Men jag utgår från att polisen i Dalarna, precis som på alla andra ställen, gör sitt yttersta för att möta medborgarnas behov av trygghet och en tillgänglig polis.

Anf. 46 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Jag tackar återigen inrikesministern. Jag kan bara beklaga att det är på det här sättet. Jag ska självklart inte beklaga att poliserna vill ha semester, men jag beklagar att polisens resurser inte räcker till för ökat öppethållande. Synligheten är väldigt viktig på alla ställen i Sverige, även i ett litet län som Dalarna. Det här med tillgänglighet via andra medel än att ha själva polisstationen att gå till kan också vara en åldersfråga.

Medborgarna i länet är bekymrade, och poliserna själva är bekymrade över att resurserna inte räcker till. Det här är beklagligt. Förhoppningsvis klarar vi oss i länet under den här sommaren, men fortsättningsvis får vi hoppas på att det blir bättre framöver. Just nu, den här sommaren, är det dock inte pengar och tillskott till polisen som hjälper, utan nu står vi där med 17 av 19 polisstationer obemannade.

Anf. 47 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att jag och Ann-Britt Åsebol har samma förhoppningar om en närvarande polis i människors vardag och att vi känner samma vilja att polisen ska kunna vara tillgänglig även sommartid, men att vi också ser de begränsningar som det för med sig att även poliser behöver vara lediga för att orka kämpa för ordning och trygghet för medborgarna.

Jag tackar Ann-Britt Åsebol för interpellationsdebatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2016/17:542 om beskattning av elbussar

Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att se över beskattningen för elbussar, och i så fall när.

En fossilfri fordonsflotta är en prioriterad fråga för regeringen. Eldrivna bussar har stor potential att minska såväl klimatutsläpp och utsläpp av luftföroreningar som buller. De underlättar en förtätning av bostäder i storstäder samt frigör biodrivmedel till lastbilar och andra tunga fordon som är svårare att elektrifiera. För att främja introduktionen på marknaden av eldrivna bussar har regeringen infört ett marknadsintroduktionsstöd i form av en elbusspremie under 2016–2019. När det gäller introduktionen av elbussar handlar det inte bara om fordonet utan om ett helt system, där infrastruktur och buss hänger samman. En viktig åtgärd som regeringen har vidtagit är investeringsstöd för klimatsatsningar, något som bidrar till att öka omställningstakten till en fossilfri fordonsflotta. Det kan bland annat röra sig om satsningar på infrastruktur för laddning av elfordon.

Elbusspremien och investeringsstöd för klimatsatsningar ger stöd till ny teknik. Elbussar är ett bra exempel på ny teknik som är dyr att investera i, men billig att använda. Kilometerkostnaden för en elbuss är betydligt lägre än för fordon som drivs med fossila bränslen. Det är därför regeringen bedömt att ett riktat investeringsstöd som subventionerar inköp av den dyrare tekniken är ett mer lämpligt styrmedel än sänkt elskatt.

Regeringen har valt att satsa på att stimulera investeringar i elbussar. En omställning till elektrifierade transporter är en prioritering för regeringen, och vi följer frågan kontinuerligt.

Anf. 49 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

I dag är tåg och andra spårbundna färdmedel samt skepps- och luftfart befriade från skatt på bränslen. Min interpellation handlar om att elbussar och tåg som drivs med el har olika förutsättningar. Det finns ingen konkurrensneutralitet i den frågeställningen.

Det är bra att regeringen ger ett riktat investeringsstöd till elbussar, nämligen elbusspremien. Jag vet faktiskt inte om det har gett någon större effekt. Det kanske finansministern kan svara på. Det jag hör från branschen är att det inte har gjorts det, men det är möjligt att det finns andra siffror.

Man glömmet dock från regeringen att se helheten. Den el bussarna ska drivas med är beskattad. Då blir inte kollektivtrafiken konkurrensneutral. När det gäller tåg på spår beskattas inte elen. Men elbussens el beskattas.

Vi vill ju få fler att åka kollektivt. Vi vill också arbeta mer med klimatomställningen. Då är det så svårt att förstå varför elen för tåg och buss inte beskattas på samma sätt, eller att man tar bort beskattningen helt och hållet.

Ett sänkt elpris har utan tvekan en effekt som tidigarelägger brytpunkten för när en investering i en elbuss lönar sig. Det handlar om mångmiljonbelopp när man ska köpa in en elbuss. Där kan investeringsstödet vara till nytta. Men sedan handlar det också om att få den konkurrensneutralitet som i dag inte finns mellan järnhjul på spår och gummihjul på väg, som också kör klimatsmart.

Jag tycker inte att jag får något riktigt svar på min fråga i interpellationen. Varför ska elen för bussar beskattas mer än elen för spårbunden trafik? Varför sker det? Varför gäller inte samma sak för båda dessa färdmedel?

Dagens skattelagstiftning innebär således att man inte behöver betala skatt på elen för till exempel kollektivtrafikfordon, såsom tåg, tunnelbana och spårvagn. Men den som satsar på att ha elbussar i stället måste betala skatt för elen.

Jag har tidigare skrivit en interpellation om detta, och finansministern och jag har tidigare haft en sådan debatt. Jag tror att det var för två år sedan. Då hävdades det i finansministerns svar att detta inte var möjligt enligt EU-kommissionen och ett regelverk som finns inom EU.

I mitt nästa inlägg kommer jag att ta upp att Svensk Kollektivtrafik och Sveriges Bussföretag har haft en brevväxling med den EU-kommissionär som har ansvar för denna fråga. Han skriver i sitt svar att det inte finns något hinder från EU för att kunna göra denna förändring.

Jag har en annan fråga till finansministern: Hur stor är skatteintäkten på el för dessa bussar? Det måste ändå vara en ganska försumbar skatteintäkt för staten, medan det blir en stor kostnad för den som äger bussarna.

Jag har mycket svårt att hitta argumenten för att det ska vara så olika villkor för de bussar som drivs med el och för de tåg som drivs med el.

Det står i skattelagstiftningen och även i EU-direktivet att trådbussar är någonting som subventioneras och som är skattebefriade. Då blir det mycket märkligt, eftersom jag inte tror att trådbussar finns på så många ställen i Sverige. Jag vet inte något ställe.

Däremot när det gäller den nya tekniken med elbussar borde man hänga med i lagstiftningen och i tillämpningen, så att dessa elbussar inte heller beskattas.

Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vi har gjort bedömningen att man ska stimulera elbussar. Vi tycker att det är viktigt. Vi behöver ställa om kollektivtrafiken. Men regeringen har gjort bedömningen att givet att det är en mycket stor investeringskostnad att köpa en elbuss att det är mest effektivt med ett investeringsstöd.

Vad gäller möjligheterna till skattebefrielse för elen för elbussar ger EU-rätten möjlighet att undanta tågtrafik och annan spårbunden trafik från beskattning. Men det finns inte samma undantag för busstrafik. Om det nu gäller för trådbussar är det möjligt att trådbussar ses som spårvagnar. Det kan vara förklaringen till att det inte är något problem.

Om man skulle vilja ha ett undantag för busstrafik krävs det i så fall att man får ett godkännande av EU-kommissionen. Som vi tolkar det finns det i första hand möjlighet att göra det för lokal busstrafik och inte för regional busstrafik. I så fall skulle man ha en nedsättning av beskattningen av elen till bussar men inte av elen till elbilar. Det är klart att det skulle kunna innebära en del kontrollproblem för Skattemyndigheten.

Men, som sagt, givet att den stora kostnaden är att köpa in bussarna har vi gjort bedömningen att vi i detta läge använder pengarna allra bäst genom att ge en premie vid inköp av dessa bussar.

Anf. 51 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för en viktig debatt.

Sveriges Bussföretag och Svensk Kollektivtrafik har upprepade gånger vänt sig till regeringen för att få fram en enhetlig beskattning av el för eldriven kollektivtrafik. De har bland annat räknat ut att med en årlig körsträcka på 5 000 mil för en buss blir merkostnaden ungefär 20 000 kronor per år med en eldriven buss på grund av elskatten, jämfört med spårbunden trafik.

Det intressanta var att dessa branschorganisationer skrev till EU-kommissionen att det i ett direktiv från 2003, artikel 15, stipuleras om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet där följande står:

Utan att det påverkar tillämpningen av andra gemenskapsbestämmelser får medlemsstaterna under tillsyn av skattemyndigheterna tillämpa fullständig eller partiell skattebefrielse eller skattenedsättningar i följande fall.

Där tas eldrivna bussar upp, huvudsakligen trådbussar.

Jag tror, precis som finansministern, att man avser spårvagnar. Ute i Europa finns det mycket trådbussar. Men i Sverige har vi inte det.

Detta direktiv är 14 år gammalt. När det skrevs fanns det få elbussar i Europa.

I svaret från EU-kommissionären Pierre Moscovici den 7 april i år framgår det att han delar synen på vikten av incitament för grön energi och en övergång till ren kollektivtrafik.

Han skriver i sitt svar att kommissionen är väl medveten om att det nu gällande direktivet från 2003 är föråldrat och innehåller ett antal begränsningar som hindrar en rättvis beskattning av el som används i elfordon. Han skriver att kommissionen för närvarande genomför en utvärdering av energiskattedirektivet och att man i samband med det även kommer att noga analysera frågan om införande av en särskild bestämmelse om el som används i elfordon.

Men han skriver också: I det korta perspektivet vill jag nämna att rådet, trots direktivets många begränsningar, får ge en medlemsstat tillstånd att införa ytterligare skattebefrielser eller skattenedsättningar för energiprodukter och el av särskilda politiska hänsyn utöver dem som redan föreskrivs i direktivet.

Där skulle jag vilja ha en kommentar. Här öppnar denna kommissionär upp för att det egentligen borde vara möjligt för Sverige att ansöka om skattebefrielse även för el till bussar.

Jag vet inte om det handlar om lokalbusstrafik. Men som det ser ut i dag används elbussarna främst i lokaltrafik. Därför borde man åtminstone börja med det. Det tycker jag vore viktigt.

Jag vet inte riktigt vad regeringens ståndpunkt är. Om regeringen verkligen vill få fram dessa gröna alternativ inom kollektivtrafiken, borde det också finnas en kämpavilja att få igenom detta i Sverige. Då skulle man kunna få fler att köpa elbussar och på så sätt värna miljön.

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag uppskattar att det finns en moderat som är engagerad i den gröna klimatomställningen. Det är inte alltid det som kännetecknar moderater. Detta uppskattas verkligen.

Det som jag säger är att vi från regeringens sida har gjort bedömningen att det mest effektiva här och nu är att satsa på ett investeringsstöd till elbussarna, men också att bygga ut den elinfrastruktur som är nödvändig för att vi ska kunna ställa om till en eldriven fordonsflotta. Då handlar det om att bygga ut laddstolpar, dels naturligtvis för vanliga elbilar, dels för elbussar. Här finns Klimatklivet, regeringens investeringsprogram för att bygga om Sverige till ett klimatsmartare samhälle. Det kommer att vara mycket viktigt för att vi ska kunna ställa om också kollektivtrafiken. Tyvärr vill Moderaterna skära ned på just detta program. Här behövs denna infrastruktur för att man ska kunna ha elbussar.

Det kan vara så att det skulle vara möjligt att ansöka om skattenedsättning hos EU. Det kan vara en process som i så fall tar flera år. Men även om man får ett tillstånd finns kontrollproblemen, om el i bussar och el i bilar ska beskattas på olika sätt men kanske tankas, så att säga, på samma ställe. Det är klart att det leder till en del kontrollproblem som man också

får fundera igenom. Hittills har vi gjort bedömningen att det mest effektiva är att satsa på investeringsstöd och utbyggnad av infrastrukturen.

Anf. 53 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Den stora frågan i min interpellation handlar egentligen om konkurrensneutralitet. Den marknad som i dag finns för kollektivtrafiken, tack vare den nya kollektivtrafiklagen 2012, gör att det blir mycket svårt för framför allt en bussoperatör som faktiskt vill bidra till klimatomställningen. Det vore väldigt intressant att veta hur mycket investeringsstödet har gett för de bussoperatörer som har köpt elbussar och tagit del av elbusspremien från regeringen.

Det har ju inte tagit fart. Vi får aldrig någon riktig fart på investeringar i elbussar om man dessutom ska kämpa mot och brottas med en osund konkurrens. Jag undrar om finansministern vet hur stor skatteintäkten är för de få elbussar som i dag finns. Hur stor del är det på intäktsidan för staten? Det måste vara ganska försumbart som det ser ut i dag. Jag förstår att det kan bli kontrollproblem där om man ska särskilja bilar och bussar när det handlar om skatten, men det måste gå att lösa på något sätt.

Hur stor är skatteintäkten per år från de eldrivna bussarna?

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Skatteintäkten är självklart försumbar, för så många elbussar har vi tyvärr inte i Sverige än. Jag hoppas dock att det i framtiden ska bli ett mycket omfattande skattebortfall, eftersom jag vill att vi ska ha väldigt många elbussar i Sverige – gärna tillverkade av svenska tillverkare.

Vad gäller konkurrensneutralitet är det viktigt att säga att det är billigt att köra en elbuss i förhållande till att köra fordon som går på fossila bränslen. När man har fått investeringsstödet finns det alltså en möjlighet till god konkurrenskraft med en elbuss.

Jag uppskattar engagemanget hos Lotta Finstorp, och jag uppskattar att vi delar viljan att se till att vi kan ställa om vår kollektivtrafik till att bli helt grön i framtiden. I detta är enligt min bedömning Klimatklivet en viktig del för att bygga upp den infrastruktur som gör det möjligt, och jag hoppas naturligtvis att Moderaterna ändrar sig och slutar vilja skära ned på detta viktiga stöd för omställning. Det är någonting som ger investeringar och jobb runt om i hela Sverige, samtidigt som vi ställer om till ett klimatsmart samhälle.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2016/17:545 om könsneutrala personnummer

Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Lotta Johnsson Fornarve har frågat mig dels om jag tänker ta några initiativ för att avskaffa dagens personnummersystem till förmån för ett könsneutralt, dels om jag är beredd att vidta åtgärder för att möjliggöra könsuppdelad statistik oberoende av personnummer.

Det finns ett krav på att all individbaserad statistik ska kunna redovisas uppdelad på kön. Att ta bort uppgiften om kön skulle kunna innebära nackdelar för statistik och forskning. Det är också viktigt att komma ihåg att alla förändringar av personnumrets konstruktion får stora ekonomiska återverkningar för det stora flertalet aktörer i samhället och att de totala konsekvenserna är svåra att överblicka.

Med detta sagt vill jag också nämna flera av de steg regeringen har tagit i arbetet för lika rättigheter och möjligheter för hbtq-personer, bland annat genom att modernisera den så kallade könstillhörighetslagen, särskilt utifrån den enskildes rätt att definiera sin könstillhörighet. Regeringen kommer att ta initiativ till två nya lagförslag: en lag om ändring av juridiskt kön och en lag om tillståndsprövning av vissa ingrepp i könsorganen och avlägsnande av könskörtlarna.

Detta innebär ett särskiljande av den juridiska processen att byta personnummer från den medicinska processen, vilket även kommer att påskynda processen att byta juridiskt kön. En medicinsk diagnos ska inte längre vara en förutsättning för att få nytt juridiskt kön fastställt i form av ändrat personnummer. Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att bland annat identifiera de hinder som finns i samhället för transpersoners möjligheter att leva i enlighet med sin könsidentitet och vid behov föreslå insatser för att åtgärda eventuella brister.

Mot denna bakgrund är jag inte beredd att i dag ta ställning till någon ny översyn av personnummersystemet eller åtgärder för att möjliggöra könsuppdelad statistik oberoende av personnummer.

Anf. 56 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Tack för svaret på min interpellation om möjligheten att införa könsneutrala personnummer, ministern!

Varje svensk har, som alla känner till, ett personnummer som används vid identifiering. De första sex siffrorna är födelsedatumet, vilket följs av ett löpnummer där den tredje siffran anger personens kön – jämn siffra för kvinna och udda för man. För många av oss är detta inga problem, men det kan innebära problem för transpersoner.

Att ändra juridiskt kön eller genomgå könskorrigering kan ta lång tid, samtidigt som personen i fråga naturligtvis vill bli identifierad som det juridiska kön den anser sig tillhöra. När legitimation måste uppvisas eller personnummer anges avslöjar den tredje siffran i löpnumret alltid vilket juridiskt kön en person tillhör. RFSU vittnar om att könsmarkeringen i identitetshandlingar gör att särskilt unga transpersoner undviker sociala aktiviteter där de kan behöva legitimera sig. De undviker även att studera på högre nivå eller söka jobb i väntan på att den i dag långdragna processen att byta juridiskt kön genomförs och de får rätt siffror i personnumret.

Det är tydligt att dagens personnummersystem medför mycket lidande, särskilt för unga transpersoner. Vänsterpartiet anser därför att personnummersystemet bör ändras så att det införs könsneutrala personnummer utan könsbestämning i löpnumret. Då kommer vi bort från de problem och svårigheter det kan medföra när personnumret inte överensstämmer med en persons könsidentitet eller könsuttryck. Vi välkomnar att regeringen vill förenkla lagstiftningen om könskorrigering, men det hjälper inte dem som vill definiera sig som icke-binära – de som varken definierar sig som man eller kvinna.

Statsrådet säger också i sitt svar att det finns ett krav på att all individbaserad statistik ska kunna redovisas uppdelad på kön och att det skulle kunna innebära nackdelar för statistik och forskning att ta bort uppgiften om kön. Vi håller självklart med om att man även med könsneutrala personnummer måste säkerställa att det är möjligt att skapa könsuppdelad statistik, vilket är ett viktigt instrument för att synliggöra till exempel diskriminering, utsatthet för brott med mera. Könsuppdelad statistik bör naturligtvis även inkludera personer som varken identifierar sig som man eller kvinna, vilket sällan sker i dag.

Ett könsneutralt personnummer har många fördelar. Förutom att det inte pekar ut en persons kön kommer personnumret inte heller att behöva ändras exempelvis efter att en person ändrat sitt juridiska kön. Dessutom minskar risken att personnumren tar slut, vilket i dag är en reell risk. Borde det inte mot den bakgrund jag hänvisar till vara intressant att åtminstone utreda möjligheten att införa könsneutrala personnummer och på det sättet underlätta för många transpersoner i samhället och minska deras lidande?

Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är en viktig fråga Lotta Johnsson Fornarve tar upp, och det är en djupt viktig fråga för många av de individer som berörs av detta. Jag kan verkligen förstå att det kan göra att man avhåller sig från en del aktiviteter om det tar lång tid att byta personnummer. Därför har regeringen jobbat specifikt med den frågan – för att vi ska kunna särskilja en medicinsk förändring och en ändring av personnummer, så att man snabbare ska kunna få ett personnummer som passar ens identitet. Det är en fråga regeringen har jobbat med skyndsamt.

Det som händer nu är att vi har en utredare som just tittar på att identifiera de hinder för transpersoner som finns i samhället, och jag vill nog gärna avvakta vad den utredningen kommer fram till innan jag vidtar ytterligare åtgärder. Jag tror att det är viktigt att lyssna på vad utredningen kommer fram till.

Sedan handlar det även om hur vi på allra bästa sätt använder de resurser vi har för att stödja dessa personer. Att göra om personnumren skulle vara väldigt kostsamt för samhället i helhet, och jag är inte säker på – det får man verkligen fundera över – om det som allra bäst hjälper dessa personer är att lägga resurser där. Det som hjälper bäst kanske i stället är bättre stöd, inte minst i tonåren när man kanske blir tydlig med vilken identitet man har. Att människor får ett riktigt bra stöd i skolan, via skolhälsovården och kuratorer där, kanske är ett bättre sätt att använda våra resurser på.

Detta är dock en diskussion jag tycker är viktig att ta, så att vi använder våra gemensamma resurser på allra bästa sätt för att stödja dessa personer att leva sina liv.

Anf. 58 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Tack, ministern, för förtydligandet. Jag tycker att det är bra att ministern tar dessa frågor på allra största allvar. De här frågorna är viktiga för denna grupp, som är väldigt utsatt.

RFSL och RFSU driver på hårt i frågan om att införa könsneutrala personnummer och ser detta som en viktig fråga. Det är också ett faktum att allt fler länder har gått över till könsneutrala personnummer. På Irland och

i Storbritannien, liksom i ett flertal europeiska länder, är personnummer könsneutrala.

I vårt grannland Norge meddelade man redan 2014 att man skulle gå över till könsneutrala personnummer, efter påtryckningar från Norges hbtq-förening och från landets transförbund. Förändringen kommer nu i samband med att Norges personnummersystem görs om de närmaste åren, vilket sker på grund av begränsningar som gör att de tillgängliga numren annars skulle ta slut framemot 2030.

Även i Sverige riskerar personnumren att ta slut. Eftersom vi troligtvis måste göra om systemet, precis som man måste göra i Norge, borde detta vara ett bra tillfälle att se över frågan om att införa könsneutrala personnummer även här.

Ett juridiskt kön är sällan relevant att visa upp i vardagen. Det behövs egentligen inte när du ska hämta ut paket på posten, köpa lotter, söka jobb eller låna böcker på biblioteket. Dina identitetshandlingar intygar att du är du, för att ingen annan ska utge sig för att vara det.

När det gäller möjligheten att föra könsbaserad statistik menar RFSL att detta är fullt möjligt även om vi inför könsneutrala personnummer. Man ger några exempel på hur det kan gå till och pekar bland annat på att statistik över jämställdhet kan föras ändå samt att möjlighet att samla registerdata finns ändå, utan att juridiskt kön är synligt i vardagen. Anledningen till detta är att det könsneutrala personnumret knyts till ett juridiskt kön i skatteverkets digitala personbild.

Könsmarkörer eller markörer som visar vilka kroppsdelar en person har kan finnas i patientjournaler, så att exempelvis kallelser till cellprov går till alla med livmoder – även till dem som har bytt juridiskt kön till man.

Jag anser att vi åtminstone borde utreda denna fråga innan vi säger om det är möjligt att införa könsneutrala personnummer eller inte. Jag delar RFSL:s uppfattning om att det borde vara fullt möjligt. Könsneutrala personnummer skulle underlätta vardagen betydligt på en rad områden för transpersoner som befinner sig i processen att byta kön. Det skulle även minska risken för att transpersoner utsätts för olika former av hot och diskriminering.

Anf. 59 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Är det så att personnumren håller på att ta slut? Folkbokföringsutredningen fick 2007 i uppdrag att utreda personnummersystemet – när vi blir fler behöver vi ju också fler personnummer.

Man analyserade flera olika lösningar, bland annat att göra personnumren könsneutrala. Man gick dock inte vidare med ett sådant förslag, och man hade en del goda argument för att inte göra detta. Det handlade bland annat om kostnader men också om kravet på att vi ska ha könsuppdelad statistik.

Efter att utredningen lämnat sitt förslag föreslog den dåvarande regeringen en ordning där Skatteverket får vara mer flexibelt i hur man tilldelar födelsedagarna i personnumret.

Behovet av att göra om personnummersystemet är tillgodosett via denna utredning. Vi behöver alltså inte göra någon omläggning av personnummersystemet på grund av detta.

Det hindrar dock inte att den fråga som Lotta Johnsson Fornarve tar upp kvarstår. Regeringen har försökt att lösa problemet med att det tar för lång tid att byta personnummer genom att särskilja den juridiska och den medicinska processen. Det är ett viktigt steg på vägen.

Jag vill gärna invänta den utredning som nu pågår innan jag tar ställning till om vi ska ta ytterligare steg i denna riktning.

Anf. 60 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Jag ser också fram emot denna utredning, och vi får fortsätta debatten när den kommer.

Jag tackar för debatten.

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill också tacka för debatten.

Det är naturligtvis viktigt att Sverige är ett land där man får möjlighet att leva sitt eget liv, oavsett hur man identifierar sig. Det är viktigt att vi är ett öppet samhälle – öppet för mångfald och för olika yttringar. I en demokrati är det en självklarhet att leva i ett sådant land.

Tack så mycket, Lotta Johnsson Fornarve, för att du tog upp frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2016/17:547 om elskatten

Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Cecilie Tenfjord-Toftby har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att förenkla processen avseende elskatten för företagen och när detta i så fall kan tänkas ske.

Cecilie Tenfjord-Toftby uppger som bakgrund till sin fråga bland annat att företagen sedan årsskiftet måste ansöka om återbetalning av energiskatt på el i efterhand, till skillnad från tidigare, då nedsättningen av skatten skedde på fakturan.

Regeringen strävar efter att utforma skatteregler som är generella och tydliga, utan komplicerade gränsdragningar. Det är också viktigt att regelverket är förenligt med EU-rätten. Jag bedömer att de regeländringar som skett av energiskatten på el på senare tid uppfyller dessa krav.

Det är riktigt att det vid årsskiftet skedde förändringar av energibeskattningen på el. Ändringarna innebar att det numera endast finns en skattesats och att de skattenedsättningar som medges vid förbrukning för vissa ändamål uppnås genom avdrag eller genom ansökan om återbetalning. Det är alltså inte korrekt att nedsatt energiskatt på el uteslutande ges genom återbetalning.

Syftet med dessa förändringar var att skapa en direkt kontakt mellan stödmottagare och Skatteverket för att underlätta verkets kontroll av att statligt stöd inte ges till företag i strid med EU-rätten. Jag bedömer att denna reglering säkerställer att svensk lagstiftning uppfyller EU-rättens krav i detta avseende.

När det gäller just företag inom yrkesmässig växthusodling, som Cecilie Tenfjord-Toftby nämner, gäller numera samma regler som gällde redan

före årsskiftet för övrig yrkesmässig jordbruksverksamhet och för yrkesmässig skogsbruks- och vattenbruksverksamhet.

Att den lägre energiskattenivån på el förbrukad i växthusodling nu ges genom återbetalning innebär alltså en konsekvent hantering av nedsättningarna av energiskatten på el inom jordbrukssektorn. Det kan noteras att företag som förbrukar el i större omfattning kan få återbetalning på energiskatten kvartalsvis, vilket minskar dessa företags likviditetspåverkan.

Det kan också noteras att just jordbrukssektorn har vissa andra fördelar jämfört med exempelvis industrin, till exempel när det gäller vilken förbrukning som omfattas av den lägre skattenivån.

Regeringen har vidtagit åtgärder i syfte att underlätta hanteringen för företag som är storförbrukare av el. Vid årsskiftet infördes en möjlighet till frivillig skattskyldighet för dem som beräknas förbruka el i mycket stor omfattning i industriell tillverkningsprocess eller i datorhall. De företag som godkänns som frivilligt skattskyldiga kan därmed ta del av skattenedsättningen genom löpande avdrag i stället för genom återbetalning.

Jag vill inte nu spekulera i vilka ytterligare förändringar av energibeskattningen som regeringen kommer att presentera.

Anf. 63 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Jag tackar finansministern för redogörelsen och för svaret, som denna gång faktiskt var ett svar på min fråga om huruvida ministern avser att vidta några åtgärder för att förenkla elskatteprocessen. Svaret från ministern, om jag tolkade henne rätt, var att hon inte har tänkt att göra detta.

Orsaken till min interpellation var en beskrivning från verkligheten om vilka svåra situationer som de ändrade reglerna för elskatten medför för bland andra växthusodlingar och för små och medelstora företag som använder mycket el i sin produktion.

De ändringar som trädde i kraft vid årsskiftet gör att tidigare nedsättningar på fakturan nu i stället sker i form av återbetalning av skatt i efterhand. Detta medför problem för exempelvis växthusföretag, som är säsongberoende och för vilka produktionskostnader och försäljningsintäkter hamnar långt ifrån varandra tidsmässigt.

Att företagen tvingas att ligga ute med pengar i väntan på att få tillbaka skatten riskerar att påverka verksamheten negativt. Nödvändiga inköp och expansioner av företag skjuts upp, vilket i sin tur kan leda till minskade intäkter och färre jobb. Sverige behöver fler företagare, och vi behöver mindre regelkrångel.

Magdalena Andersson sa i sitt svar att regeringen strävar efter att utforma skatteregler som är generella och tydliga, utan komplicerade gränsdragningar. Återigen verkar det som att regeringen och verkligheten går i otakt.

Varken LRF eller Svenskt Näringsliv ser denna regeländring som en förenkling. Tvärtom ser de detta som ytterligare en försämring från den rödgröna regeringen – ytterligare en försämring som krånglar till det för företag som vill skapa jobb och tillväxt i Sverige.

Då är det kanske inte så konstigt att Näringslivets Regelnämnds mätningar tydligt visar att Sveriges företagare inte har något som helst förtro-

ende för regeringens regelförenklingsarbete. Dessa siffror finns i den rapport som jag nu visar upp och som jag från tidigare debatter vet att finansministern har tagit del av.

Därför undrar jag: Menar finansminister Magdalena Andersson fortfarande att regeringens ändring av elskattens utformning gagnar jobb och tillväxt i Sverige?

Kan Sveriges företagare vänta sig ytterligare liknande förändringar, kanske försämringar, av regelverket för att regeringen ska uppfylla sitt löfte om EU:s lägsta arbetslöshet till 2020? Hur har finansministern i så fall tänkt göra för att övertyga företagare, det svenska näringslivet, LRF, lantbrukarna om att hon har rätt och de har fel när det gäller synen på regeringens regelförenklingsarbete?

Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Reglerna ska vara så enkla som möjligt men måste naturligtvis hålla sig inom de regler som finns inom EU. EU har under det senaste året skärpt kraven på den kontroll man ska ha på de företag som på olika sätt får stöd, så att stöden inte är i strid med EU-rätten. Det är mot denna bakgrund som vi har gjort förändringen.

Det vore heller inte bra för jobb och tillväxt om företag som får stöd sedan blir återbetalningsskyldiga med ränta. Jag vill inte att företag ska riskera den situationen. Det är för att skydda företagen från att behöva hamna i en situation där de blir återbetalningsskyldiga med ränta, vilket skulle kunna vara katastrofalt för företagen, för flera år av stöd som de har fått. Därför behöver vi göra denna förändring.

Det är också möjligt för en del av växthusföretagen att få nedsättning kvartalsvis, för jag förstår att detta kan vara problematiskt för just säsongberoende företag. Men har man tillräckligt hög förbrukning av el finns en möjlighet att få kvartalsvis nedsättning.

Anf. 65 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Tack, finansminister Magdalena Andersson, för ytterligare förtydligande!

Det är klart att vi ska hålla oss till EU-rätten. Men är detta verkligen den bästa utformningen av elskatten som regeringen kunde komma fram med? Jag tror inte det. Det finns andra möjliga lösningar.

Att uppfattningen om vad som är bra för jobben och företagande i Sverige är olika beroende på om man är finansminister eller företagare blir allt tydligare. Den senaste regeländringen på just elskatteområdet gör att svenska företag agerar bank för den svenska staten. Företagen lånar ut pengar till staten när de betalar den höga elskatten, som staten kanske betalar tillbaka. Förutom att detta skapar en oförutsägbarhet och kräver ökad administration för företagen finns det ytterligare orimligheter i regelverket.

Vanligtvis, fru talman, när vi lånar ut pengar får vi ränta på det utlånade beloppet. Just nu är räntan mycket låg, men någon krona brukar det allt bli. Men så tänkte inte Magdalena Andersson och den rödgröna regeringen när de utformade elskattens regelverk. De lade i stället in en tröskelsumma. Det betyder att om företagen över huvud taget ska få tillbaka något på elskatten måste de komma upp i en viss summa. Det kan låta rimligt om det är för att minska administrationen och om det är småsummor. Men

frågan är om 8 000 kronor, som är regeringens tröskelvärde, kan ses som en spottstyver för de små och medelstora företagen som lånar ut sina pengar till Magdalena statskassa.

För att förtydliga vad det här betyder: Om den summa som man begär tillbaka är mindre än 8 000 kronor får man inte en krona. Om summan man begär tillbaka är över 8 000 kronor får man summan tillbaka minus 8 000 kronor. Magdalena Andersson och regeringen behåller alltså företagets pengar. Är detta rimligt?

En annan sak när det gäller elskatten är att fem av riksdagens partier just har levererat en energiöverenskommelse. I den ingick en rad uppgörelser kring energibesättning, bland annat elskatten. Den höjs för att finansiera andra angelägna skattesänkningar, bland annat effektskatten på kärnkraft och minskningen av fastighetsskatten på vattenkraft – två mycket angelägna skattesänkningar.

I energiöverenskommelsen var vi överens om att höja elskatten med 4,2 öre per kilowattimme. Detta är också vad som hela tiden kommuniceras ut från regeringen. Men i verkligheten har regeringen gjort en schablonmässig uppräknings så att höjningen blir 5,2 öre. Det låter kanske inte som en katastrof, men varför berättar inte regeringen detta för Sveriges elskattebetalare?

Mina frågor till Magdalena Andersson blir: Tycker Magdalena Andersson att det är rimligt att staten behåller företagets pengar? Det är de små och medelstora företagen som känner sig speciellt drabbade här. Hur landade ni på just 8 000 kronor? Och varför berättar inte Magdalena Andersson och regeringen att de gör egna schablonmässiga uppräknings oberoende av konsumentprisindex, som vi i energiöverenskommelsen kom överens om skulle ligga till grund för höjningar?

Kan Magdalena Andersson redogöra för hur man har kommit fram till dessa summor?

Anf. 66 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Är det så att staten tar pengar från företagen? Beskattning innebär ju att staten tar ut skatt. Att vi tar ut pengar från företag och personer är beskattning, och det gör vi också när vi tar ut elskatt.

Däremot finns en nedsättning av just elskatten för en del företag, och då är det faktiskt en skatteminskning vi talar om. Självklart innebär all beskattning att man tar ut skatt, men här tar man ut mindre skatt än vad man skulle göra utan denna skattenedsättning. Det är just när man tar ut mindre skatt än vad man annars skulle göra som man hamnar i statsstödsproblematik. Det är därför man också måste ha de administrativa processerna som gör det möjligt att kontrollera att de stöd som företagen får är i linje med EU:s statsstödsregler och att företagen inte får för mycket stöd, för då riskerar de att bli återbetalningsskyldiga.

Detta är de regler och riktlinjer från EU som vi har att leva upp till. Vi behöver ha koll på hur mycket stöd som betalas ut till olika företag för att vi ska kunna ha dessa skattenedsättningar. Tyvärr, Cecilie Tenfjord-Toftby, är det svårt att runda dessa regler.

Anf. 67 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Självklart ska vi ha ordning och reda, och vi ska följa EU:s lagstiftning. Men Magdalena Andersson svarade inte på om det är rimligt

att behålla 8 000 kronor av de små och medelstora företagens inkomster. Jag och Moderaterna anser inte att det är rimligt.

Skattesystemet är ett viktigt verktyg för att skapa ett gynnsamt företagsklimat i Sverige, där både små och stora företag vill växa och skapa jobb. Regeringen har inte speciellt högt förtroende när det gäller förmågan att skapa ett gynnsamt skattesystem och skatteklimat, som behövs för att regeringen ska uppnå sitt mål om EU:s lägsta arbetslöshet 2020.

Med beslutade skattehöjningar på 40 miljarder kronor och aviserade skattehöjningar inom bara miljö- och energiområdet på 19,8 miljarder kronor ytterligare tror jag att många företagare runt omkring i Sverige undrar vad regeringen håller på med. Men på ett område har regeringen lyckats. På grund av ändringen av elskatten har skattekontoret i Ludvika fått anställa 30 nya handläggare för att hantera den ökade administrationen. I tillägg till dessa 30 kommer företagen – små, medelstora och stora – att få anställa flera för att hantera den ökade administration som ändringen i elskattesystemet medför.

Är det så här regeringen vill genomföra sin jobbpolitik? Om inte: Hur många ytterligare arbetstillfällen tror Magdalena Andersson att försvårningen av elskattesystemet kommer att skapa?

Det blir krångligare, dyrare och sämre. Så här kan man inte styra Sverige.

Anf. 68 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Cecilie Tenfjord-Toftby verkar tycka att vi inte ska hålla oss till EU:s skärpta regelverk när det gäller vilken koll vi ska ha på skatteenedsättningarna. Jag är hemskt ledsen, men så kan man inte styra Sverige.

Vi behöver göra denna omläggning, eftersom EU-kommissionen har högre krav på att vi ska ha koll på vilka stöd som betalas ut. Ett alternativ är naturligtvis att ta bort skatteenedsättningen – då skulle det bli väldigt mycket enklare – om det är det som Cecilie Tenfjord-Toftby föreslår i stället. Vi förespråkar dock inte att ta bort skatteenedsättningen. Det tror vi skulle drabba företagen.

Är det rätt att behålla 8 000 kronor? Svaret är att vi behåller mycket mer än 8 000 kronor. Vi tar ut skatt här, och då handlar det om pengar från företagen som vi använder till infrastruktur, som är viktig för företagen, till utbildning, som är viktig för företagen och till barnomsorg och äldreomsorg, som är viktigt för att människor ska kunna jobba i de här företagen.

Det är det som den här regeringen gör. Vi ser till att stärka välfärd, utbildning, infrastruktur och bostadsinvesteringar – allt det som är så viktigt för det svenska näringslivet.

När man tittar på Sverige utomlands ifrån ser man också att med regeringens politik stärks konkurrenskraften. Vi har hoppat upp flera placeringar i World Economic Forums konkurrenskraftsliga. World Economic Forum är ingen vänstertankesmedja direkt, men de gör bedömningen att med den här regeringens politik är Sverige mer konkurrenskraftigt än när det var Moderaterna som ledde regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 69 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat mig om jag och regeringen avser att gå vidare med förslaget att förmånsbeskatta privata sjukvårdsförsäkringar och i så fall varför. Hon har även frågat mig om jag och regeringen har gjort en konsekvensanalys av förslagets påverkan och belastning på den offentliga sjukvården.

Förmån av privat hälso- och sjukvård är, i motsats till vad som gäller för de flesta andra löneförmåner, skattefritt för arbetstagaren samtidigt som arbetsgivaren inte får dra av kostnaden för vården. Det gäller även när arbetsgivaren betalar för en privat sjukvårdsförsäkring. Reglerna innebär att privata sjukvårdsförsäkringar subventioneras av skattebetalare som inte har några sådana förmåner från sin arbetsgivare.

Regeringen och Vänsterpartiet har kommit överens om att förmån av privat hälso- och sjukvård ska förmånsbeskattas precis som andra förmåner. Avsikten är att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 juli 2018. Frågan är nu föremål för beredning inom Regeringskansliet. Jag vill inte föregripa denna beredning.

Anf. 70 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Sjukfrånvaron har ökat kraftigt sedan 2010 – mätt i sjukpenningtal är ökningen gigantiska 80 procent. För att bryta den negativa trenden har regeringen satt ett kvantifierat mål: År 2020 ska sjukfrånvaron vara 9 dagar per person. I dag är sjukpenningtalet 10,7 dagar.

Försäkringskassans generaldirektör säger att uppgången är bruten nu och att sjukpenningtalet vänder nedåt. För att nedgången ska ta fart måste antalet nya sjukfall minska. Det ställer stora krav på arbetsgivarna att se över sin arbetsmiljö och på bästa sätt förebygga ohälsa.

Regeringen har ett åtgärdsprogram för att minska antalet sjukskrivningar. Där framgår det att förebyggande åtgärder ska lyftas fram för att förebygga ohälsa och sjukfrånvaro men också för att förkorta pågående sjukfall.

Det är väl framför allt här de privata sjukvårdsförsäkringarna kommer in. Det går att tydligt se i olika analyser att pågående sjukfall på så sätt förkortas eftersom man snabbare kommer till specialistsjukvård. Här har regeringen i stället aviserat förslag om att förmånsbeskatta sjukvårdsförsäkringar. Det verkar väldigt kontraproduktivt.

Jag har försökt att grundligt sätta mig in i frågan för att se vad det här kommer att innebära och på vilket sätt de 650 000 människor som i dag har privat sjukvårdsförsäkring avlastar den offentliga vården.

I dag har var tionde anställd en försäkring, eftersom fler och fler företag, kommuner och fackförbund tecknar dessa försäkringar för att snabbt få tillbaka sina sjukskrivna anställda och medlemmar i arbete.

Det som en amatöranalys kan ge vid handen är att om man förmånsbeskattar de här försäkringarna kommer framför allt längden på sjukskrivningarna att öka.

Av de 650 000 personerna i Sverige som har en privat sjukvårdsförsäkring är det ungefär två tredjedelar, 70 procent, som har tecknat den via arbetsgivaren. De övriga procenten har tecknat den privat.

Näst flest har en gruppförsäkring via sitt fackförbund. Det är väldigt vanligt att man har det. Det kallas också privat sjukvårdsförsäkring.

Jag har också tittat på Svensk Försäkrings statistik och även på Svenskt Näringsliv och PTK, som snart kommer med en rapport som visar att 40 procent av privata arbetsgivare har tecknat en sjukvårdsförsäkring. Det framgår att den används också för förebyggande arbete, där det handlar om att få de anställda att inte hamna i långa sjukskrivningar.

Nu har regeringen kommit överens med Vänsterpartiet, som ministern sa i sitt svar, om att man – väldigt ideologiskt – ska ta bort ”en gräddfil för höginkomsttagare som ger dem förtur i vården”. Inget kan vara mer fel. Den nya förmånsskatten kommer, som ministern också sa, att införas den 1 juli 2018. Min fråga är om man kommer att lägga fram den för riksdagen även om det finns en riksdagsmajoritet emot förslaget. Det kan ju vara intressant att veta.

Förmånsbeskattningen förväntas ge 1 miljard kronor om året till statskassan – grundat på de 650 000 försäkringar som i dag är tecknade. Det är klart att blir det förmånsbeskattning på dem kommer det att bli betydligt färre försäkringar än vi har i samhället i dag, och då kommer inte intäkterna att bli 1 miljard. Jag skulle vilja höra en kommentar till det.

Anf. 71 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tydliggöra att det här inte är ett förslag om att förbjuda privata sjukvårdsförsäkringar. Det kommer att vara fullt möjligt för arbetsgivare och fackföreningar att fortsätta teckna privata sjukvårdsförsäkringar i precis den utsträckning man önskar.

Frågan är om det här ska skattesubventioneras också av människor som inte har tillgång till privata sjukvårdsförsäkringar. Mitt svar är nej; det tycker jag inte är lämpligt. Vi har tagit bort den typen av förmånsbeskattning på i princip alla andra förmåner därför att vi tycker att det är orimligt att alla skattebetalare ska vara med och finansiera enskilda löntagares olika förmåner. Det är därför vi har tagit bort det.

Jag tycker att det är orimligt att till exempel städpersonalen i kommunen ska vara med och finansiera en direktörs privata sjukvårdsförsäkring via en skattesubvention, men här har Lotta Finstorp och jag uppenbarligen olika uppfattningar. Jag tycker inte att det är möjligt att försvara, medan Lotta Finstorp tycker att lokalvårdarna ska finansiera direktörernas privata sjukvårdsförsäkringar.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 14 (forts.) Svar på interpellation 2016/17:549 om förmånsbeskattning av privata sjukvårdsförsäkringar

Svar på interpellationer

Anf. 72 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Då fortsätter vi att debattera min interpellation om privata sjukvårdsförsäkringar och det förslag som regeringen förmodligen kommer att lägga fram under hösten.

Jag möter en hel del myter och felaktigheter angående dessa försäkringar. Till exempel förväxlas ibland sjukvårdsförsäkringar med sjukförsäkringar, liksom att man tror att primärvård skulle ingå i försäkringarna och att det skulle finansieras separat av välfärd för dem som har en försäkring. Inget kunde vara mer fel. En sjukförsäkring ersätter dessutom en del av inkomstbortfallet vid långvarig sjukskrivning.

Det som debatten handlar om, och det som är regeringens förslag, är att förmånsbeskatta privata sjukförsäkringar, som 650 000 personer omfattas av i dag. De tecknas av kommuner, fackförbund och både större och mindre företag. Vad man kan se, och som också Svensk Näringsliv skriver, är att de mindre företagen inte kommer att ha råd att teckna dessa försäkringar om man ska förmånsbeskatta dem.

Dessutom har regeringen ambitionen att minska sjuktalet. Man ser långa sjukskrivningar. Det man ser är att de privata sjukvårdsförsäkringarna är ett väldigt effektivt sätt att korta sjukskrivningarna så att man snabbare kommer tillbaka till jobbet, eftersom man kan få specialistsjukvård via sin försäkring.

Jag tycker att detta är en fråga som handlar om mycket mer än bara att antalet privata sjukvårdsförsäkringar ökar. Det handlar ju om att man tecknar försäkring därför att man inte är nöjd med den offentliga sjukvård som finns, framför allt de gigantiska köerna. Borde inte regeringen lägga tid och kraft på att förbättra tillgängligheten i den offentligt finansierade vården i stället?

Nu blir det ett moment 22. Den miljard som staten tror sig få in på förmånsbeskattning kommer inte att bli verklighet, för det kommer att bli färre som får dessa försäkringar tecknade av arbetsgivaren.

Varför, menar finansministern, att antalet privata sjukvårdsförsäkringar har ökat de senaste åren – vilken är orsaken, och varför finns det ett behov av att över huvud taget ha den här sortens försäkringar? Anser finansministern att privata sjukvårdsförsäkringar avlastar den offentliga vården, eller är de en gräddfil som gör att andra får gå före i köerna? Det är ju så man uttrycker det när regeringen och Vänsterpartiet har gått samman om det här förslaget.

Att det skulle finnas speciella välfärd för dem som har privata sjukvårdsförsäkringar är en myt. Det finns ingen som har sett ett sådant välfärd. Detta skulle jag gärna vilja att finansministern har en kommentar till.

Det Svensk Försäkring menar är att det finns en risk för att företag som vill kompensera sina anställda för förmånsskatten kommer att få svårt att bära den extra kostnaden. Man kan ju tänka sig att företag som är måna om att få tillbaka sina anställda i arbete fort kommer att vilja kompensera sina anställda för denna förmånsskatt, som alltså kommer att drabba den anställda.

Snabbare tillgång till vård är anledningen till att man tecknar denna försäkring. Regeringen måste fokusera på att få bort köerna. Vi talar inte om primärvård utan om specialistsjukvård, där många kan få vänta väldigt länge, vilket leder till långa sjukskrivningar.

Anf. 73 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp undrar om vi inte borde satsa på tillgänglighet i stället för att ta bort skattesubventionen till privata sjukvårdsförsäkringar. Jag kan berätta för Lotta Finstorp att vi i regeringen så sent som i dag har berättat att vi kommer att satsa ytterligare 5 välfärdsmiljarder till kommuner och landsting i och med höstens budget, alltså från den 1 januari 2018. Av dem kommer hela 3 miljarder att gå till sjukvården i hela Sverige. Det är klart att detta kommer att öka tillgängligheten i vården.

Det är ganska omfattande belopp – 3 miljarder till sjukvården. Om man skulle använda pengarna till att anställa sjuksköterskor på våra vårdcentraler skulle det räcka till fyra extra sjuksköterskor på varenda vårdcentral runt om i hela Sverige. Det är denna storleksordning av pengar det handlar om.

Lotta Finstorp undrar om olika väntrum. För mig handlar denna fråga inte huvudsakligen om väntrum. Den handlar om en enda sak, nämligen om huruvida andra skattebetalare – lokalvårdaren i kommunen, Sveriges pensionärer och våra äldre – ska vara med och skattesubventionera de personer, ofta höginkomsttagare, som har en sjukvårdsförsäkring. Jag tycker inte att lokalvårdaren ska betala för direktörens sjukvårdsförsäkring. Men här tror jag att vi har en ganska stor ideologisk skillnad mellan moderater och socialdemokrater.

Anf. 74 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för en debatt som är viktig ideologiskt men också väldigt pragmatisk. Jag förstår inte riktigt hur de 650 000 som i dag har privata sjukvårdsförsäkringar så att säga ska få plats i systemet. De avlastar ju i dag den offentliga sjukvården.

Ministern tar lokalvårdare som exempel här. Det vanligaste är att arbetsgivare tecknar försäkringar för hela sin personal, oavsett om det är den högste tjänstemannen eller en lokalvårdare. Man tecknar för hela personalen.

Det blir en olycklig debatt, tycker jag, även om det handlar om ideologi. Egentligen handlar det om en betydligt större frågeställning, nämligen: Varför har inte arbetsgivare och personal tillit till det offentliga sjukvårdssystemet? Man vill komma tillbaka till arbete så fort som möjligt, och det är kopplat till att regeringen har en bra ambition om att få ned sjukskrivningstalen till nio dagar. De 650 000 personer som har privata sjukvårdsförsäkringar hjälper ju regeringen att få ned dessa dagar till att bli just nio, i stället för 10,7, som de var när jag nyligen tittade.

Jag tycker att det är helt fel att fokusera på privata sjukvårdsförsäkringar i stället för att ytterligare lyfta den offentliga hälso- och sjukvården.

Prot. 2016/17:124
13 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 75 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är också viktigt att påpeka att den här debatten egentligen inte handlar om huruvida man är för eller emot privata sjukvårdsförsäkringar utan om vi ska skattesubventionera dem eller inte. Det finns många saker som vi gillar som vi inte skattesubventionerar.

Frågan är, precis som Lotta Finstorp säger, i grunden djupt ideologisk: Ska man skattesubventionera just denna förmån eller inte? Jag tror inte att alla de pensionärer som redan i dag betalar högre skatt än vanliga löntagare på grund av Moderaternas politik – och Moderaterna vill öka skatteflyktan ytterligare – är jättenöjda med att de via skattsedeln är med och finansierar direktörernas sjukförsäkringar.

Självklart kan direktörer och andra teckna sjukförsäkringar. Frågan är om de ska få skattesubvention för det eller inte. Nej, tycker jag.

Sedan är frågan naturligtvis också vad vi ska göra för att säkra en god tillgång till sjukvård för alla i Sverige, oavsett om vi har privata sjukförsäkringar eller inte. Där är regeringens politik mycket tydlig. Senast i dag har vi presenterat ytterligare 3 miljarder till sjukvården för att alla ska få det riktigt tryggt. För oss är det viktigare än Moderaternas skattesänkningar, som inte stärker sjukvården.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2016/17:550 om företrädaransvar i aktiebolag

Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Larry Söder har frågat mig

1. om det är mitt ställningstagande att det är en ändamålsenlig ordning att Skatteverket har en särställning bland aktiebolagens borgenärer
2. vilka effekter jag bedömer att detta kan väntas få på dagens och morgondagens entreprenörer i Sverige
3. när jag avser att tillsätta en utredning om regler om personligt betalningsansvar, och varför det har dröjt trots riksdagens beslut om skyndsamt hantering.

I november 2016 besvarade jag en interpellation där Larry Söder hade ställt samma frågor. Jag svarade då följande på den första frågan:

Bestämmelserna om företrädaransvar kom till som ett svar på de problem som hade konstaterats med skatteförluster, främst när det gällde aktiebolag. Bolagen fortsatte inte sällan sin verksamhet långt efter det att de borde ha trätt i likvidation. När de slutligen hade försatts i konkurs hade tidigare skulder till enskilda fordringsägare betalats fullt ut eller till så stor del att det bara återstod obetydliga belopp i jämförelse med skatteskul-

derna. Den slutsats som drogs var att bolagsformen mer eller mindre medvetet hade utnyttjats för att så långt som möjligt låta det allmänna stå för verksamhetens kostnader.

Jag avslutade med att säga att min utgångspunkt var att skälen för att införa ett skatterättsligt företrädaransvar fortfarande har bärkraft. Jag har inte ändrat uppfattning på den punkten. Det kan tilläggas att riksdagen i samband med behandlingen av tillkännagivandet om en översyn också avsåg en motion om slopande av reglerna om företrädaransvar.

På den andra frågan svarade jag följande:

Vilka effekter företrädaransvaret har beror naturligtvis på hur bestämmelserna närmare är utformade och hur de tillämpas. Det är viktigt att regler är tydligt och ändamålsenligt utformade.

Jag nämnde också det uppdrag som Skatteverket har haft att belysa ett par frågor, nämligen tillämpningen av möjligheten att medge så kallat borgenärsansånd och därmed ge företaget en tidsfrist som sträcker sig bortom den ordinarie förfallodagen för skatten och hur myndigheten beaktar reglerna om hel eller delvis befrielse från företrädaransvaret.

Som svar på den sista frågan konstaterade jag att Skatteverkets redovisning av uppdraget var en del av underlaget för regeringens fortsatta arbete med anledning av riksdagens begäran om en översyn. Jag har senare i annat sammanhang sagt att riksdagens tillkännagivande ska följas. Efter analys av Skatteverkets redovisning har nu beredning satts igång i Regeringskansliet av bland annat frågan om formerna för det fortsatta arbetet med anledning av tillkännagivandet. Jag är inte beredd att föregripa den beredningen.

Anf. 77 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Sverige är beroende av att företag startas och att de växer och stannar i Sverige. Entreprenörskapet, riskviljan och den kreativa företagsamhet som dessa företag står för måste ges ytterligare förutsättningar i Sverige. De ska inte hämmas. De behövs för att skapa värden, som i sin tur genererar jobb och stärker välfärden. Därför är det oroande när de som startar och driver företag upplever bekymmer med att verka i Sverige i dag och bedömer kostnaden för att misslyckas som alltför hög.

En bidragande orsak till den ökade rädslan för att misslyckas är bestämmelsen om det skatterättsliga så kallade företrädaransvaret i skatteförfarandelagen.

Finansministern ägnar en betydande del av sitt svar åt att ge sin bild av företrädaransvaret – som jag tolkar det är det en annan bild än vad majoriteten i riksdagen har. Det är i sig inget förvånande, eftersom regeringspartiet röstade emot det tillkännagivande som gjordes i april 2015. Jag kan säga till den som lyssnar: Det var ingen felsägning. Riksdagens majoritet gav regeringen i uppdrag i april 2015 att skyndsamt se över företrädaransvaret. Konsekvenserna av en alltför hård bedömning av Skatteverket är att en del företag läggs ned som kanske inte skulle behöva läggas ned.

Skattemyndigheten har inte bara en särställning bland fordringsägarna utan är ibland också drivande mot en olycklig utveckling för företagen. Ibland använder de sin makt för hårt, och alltför ofta tar de inte hänsyn till orsaker till situationer eller till argument som kan ge en annan bild av företagets situation och framtida möjligheter. Man kan få bilden av att de systematiskt driver in skatterna utan hänsyn till något annat. Följden blir

att företag som skulle ha kunnat leva länge går i konkurs. Det leder i sin tur till färre jobb och till personliga tragedier.

Enligt undersökningar som är gjorda är det många som avstår från att starta och driva företag på grund av de höga riskerna, som gör att de kan drabbas personligen. Företrädaransvaret är en stor del av detta.

Vi är nog överens om att fyra av fem jobb skapas i småföretagen och att vi behöver underlätta så att fler företag skapas. Det gäller inte minst bland ungdomar, där andelen som startar och driver företag är oroväckande låg. Att man då vägrar att ändra på företrädaransvaret så att det används på ett mer rimligt sätt är för mig obegripligt. Vore det inte mer rimligt att fordringsägare får samma ställning och att man får göra en bedömning från fall till fall av företagets stabilitet och möjlighet att drivas vidare och av konsekvenserna för företaget, övriga fordringsägare och Skatteverket innan man stänger dörren eller tar ned skylten för företag på detta systematiska sätt?

Att finansministern har en annan åsikt än jag om detta har jag förstått, och jag respekterar det. Men när det gäller riksdagens tillkännagivande borde vi väl ändå kunna komma överens om att det ska återrapporteras och att vi ska få möjlighet att diskutera det i denna kammare. På det sätt ni nu hanterar frågan i regeringen begraver ni den effektivt i en utredning som ser ut att aldrig bli klar. I april 2015 gavs tillkännagivandet, och det ser inte ut som att det händer något på fronten som indikerar att det blir ett snabbt avgörande.

Företagare väntar på svar på denna fråga. Framtida företagare vill veta. Riksdagen vill veta. Som jag ser det är finansministern den enda som inte vill ha svar på detta.

Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Självklart kommer regeringen att leva upp till tillkännagivandet. Det var precis därför som vi gav Skatteverket i uppdrag att se över denna fråga. Nu tittar vi över det svar som Skatteverket gav, och vi bereder hur vi ska gå vidare med denna fråga.

Det måste sägas att det är en komplicerad fråga. Det finns naturligtvis företagare som upplever att de har blivit behandlade på ett orimligt sätt. Det ska vi ha stor respekt för. Detta är naturligtvis ett ingripande i företagets verksamhet. Därför är det viktigt att Skatteverket är noggrant när man använder de instrument som man har. Det är också därför som vi gav Skatteverket möjligheten att göra detta uppdrag. Det är naturligtvis viktigt att Skatteverket använder de instrument som man har. Det handlar om möjlighet till anstånd om det är en tillfällig likviditetskris. Det handlar också om att använda de möjligheter som finns till hel eller delvis befrielse från företrädaransvar. Det handlar om att man använder dessa instrument på ett väl avvägt sätt, så att inget företag drabbas i onödan.

Samtidigt måste vi säga vad som ligger i den andra vågskålen. Det här är någonting som, om man inte använder detta instrument, kan användas för ekonomisk brottslighet. Det är naturligtvis inte heller bra för de företag som försöker bedriva en seriös verksamhet. Vi vill inte att seriösa företag ska konkurreras ut av företag som bedriver en kriminell verksamhet eller som på andra sätt skattefuskar. Det är viktigt att hitta rätt balans.

Jag delar inte Larry Söders uppfattning att det är en gräddfil för staten. Staten har nämligen en helt annan relation till bolagen än vad till exempel en leverantör har. En leverantör har möjlighet att sluta leverera varor om man är rädd för att man inte ska få betalning. Den möjligheten finns inte för staten. Det är alltid möjligt för ett bolag att inte göra sina skattebetalningar, och det finns då inget som staten kan sluta leverera till det bolaget. Staten har alltså en annan ställning än leverantörer. Det är därför som lagstiftningen ser ut som den gör.

Anf. 79 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! I denna interpellation, som jag faktiskt försökte utforma på annat sätt än den som jag ställde för ett halvår sedan, påvisar jag att Skatteverket inte ens tar hänsyn till en sjukdomssituation.

I lagtexten framgår att det ska krävas grov oaktsamhet för att personligt ansvar ska inträda för en skatteskuld. Det framstår i sig som en skälig avvägning, då bestämmelsen fyller ett viktigt syfte. Om begreppet grov oaktsamhet hade tillämpats som det tillämpas i den övriga rättsordningen hade också regelverket i dag fungerat mycket bättre. Tyvärr har det utvecklats en mycket hård tolkning av begreppet i domstolarna, vilket i praktiken innebär att man inte längre prövar om någon varit grovt oaktsam.

Jag tror att finansministern och jag är överens om att man givetvis inte ska kunna komma undan skattskyldighet genom brottslighet på något sätt. Vi som vill att företag ska kunna växa och frodas i Sverige vill givetvis att de ska betala en rimlig skatt. Men med tanke på det som påvisas i min interpellation och med tanke på lagtexten tycker jag att man är väldigt njugg. Man går långt utöver vad man borde göra i Skatteverket. Jag vill nog hävda att denna del när det gäller företrädaransvaret är ett stort problem för företagare.

Jag blir förvånad när regeringen använder den instans som detta handlar om, Skatteverket, som en part som får fälla avgörandet av hur systemet fungerar, vilka förändringar som kan göras och vilka förändringar som är lämpliga. Sedan ska Regeringskansliet fundera för att så småningom lägga fram förslag för riksdagen.

Man borde titta på om det finns någon annan instans eller organisation som kan hjälpa till att göra den bedömningen, eller om det går att luta sig mot någon annan part som har en annan ingång än att vara den part som det faktiskt handlar om.

Finansministerns svar i dag är i princip samma som hon gav när jag ställde min tidigare interpellation. Det stärker mig i tron att det egentligen inte har hänt någonting på ett halvår i frågan, vilket gör mig bekymrad.

Tillkännagivandet är från april 2015. Jag kan inte se att det skulle vara skyndsamt. Tycker finansministern att detta är att hantera ett tillkännagivande skyndsamt?

Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag håller helt med Larry Söder att vi självklart inte bara ska lyssna på Skatteverket i den här frågan. Det är naturligtvis viktigt att ha ett bredare perspektiv än så. Det är en viktig poäng, och jag delar helt den uppfattningen. Det är inte heller så vi har tänkt att förfara.

Däremot har vi tyckt att vi i samband med att vi tittar närmare på frågan ska få in underlaget från Skatteverket. I det underlag vi har fått från Skatteverket framgår det att det är mycket komplicerad materia. Det är viktigt att hitta rätt om förändringar ska göras. Det är fråga om svåra avvägningar.

Vi sitter nu på Finansdepartementet och funderar på frågan. Hur kan vi hitta en lämplig väg framåt? Å ena sidan vill vi självklart inte att företag på felaktigt sätt ska försättas i konkurs och inte kunna bedriva sina verksamheter, och å andra sidan vill vi inte heller att det här ska vara en arena för oseriösa aktörer att tjäna stora pengar genom att inte betala skatt. Där gäller det att hitta en balans. Det är inte alldeles enkelt om det ska göras förändringar i dagens system. Det är precis de frågorna vi funderar över. Det ligger i allas intresse att arbetet blir gjort på ett bra sätt.

Är detta skyndsamt? Givet hur pass komplicerad frågan är, är det naturligtvis viktigt att vi tar den tid som krävs för att få fram seriösa idéer.

Anf. 81 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Jag är ledsen för företagarna runt om i Sverige som känner ett tryck i frågan och inte får svar. Det gäller även de yngre människor som kan tänka sig att starta och driva företag i Sverige men som inte vågar ta steget. Företrädaransvaret kan vara en anledning till att de avstår och blir löntagare i stället. Då förlorar vi kreativiteten och möjligheten att ett nytt företag kan skapa jobb.

Jag delar finansministerns uppfattning att det är en komplicerad fråga. Men jag är fullständigt övertygad om att med hjälp av finansministerns kompetens – hon har löst andra komplicerade frågor – borde det inte vara så svårt att komma framåt.

Finansministern ger samma svar i dag som hon gav i samma fråga i skatteutskottet för ett par månader sedan. Det har alltså över huvud taget inte hänt någonting i frågan. Jag vädjar till finansministern att försöka hantera frågan. Det vore bra om vi kunde få bort den från riksdagens bord och komma överens om hur den ska hanteras. Det är våra företagare värda.

Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag uppskattar verkligen Larry Söders engagemang i frågan och hans engagemang för alla de små företag som runt om i Sverige bedriver verksamhet som är viktig för att bidra till jobb och tillväxt. Självklart ska det finnas goda villkor i Sverige för att driva företag. Samtidigt råder det svåra avvägningar i denna fråga. Det är viktigt att inte landa fel utan att det finns väl underbyggda tankar. Det är komplicerat.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2016/17:432 om försäkringsskydd för ambulanspersonal

Anf. 83 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Eva Lohman har frågat mig hur jag avser att agera för att stärka försäkringsskyddet för ambulanspersonal.

Varken ambulanspersonal eller annan blåljuspersonal ska behöva drabbas av hot eller våld när de bistår människor som är i behov av hjälp. Detta måste få ett slut. Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att motverka att denna företeelse ska uppkomma.

Arbetstagare i Sverige omfattas av flera försäkringar som gäller för den som råkar ut för en arbetsskada eller blir sjuk av någon annan anledning. Sjukförsäkringen är lagstadgad och gäller alla. Även arbetsskadeförsäkringen är lagstadgad och omfattar alla arbetstagare som råkar ut för en arbetsskada. De kollektivavtalade försäkringarna kompletterar det lagstadgade skyddet.

Frågan om att se över en särskild yrkesgrupps försäkringsskydd hanteras av parterna på arbetsmarknaden. Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på en ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter. Den ska ge goda förutsättningar för parterna att i kollektivavtal ta ansvar för arbetsvilkorens närmare utformning. Regeringen anser att detta är något man vill värna om och inte frångå.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter ställer krav på riskförebyggande åtgärder och hur arbetet för en förbättrad arbetsmiljö ska följas upp i allt arbete där det kan finnas risk för att en arbetstagare utsätts för våld och hot. Arbetsmiljöreglerna gäller lika i hela landet och oavsett vilken verksamhet som bedrivs.

Regeringen har vidtagit andra åtgärder som syftar till att stärka blåljuspersonalens skydd. En särskild utredare har fått i uppdrag att överväga och föreslå de ändringar som behövs för att åstadkomma ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner.

Anf. 84 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Tack för svaret! Jag delar statsrådets åsikt att blåljuspersonalens arbetsmiljö är viktig. De ska ha det skydd de behöver.

Jag ska börja med att ge ett exempel, vilket också är anledningen till att jag skrev interpellationen.

I Västernorrland, mitt hemlän, var en ambulans under utryckning. En sjuksköterska satt bak och vårdade en patient. Hon var obältad, och den andra körde. Ambulansföraren gjorde en häftig inbromsning. Sjuksköterskan bak föll framåt och skadade sitt knä. Hon har fått bestående men.

Detta är ett problem. Lagrummet säger att personalen har rätt att sitta obältad, men det försäkringsskydd som arbetsgivarna runt om i landet erbjuder är inte fullgott till hundra procent. Vårdförbundet i Västernorrland rekommenderar personalen att ta en privat försäkring. Men då hamnar de i ett moment 22-förhållande, herr talman. De får inte ut något på försäkringen därför att de har suttit obältade, men i det lagrum som finns har de rätt att sitta obältade.

Det här är onödigt tjafs som ambulanspersonal i sin yrkesutövning inte ska behöva stå ut med. Den som sitter bak i en ambulans och ägnar sig åt hjärt-lungräddning kan inte vara bältad. Patienten är bältad i sexpunktsbälte och blir vårdad. Men vårdaren har ingen som helst koll på trafiken. Man bryter mot trafikreglerna när man kör fort och så vidare. Vad som helst kan hända – och händer.

Försäkringsfrågan har varit aktuell i många år, och många studier har gjorts. Studierna visar att ambulanspersonal tenderar att inte använda bilbälte för att kunna säkra vården för patienten. Sjuksköterskan kan inte i dagens läge vårda en patient till hundra procent samtidigt som hon är bältrad. Det går inte att utföra livsuppehållande vård.

Det finns kompressionshjälpmedel som man kan använda i ambulanserna. Men arbetsgivarna hänvisar till att det finns ett lagutrymme: Ni behöver inte; det är ingen fara. Därför blir det inga hjälpmedel. Om man hade kompressionshjälpmedel i ambulanserna och om Arbetsmiljöverket sa att det ska finnas i varje ambulans skulle ambulanspersonalen kunna sitta bältrad och samtidigt ge patienten livsuppehållande vård.

Anf. 85 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Jag deltar också i debatten eftersom samma sak har hänt i mitt hemlän Dalarna.

Eva Lohman och jag har väckt en motion i Sveriges riksdag om detta. Det handlar alltså inte om hot och våld mot blåljuspersonal, utan det här är en väldigt speciell lagstiftning. Det är därför vi vädjar till ministern att ta tag i dessa frågor.

I mitt hemlän hände en olycka då ambulanspersonal som var på väg till sjukhuset med en hjärtpatient, en så kallad prio 1-utryckning, blev påkörd av en mötande bil. Ambulansen hamnade i diket, och de båda ambulanssjukvårdarna skadades.

Genom sin arbetsgivare Landstinget Dalarna var de givetvis försäkrade under arbetstid, även i så kallad prehospital miljö, alltså i ambulansen.

Men nu uppstår problemet. Hade en olycka skett till exempel inne på akutmottagningen hade det betecknats som en skada i arbetet. Men eftersom skadan hände i ambulansen blev det en trafikförsäkringsfråga.

Ambulanspersonalen utsätts, precis som vi hörde av Eva Lohman, för extra stor risk under sitt arbete i ambulansen eftersom deras arbetsplats till stor del är ett fordon.

De båda ambulanssjukvårdarna blev långvarigt sjuka med sjukskrivning som följd. Den påkörande bilens trafikskadeförsäkring trädde in, men ersättningen därifrån blev oförmånligare än landstingets arbetsskadeförsäkring.

I detta fall överklagade de drabbade beslutet till Trafikskadenämnden men fick svaret därifrån att sådana här händelser är sällsynta. Det är knappast det svar man vill ha i ett läge när man behöver hjälp.

Det är självklart att arbetsgivaren ska hjälpa till om man råkar ut för en skada i arbetet. Det är inte meningen att de skadade själva ska behöva driva rättsprocesser när de har råkat ut för en olycka i arbetet.

Låt mig än en gång poängtera att det inte är hot och våld vi talar om, utan det är en väldigt speciell lagstiftning i dessa frågor.

Är statsrådet villig att se över försäkringsskyddet för ambulanspersonal?

Anf. 86 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar Eva Lohman och Ann-Britt Åsebol för en intressant interpellationsdebatt. Nu när ni har redogjort för de olika exemplen förstår jag lite bättre vad ni är ute efter. Det vore spännande om ni i ett

kommande inlägg kunde utveckla vad det är ni ser framför er, i och med att ni också har väckt en motion i frågan.

Eftersom jag själv har en bakgrund som part på arbetsmarknaden känner jag spontant att detta är något som parterna rimligtvis borde lösa, med tanke på att det är väldigt specifikt och relaterat till just denna yrkesutövning. Kommunal, som är fackförbund för ambulansförare och ambulanspersonal, borde konkretisera detta och lyfta upp det.

Jag delar er synpunkt att det inte kan vara ett tillräckligt skäl att detta är en sällsynt företeelse. Självklart ska personal som skadas i sin yrkesutövning omfattas av ett regelverk som täcker in de skador som uppkommer.

I sitt första inlägg sa Eva Lohman också att det finns hjälpmedel som borde finnas i varje ambulans. Jag kan inte detaljerna, men jag tror att hon kallade det kompressionshjälpmedel.

Jag känner spontant att jag är beredd att lyfta upp frågan, men jag tycker som sagt att arbetsmarknadens parter borde sätta sig ned och uppmärksamma detta. Det är en viktig yrkesgrupp som precis som alla andra är skyddsvärd på alla sätt och vis.

Anf. 87 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Det låter bra. De flesta som kör ambulans är vidareutbildade sjuksköterskor med masterexamen. Jag talade så sent som i går med den ambulanssjuksköterskan som tog kontakt med mig angående knäskadan, även om det inte var han som hade fått den.

Ambulanspersonal tillhör Vårdförbundet, och det är Vårdförbundet som har uppmanat dem att teckna en extra försäkring för att ha fullgott skydd eftersom grundförsäkringen inte ger det.

Det är både konstigt och orimligt att de ska behöva teckna en privat försäkring, för jag anser att arbetsgivaren ska ta på sig hela ansvaret för att de har fullgott skydd. De ska inte behöva tjafsas med försäkringsbolag om bälte hit och bälte dit och andra krav.

Det här är en personalgrupp som gör ett fantastiskt jobb och som vi ska värna och vara rädda om. De jobbar ju för patienternas bästa.

Den här ambulanssjuksköterskan, som är mycket välutbildad och som finns på Sundsvalls sjukhus, sa: Min dröm är att Arbetsmiljöverket får direktiv om att det ska finnas kompressionshjälpmedel i varje ambulans.

Då kan de sitta bältade samtidigt som de ger patienterna livsuppehållande vård. Det är en säkerhetsfråga för såväl patienterna som personalen.

Jag hoppas att statsrådet tar till sig detta.

Anf. 88 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för det positiva mottagandet av detta.

Det ärende jag talar om från Västerdalarna har varit uppe i landstingsfullmäktige i Dalarna, där jag är revisor. Jag är alltså delaktig i detta.

Man har inte kommit till någon slutsats om ambulanspersonalens försäkringsskydd, och det är därför vi vädjar till ministern att se över frågan. Det behövs nationell förstärkning. Det är komplicerat, och det kanske finns mer komplexitet i detta än vad vi har lyft fram.

Om en allvarlig olycka inträffar och personal blir svårt skadad kan det inte vara meningen att de själva ska driva en rättsprocess.

Det vore bra om arbetsmarknadens parter skötte detta, men i denna komplexitet är det något som inte fungerar mellan arbetsmarknadens parter. Därför behövs det ett ingripande uppifrån och någon form av direktiv som gör att man ser över hela försäkringsskyddet för ambulanspersonalen.

Det vi önskar med denna interpellation är att statsrådet ser över försäkringsskyddet för denna viktiga grupp, som varje dag räddar liv med risk för sitt eget liv.

Förhoppningsvis kan ministern hitta något i detta som man kan jobba med. Är det så att det är arbetsmarknadens parter som ska lösa detta får det väl vara det. Men jag tror att det finns en större komplexitet i det hela.

Anf. 89 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar för en intressant debatt. Spontant ser jag framför mig, som jag sa, att vi i grunden har ett försäkringsskydd som man rimligtvis tycker att de borde omfattas av, även om jag förstår att det i det här fallet uppenbarligen finns någonting som vi behöver titta närmare på.

Vi har en arbetsskadeförsäkring som är relativt heltäckande, och de kollektivavtalade försäkringarna är en komplettering till det lagstadgade skydd som vi har kring arbetsskador. Det är parterna som förhandlar om innehållet i de kollektivavtalade kompletteringsförsäkringarna, och därmed borde man – jag tänker lite högt här nu – rimligtvis kunna hamna i en situation där man borde kunna hitta en lösning på den här problematiken. Men jag tar som sagt självklart med mig den här frågan. Till syvende och sist är detta givetvis, som Ann-Britt Åsebol säger, en fråga att fundera över även för de ansvariga arbetsgivarna. Det är intressant att höra att frågan till och med har varit uppe i landstingsfullmäktige men inte har lösts där. I det här fallet är det självklart så att det är landstinget som är ansvarig arbetsgivare och som i dialog med Vårdförbundet och Kommunal borde lösa frågan.

Tack för kloka inspel i debatten! Jag tar med mig frågan. Min nyfikenhet är verkligen väckt, måste jag säga. Det här är, precis som ni båda säger, en otroligt viktig yrkesgrupp, vars företrädare naturligtvis ska kunna känna sig fullständigt trygga under sin yrkesutövning när de räddar andra människors liv.

Anf. 90 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Det känns bra att statsrådet tar med sig frågan och tittar på den. Lagutrymmet kan inte vara tillfredsställande i dag eftersom arbetsgivaren hänvisar till det, också när personalen menar på att det finns kompressionshjälpmedel och andra hjälpmedel som gör det möjligt att utföra avancerad vård i ambulansen. Förmodligen är det en kostnadsfråga för många landsting. Det kostar en hel del. Men detta är viktigt. Tanken är ju inte att ambulanspersonal ska skadas i sitt jobb, och när det sker ska de ha fullgott skydd. Det anser de själva inte att de har i dag, utan de hamnar i en moment 22-situation.

Jag uppskattar att statsrådet tar med sig de här frågorna och tittar på lagutrymmet. Det måste finnas en tolkningsmöjlighet som gör att arbetsgivaren kan ta det till sin fördel om man säger att det inte behövs några kompressionshjälpmedel eller något annat – underförstått därför att det kostar pengar. Och det finns säkerhet i lagen.

Anf. 91 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Min slutgiltiga reflektion blir att arbetsgivaren naturligtvis har ett otroligt långtgående ansvar för att säkerställa en arbetsmiljö som gör att man kan utföra sitt arbete på ett säkert sätt utan att riskera skada.

Tack för en spännande och intressant interpellation! Vi är i alla fall verkligen helt överens om ambitionen att trygga arbetsmiljön även för ambulanspersonal.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2016/17:498 om bredband till alla

Anf. 92 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Magnus Oscarsson har frågat mig vad jag och regeringen kommer att göra för att, under tiden från i dag till år 2020, säkerställa tillgången till bredband för de hushåll som hotas av Telias klippning av kopparnätet.

Just nu pågår en omställning till framtidssäker infrastruktur för elektroniska kommunikationer. Omställningen har redan pågått under en längre tid. I dag har de flesta redan genomfört teknikskiftet. Ca 1 miljon av hushållen använder fortfarande kopparnätet för bredband. För de allra flesta av dessa finns det bra alternativa lösningar.

Regeringens målsättningar på bredbandsområdet omfattar alla och finns presenterade i bredbandsstrategin. Målet till år 2025 är att hela Sverige ska ha tillgång till snabbt bredband. Målet är teknikneutralt, vilket innebär att anslutningen kan tillhandahållas genom fast eller trådlös teknik, eller en kombination av olika tekniker.

Teknikutvecklingen och den svenska marknadsutvecklingen har lett till god utbyggnad av fibernät och ökad mobiltäckning, något som gör det möjligt att avveckla kopparnäten. För att regeringens vision i bredbandsstrategin ska bli verklighet krävs insatser från både privata och offentliga aktörer. Regeringen verkar därför för att den positiva utvecklingen när det gäller bredbandsutbyggnad fortsätter och kommer att fokusera på aktiviteter inom de strategiska områden som strategin pekat ut.

Som komplement till de investeringar som görs av marknadsaktörer har regeringen inom ramen för landsbygdsprogrammet avsatt 4,25 miljarder kronor för stöd till utbyggnad av snabbt bredband i gles- och landsbygd där de kommersiella förutsättningarna för bredbandsutbyggnad saknas. Utöver det har regeringen även möjliggjort bredbandssatsningar på 1,2 miljarder kronor inom ramen för regionalfondsprogrammen i de norra delarna av landet. Till och med år 2020 har regeringen också avsatt 21 miljarder kronor per år på regionala bredbandskoordinatorer som ett sätt att främja och underlätta för utbyggnaden av både offentliga och privata aktörer.

Enligt PTS senaste bredbandskartläggning fortsätter tillgången till snabbt bredband att öka i Sverige. I oktober 2016 hade 71 procent av hushållen och företagen tillgång till 100 megabit per sekund, och ca 91 procent hade tillgång till 30 megabit per sekund. Utöver det har över 99,9 procent av hushållen och företagen tillgång till minst 10 megabit per sekund, även i lands- och glesbygd.

På uppdrag av regeringen har PTS nyligen utrett vilken nivå för samhällsomfattande tjänster, SOT, som är lämplig för att säkerställa att alla hushåll och företag har tillgång till internettjänster som är grundläggande för att kunna bo och verka var som helst i landet. PTS rapport bereds nu i Regeringskansliet, och regeringen avser att ta ställning till vilken nivå för SOT som är lämplig.

För övrigt har regeringen nyligen beslutat att större delen av det så kallade 700-megahertzbandet ska öppnas för att PTS ska kunna auktionera ut det så snart som möjligt. Det innebär att vi kommer att kunna få snabbare uppkoppling och ännu bättre täckning över hela landet i det mobila nätet de närmaste åren.

Anf. 93 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Under mina resor runt om i Sverige kommer nästan alltid bredband på tal. Varför klipps koppartråden? Den frågan får jag alltid.

Det goda med koppartråden är att det finns tillgång till ADSL och bredband. När tråden klipps finns det i värsta fall ingen kontakt med omvärlden via bredband. När det fasta bredbandet försvinner uppstår stora merkostnader för den enskilde abonnenten, som tvingas gå över till mobila bredbandslösningar som kanske inte fungerar eller möjligen hänvisas till kommunen, som säger att den inte har möjlighet att få fram det här på det sätt som önskas. Kanske måste man själv gräva ned en kabel. Kostnaderna skjuter då i höjden för den enskilde.

Telia har klippt koppartråden för ca 10 000 abonnenter under 2016 och fortsätter i full fart att klippa koppartråd även under detta år – 12 500 räknar man med under 2017.

Från många håll rapporteras om problem med anslutning efter att koppartråden har ersatts med mobila bredband. Många mobilmaster blir helt enkelt överbelastade.

Vad har regeringen för ansvar att tala med Telia, som regeringen faktiskt är delägare i, om att man ska vänta med att släcka ned bredbanden runt om i Sverige? Varför talar inte ministern med Telia och framför budskapet att man ska vänta med nedmonteringen av bredbandet tills det finns ett fullgott alternativ?

Anf. 94 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Förklaringen är att detta har pågått ganska länge. Jag stod själv i denna talarstol för tio år sedan och talade om precis samma fråga. Då var det en annan regering. Efter det kom det en borgerlig regering som satt i åtta år. Inte någon gång under denna period har Telia haft kravet på sig att vänta, utan man har successivt fortsatt att avveckla kopparnätet.

Samtidigt har vi byggt ut både de mobila näten och de fasta bredbandsnäten i Sverige. I dag är vi alltså i slutfasen av avvecklingen av kopparnätet. I dag har vi också mycket bättre teknik utlagd. Vi har mycket bättre täckning och mycket snabbare uppkopplingar i de mobila näten, och vi har en tillgänglighet till bredband i form av fiber som är på en mycket bra nivå.

Det mål som vi nu har till 2020 om att 95 procent av hushållen och företagen ska kunna få en snabb uppkoppling har vi möjlighet att klara av. Men det kommer att kräva att vi fortsätter att satsa pengar också från staten under de närmaste åren för att klara detta mål. I och med detta, och med den utläggning av nya mobila nät som är på gång, kommer vi att ha en så

pass bra ytäckning att det, enligt mig, inte finns någon större anledning att oro sig. Alla kommer att kunna få en helt okej uppkoppling till nätet, antingen via de mobila näten eller via bredband med fiber.

Det gör att denna diskussion kan reduceras åtminstone till den nivå som Magnus Oscarsson var inne på nu, nämligen att det blir en kostnad. Det stämmer att det blir en kostnad när man går över till den nya tekniken. Men samtidigt får vi en framtidssäkrare och bättre teknik. Den gamla koppartråden har sett sina bästa dagar. Det innebär att Sverige kommer att vara ledande på detta område. Vi har då möjlighet att i större utsträckning lägga ut offentliga tjänster över nätet, och människor kan få en högre livskvalitet genom att de i ännu större utsträckning kan sköta många vardagsärenden via nätet i framtiden.

Anf. 95 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ministern för detta svar.

Det kan inte vara så att du inte träffar medborgare som har bekymmer med uppkoppling. När jag är ute och åker möter jag jättemånga människor som talar just om detta.

För ett par veckor sedan var jag i Valdemarsvik och träffade där Annelie och Rembrandt, som är företagare och driver Yxningens Camping utanför Gusum. De berättade hur bekymrade de var över att bredband genom ADSL ska släckas ned. Av naturliga skäl kommer det många barn till en familjecamping, och de vill ha en internetuppkoppling. Så finns inte det. Annelie och Rembrandt var jättebekymrade för hur det ska gå för denna camping.

Jag möter gång på gång människor som har bekymmer när Telia nu klipper koppartråden. Det kan inte vara något nytt för dig, Peter Eriksson, utan det måste du ha fått höra under dina resor. Jag vet att du reser mycket ute i landet.

Jag funderar på hur man tänker. Tidigare har 700-megahertzbandet varit ett alternativ. Jag är jätteglad att i dag få höra att ni ändå har tänkt till där. Sedan beslutade regeringen att man skulle vänta i två år. Jag blev mycket förvånad över det. Men nu har jag förstått att ni tänker öppna upp detta igen, och det tycker jag är mycket positivt. Kan du, Peter Eriksson, berätta lite grann hur du tänker när det gäller 700-megahertzbandet, och varför talar du inte talar med Telia? Varför kan du inte diskutera med dem?

Peter Eriksson talar om att det är ett teknikskifte och att den förra regeringen också var inblandad. Naturligtvis var det så. Men det är ni som nu regerar, och det är du som är minister. Ta ansvar och tala med Telia och berätta hur det ser ut i landet. Försök på detta sätt att göra skillnad.

Anf. 96 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag håller med om att Telia naturligtvis har ett ansvar att sköta om sina kunder och se till att denna övergång mellan olika tekniker fungerar på ett bra sätt. Jag håller också med om att det inte alltid har varit så att man överallt har tagit detta ansvar.

Jag har talat med Telia om detta. Naturligtvis tycker vi från regeringen, som delägare i detta bolag, att man måste ta detta ansvar på allvar och sköta det på ett bra sätt.

I grunden kvarstår ändå att denna övergång från kopparnätet till fiber och till snabbare mobilt bredband är en bra övergång. Vi behöver denna teknikomställning i hela landet.

Det finns ett litet antal människor, som jag, som bor långt ute i skogen och som ännu inte har riktigt bra uppkopplingar. Men det har förbättrats även för oss. Sedan 4G lades ut har det blivit bättre. Successivt kommer det nu också att införas tal på 4G. Då kommer man att ha både internet-uppkoppling och tal på denna bättre täckning.

Snart kommer, som jag sa, 700-megahertzbandet att auktioneras ut. Det gäller också 450-megahertzbandet. Båda dessa frekvensband har bra yttäckning. Därmed kommer vi att få ännu bättre möjligheter till bra mobila nät över hela Sverige. Det är själva poängen när de läggs ut att man ska se till att områden med sämre uppkoppling, vita fläckar, också ska garanteras en bra täckning.

Det finns en rad olika tekniker som man kan använda. En del av dem kostar lite mer. Det finns enstaka hushåll – enligt Post- och telestyrelsen ett nittiototal hushåll i Sverige – för vilka man inte klarar de krav som vi ställer när det gäller samhällsomfattande tjänster. De har möjlighet att vända sig till PTS för att få hjälp. Men för de allra flesta finns det bra alternativ teknik. Dock kostar det lite grann vid omställningen.

Anf. 97 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Det är inga småpengar vi talar om, utan det handlar om väldigt mycket pengar. Förr kanske det kostade 5 000, men nu vi talar om kanske 20 000 eller i värsta fall uppåt 100 000. Vi talar alltså inte om några småpengar för den enskilde att satsa.

Jag ska berätta om Sonja. Hon är 90 år och bor i Rödja utanför Sävsjö. Hon har i dag fast telefon via ADSL, vilket funkar perfekt. Telia har gett löfte om att klippa den tråden. Sonja får i dag gå ut till en sten utanför och försöka få kontakt. Hon kanske är en av dem du nämnde, ministern, som inte kan få detta; det är möjligt. Men den enskilde blir drabbad.

Jag tycker att det finns en röd tråd här, och det är följande: Hade detta skett i en storstad hade det blivit ramaskri. DN hade haft rubriker om det. Nu sker det dock ganska tyst ute på landsbygden, och det är knappt någon som lägger märke till det. Det tycker jag är problematiskt. Signalen är lite grann att den som bor på landsbygden får skylla sig själv. Telefonen kanske inte fungerar, men det får du ta. Är du företagare? Jaja, koppartråden är klippt för länge sedan.

I Miljöpartiets valmanifest 2014 talade ni om att bygga ut snabbt bredband – en säker och jämlikt tillgänglig offentlig service till hela landet. Jag tänker på detta med hela landet och på Sonja, som är 90 år. Jag undrar hur du som minister tänker. Varför prioriterar regeringen staden framför landsbygden? Varför nedmonteras landsbygden så radikalt som nu sker?

Anf. 98 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Magnus Oscarsson säger att han tänker på Sonja som är 90 år. Då tänker jag så här: Varför tänkte Magnus Oscarsson inte på Sonja när vi hade en borgerlig regering under åtta års tid?

Ni antog då en bredbandsstrategi som gällde 90 procent av svenska folket, Magnus Oscarsson. En hel miljon människor lämnades helt utanför den bredbandsstrategi ni antog för några år sedan. Jag tycker inte att det var särskilt ansvarsfullt, måste jag säga – särskilt inte om man bryr sig om människor som bor på landsbygden. En miljon människor tyckte ni inte ens var värda att nämna i den bredbandsstrategin.

Nu har den rödgröna regeringen, i december, antagit en ny strategi – därför att det behövdes. Den omfattar alla i Sverige. 100 procent ska få bra, snabbt bredband senast 2023. Då har vi nämligen målet som gäller mobila nät. 95 procent ska ha ett snabbt bredband redan till 2020. Jag är stolt och glad över detta. Jag vet att regeringen satsar mer pengar än den förra regeringen gjorde för att vi ska få ut detta så snabbt som möjligt och för att det ska ge en livskvalitetsstärkande effekt över hela Sverige.

Detta ger stora möjligheter till många människor, och jag tycker inte att vi har någonting att skämmas för. Vi har försökt tänka på Sonja och alla de andra som bor på landsbygden. Jag tycker att det är synd att inte ni gjorde det under den förra mandatperioden, Magnus Oscarsson. Då hade vi kommit längre.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2016/17:534 om Svenska institutets Twitterkonto

Anf. 99 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Jan Ericson har frågat utrikesministern vilka åtgärder hon avser att vidta med anledning av det som inträffat på Svenska institutet och på vilket sätt hon avser att verka för att inget liknande inträffar i någon annan myndighet under hennes departement.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Svenska institutet är en myndighet som har till uppdrag att sprida information och kunskap om Sverige och det svenska språket i utlandet och främja samarbete och långsiktiga relationer med andra länder inom områdena kultur, utbildning och forskning och demokrati samt samhällsliv i övrigt. Myndighetens verksamhet syftar till att öka omvärldens intresse och förtroende för Sverige, öka samverkan i Sveriges närområde och främja en demokratisk, rättvis och hållbar global utveckling.

Arbetet med Sverige bilden i utlandet vägleds av kärnvärdena öppenhet, nytänkande, omtänksamhet och äkthet. Sedan 2011 har Svenska institutet drivit ett projekt benämnt Curators of Sweden – som inkluderar ett Twitterkonto kallat @sweden – där varje vecka en ny person, en ”curator”, delar sina egna åsikter och idéer.

Svenska institutet har uttalat att man brustit i sin hantering av rättsliga och andra aspekter genom att blockera vissa Twitterkonton. Myndigheten har numera tagit bort blockeringarna. Jag noterar att Svenska institutet nu ser över sina rutiner kring Twitterkontot @sweden, och jag avser inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Regeringen kommer att fortsätta sin satsning på offentlig diplomati via Utrikesdepartementet och andra departement, via utlandsmyndigheterna och via Svenska institutet.

Prot. 2016/17:124
13 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 100 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Denna debatt handlar egentligen inte riktigt om det interpellationsrubriken säger. Den handlar i stället om något mycket viktigare, nämligen att vi måste kunna lita på att svenska myndigheter följer lagen.

Det faktum att Svenska institutet, en myndighet under Utrikesdepartementet, från en privatperson tacksamt tar emot en databas med 14 000 påstådda näthatare och sedan använder den för att blockera människor från myndighetens officiella Twitterkonto är givetvis anmärkningsvärt i sig. Men att man på sin egen hemsida försvarar blockeringarna, och dessutom uttalar att dessa är kvalitetssäkrade, är en ren skandal.

På sin hemsida motiverar man dessutom blockeringarna med att personerna som blockerats ägnat sig åt ”drev, hot, hat och hets mot migranter, kvinnor och HBTQ-personer, men även mot organisationer som är engagerade i mänskliga rättigheter”. Man lägger också till: ”Dessa konton har ofta högerextrem och/eller nynazistisk inriktning och hetsar även till våld.” Därmed passerar man gränsen för anständighet. Förtalsbrott ligger nära till hands.

Bland de felaktigt utpekade högerextrema näthatarna finns bland annat Israels ambassadör i Sverige, Köpenhamns borgmästare, ett antal folkvalda svenska riksdagsledamöter – inklusive jag själv – ledarskribenter, högre tjänstemän inom polis och försvar och många andra. Till och med Bill Gates fanns på listan. Det enda vi verkar ha gemensamt är att vi inte tillhör extremvänstern. Detta verkar vara det enda urvalskriteriet för att kunna kallas näthatare av en svensk myndighet.

När Svenska institutet befattade sig med detta olagliga register över påstådda åsikter bröt man mot flera lagar. När generaldirektören sedan beslutade att utplåna databasen i stället för att i enlighet med offentlighetsprincipen lämna ut den till dem som begärt det bröt man mot ytterligare lagar. Dock hann minst en journalist få ut databasen innan den utplånades, och hela databasen – med alla uppgifter – finns därför tillgänglig på nätet. Det gör att skadan för de drabbade personerna blir ännu större.

Som om detta inte räckte lade Svenska institutet dessutom ut ett formulär på sin hemsida där den som kände sig orättvist behandlad själv kunde begära rättelse. Då krävdes dock att den som uppträder under anonymt konto både uppgav sitt riktiga namn och motiverade varför man ansåg sig felaktigt utpekad. Ett stort antal personer lämnade in sådana känsliga personuppgifter, och deklarerade samtidigt sina politiska åsikter, till Svenska institutet.

Ingen hade nog förväntat sig det som sedan hände, nämligen att myndigheten upprättade en ny lista. Den innehöll alla som inkommit med klagomål, och alla känsliga personliga åsikter fanns i klartext. Även denna lista strider mot lagen, och den har nu spridits till allmänheten som offentlig handling. Bland annat har jag själv fått ut den från myndigheten, och förra veckan anmälde jag därför myndigheten till Datainspektionen.

Yttrandefrihetsexperten Nils Funcke skriver i Dagens Juridik att Svenska institutet har skapat ett olagligt register över inbillade och verkliga näthatare. Många andra experter, jurister och ledarskribenter har kritiserat myndigheten för samma sak. Statsrådet Linde skriver själv i sitt svar att Svenska institutet har uttalat att det brustit i sin hantering av rättsliga och andra aspekter. Trots detta ger statsrådet alltså beskedet att hon inte avser att vidta några vidare åtgärder.

Menar statsrådet att det är fritt fram för myndigheter under Utrikesdepartementet att bryta mot svensk lag utan att departementet över huvud taget agerar? Vilka ytterligare lagar anser departementet att svenska myndigheter kan bryta mot utan konsekvenser?

Anf. 101 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Självklart får myndigheterna inte ägna sig åt olaglig verksamhet, vad det än vara månede. Därför är det viktigt att detta fall utreds rättsligt, för att avgöra om myndigheten kan sägas ha ägnat sig åt åsiktsregistrering av Twitteranvändares åsikter.

Det finns fall när myndigheter får blockera andra Twitterkonton. Det är när Twitteranvändare ger uttryck för åsikter som strider mot svensk lag, till exempel när inlägget utgör uppvigling, hets mot folkgrupp eller barnpornografibrott, innehåller kränkande personuppgifter eller på annat sätt bryter mot svensk lag. Blockeringar måste alltid övervägas noga.

Svenska institutet har begått ett misstag, och detta har man erkänt. Nu vidtar man åtgärder för att utreda hur misstaget har gått till. Man har bland annat anlitat utomstående rättsexpertis för att göra en oberoende utredning av det inträffade, vilket jag välkomnar.

SI:s generaldirektör har erkänt att myndigheten har begått misstag, och hon har tillsatt denna utredning för att undersöka vad det är som har brustit. Jag kommer inte att förekomma de rättsliga prövningar som nu görs.

Svenska institutet har alltså brustit i sina rutiner, och myndigheterna ser över dessa. Jag har försäkrat mig om att åtgärder vidtas av myndigheten för att förhindra att liknande misstag begås i framtiden.

Anf. 102 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Denna fråga handlar inte om huruvida det är korrekt att blockera Twitterkonton – den handlar om mycket mer än så.

Denna fråga handlar om att en myndighet har tagit emot en lista från en privatperson och helt okritiskt införlivat den i myndighetens hantering och använt den för att blockera myndighetens officiella konto. Problemet ligger i de motiveringar som man har lagt ut på sin hemsida – inte i att man har blockerat ett Twitterkonto.

Många av dessa konton har aldrig över huvud taget haft med det här Twitterkontot att göra. Jag har aldrig ens vetat om att det finns – jag fick veta bakvägen att jag fanns på den här listan. Jag har aldrig agerat med detta konto över huvud taget, och ändå utpekats jag på det här sättet.

Jag ställde min interpellation till utrikesministern, eftersom den även rör den övergripande frågan om hur hon i egenskap av departementschef avser att verka för att inget liknande inträffar i någon annan myndighet under hennes departement.

Tyvänn besvaras inte denna fråga över huvud taget i interpellationssvaret. Det är kanske inte så konstigt eftersom Ann Linde inte är departementschef. Jag kan bara beklaga att utrikesministern inte vågar ta denna debatt. Att delegera till en minister som inte har ansvar för den fråga som interpellationen berör känns lite märkligt.

I morse tog jag dock del av statsrådets svar. Det kändes väldigt bekant – det var nämligen helt identiskt med det svar hon lämnade för en tid sedan som svar på tre skriftliga frågor från tre andra riksdagsledamöter.

Min interpellation berör dock helt andra saker. Trots detta har alltså statsrådet inte ens besvärat sig med att ändra den minsta lilla formulering i sitt interpellationssvar utan bara kopierat det förra svaret rakt av. Jag tycker att det är väldigt respektlöst mot mig som interpellant.

Då jag i morse kunde konstatera att ministern inte avser att agera alls mot Svenska institutets lagbrott och dåliga omdöme har jag i dag lämnat in en polisanmälan mot Svenska institutets generaldirektör. Att en riksdagsledamot polisanmäler en generaldirektör i en statlig myndighet torde vara extremt ovanligt. Men om inte ansvarig minister agerar när en statlig myndighet uppenbart bryter mot lagen får väl frågan bli en sak för rättsväsendet i stället.

Jag kan för övrigt upplysa Ann Linde om att det för en vecka sedan hade kommit in 43 JO-anmälningar i detta ärende. Sannolikt har det sedan dess hunnit bli några till. Väldigt många drabbade är mycket upprörda.

Men den svenska regeringen tiger. Man accepterar att en av dess myndigheter begått ett antal uppenbara lagöverträdelser. Dessa överträdelser behöver inte utredas, utan de är helt självklara. Till exempel har myndigheten makulerat en handling som har begärts ut enligt reglerna om offentlig handling. Att makulera handlingen i stället för att lämna ut den är ett uppenbart lagbrott – det behöver inte ens utredas.

Men regeringen kritiserar inte ens det som har hänt. Jag tycker att det är ganska beklämmande.

Jag vill passa på att fråga handelsministern om hon eller departementschefen åtminstone haft några samtal med generaldirektören Annika Rembe om det som inträffat.

Anf. 103 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Självklart anser vi att detta är mycket beklagligt, men vi kommer inte att förekomma de rättsliga prövningar som nu görs. Det var det jag sa.

Naturligtvis är det så att en myndighet som får en begäran om att lämna ut en allmän handling inte kan förstöra denna och sedan hänvisa till att den inte finns. Också där inväntar vi dock den granskning som JO nu har att göra efter de anmälningar som har gjorts.

Så snart som vi fick uppgifter om att detta hade hänt, genom att folk kontaktade oss, kontaktade vi Svenska institutet för att ta reda på vad som hänt och hur myndigheten avsåg att agera. Sedan dess har UD fortlöpande hållit kontakt med myndigheten för att följa utvecklingen.

Vi styr myndigheten genom regleringsbrev och förordningar, och vi utser generaldirektören. Svenska institutet har också ett så kallat insynsråd, som ska träffas denna vecka och som kommer att ta upp frågan. Detta har jag personligen fått veta av generaldirektören eftersom jag självklart har talat med henne om denna fråga.

Dock är det så att ansvaret för själva Twitterkontot är Svenska institutets, under generaldirektörens ledning. Det är inget beslut i sig som regeringen fattat. Detta konto är en del av satsningen på yttrandefrihet, där SI har ett väldigt viktigt uppdrag.

Jag håller helt med Jan Ericson om att det har gått riktigt fel här. Därför inväntar vi den rättsliga prövningen och JO:s bedömning innan vi fortsätter att göra någonting.

Anf. 104 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Det är intressant att man i vart fall haft ett samtal med generaldirektören. Det är positivt, men det räcker ju tyvärr inte.

En viktig fråga i detta sammanhang är nämligen hur man ger de drabbade upprättelse. Jag har fått ett antal reaktioner från oroliga privatpersoner sedan jag började att nysta i det här. De är väldigt upprörda över att ha beskrivits på detta nedlåtande sätt av Svenska institutet. Det rör sig ändå om en myndighet under Utrikesdepartementet.

Den stora databasen finns sökbar hos en svensk nättidning och finns även spridd på andra sätt, vilket innebär att uppgifterna i princip aldrig försvinner.

För den unga person som utpekas av en svensk myndighet som våldsbejakande näthatare och högerextremist kan detta få konsekvenser i framtiden. Bland annat vet vi att många arbetsgivare söker på nätet efter uppgifter om arbetssökande. Den skada som Svenska institutet orsakat ett stort antal människor går därmed inte att göra ogjord.

Denna debatt ger handelsministern ett utmärkt tillfälle att framföra sin och Utrikesdepartementets uppriktiga ursäkt till de drabbade. Jag anar att statsrådet i alla fall är bekymrad över detta. Hon medger ju att det här inte är så lyckat.

Här finns en chans att verkligen be om ursäkt till alla de människor som har drabbats av detta och som är helt oskyldiga till det som de beskylldes för. Jag förutsätter att statsrådet tar denna möjlighet i sitt avslutande inlägg.

Jag vill också fråga henne hur hon och Utrikesdepartementet avser att medverka till att ge de drabbade upprättelse, om det nu framkommer att man har brutit mot svensk lag.

Jag har till exempel dokumentet där generaldirektören själv undertecknat ett uttryckligt beslut om att utplåna databasen i stället för att lämna ut den enligt reglerna om offentlig handling. Det står ordagrant i handlingen, och denna är lätt att få ut från myndigheten.

Vad tänker statsrådet och departementet göra för att ge de drabbade upprättelse?

Anf. 105 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Svenska institutets generaldirektör har bett om ursäkt för det inträffade och har, som sagt, erkänt att detta är ett misstag.

Jag vill inte förekomma de rättsliga prövningarna och JO:s bedömningar av vad detta ska leda till. Jag har heller ingen anledning att säga någonting om vad det ska leda till, utan det får vi återkomma till.

Jag vill understryka att Twitterkontot som sådant är ett sätt att försöka nå nya grupper. Man har låtit en person varje vecka ha ett konto, vilket jag i sig tycker är någonting positivt.

Sedan har det gått väldigt fel, och det är detta som nu ska utredas, både juridiskt – det pågår en rättslig utredning – och enligt JO:s bedömning. Efter det får vi återkomma till en diskussion här mellan interpellanten och mig själv, som ansvarig för Svenska institutet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:124
13 juni

Svar på
interpellationer

§ 19 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2016/17:203 Kriminalvårdssekretess

2016/17:205 Regelförenkling för sjöfarten

Framställning

2016/17:RS5 Rätt för Riksdagsförvaltningen att upplåta bostadslägenheter i fastigheter med annan ägare

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och framställning skulle förlängas till och med *onsdagen den 20 september*.

EU-dokument

KOM(2017) 280 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullsystem och underlåtande av gränsöverskridande informationsutbyte om underlåtenhet att betala vägavgifter i unionen (omarbetning) (Text av betydelse för EES)

KOM(2017) 281 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1071/2009 och förordning (EG) nr 1072/2009 i syfte att anpassa dem till utvecklingar inom sektorn

KOM(2017) 294 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt försvarsindustriellt utvecklingsprogram som syftar till att stödja konkurrenskraften och innovationskapaciteten inom unionens försvarsindustri

KOM(2017) 297 Förslag till rådets beslut om ändring av rådets beslut nr 189/2014/EU om tillstånd för Frankrike att tillämpa en nedsatt sats för vissa indirekta skatter på ”traditionell” rom som framställs i Guadeloupe, Franska Guyana, Martinique och Réunion och om upphävande av beslut 2007/659/EG

§ 20 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 12 juni

2016/17:1575 Förslaget om att återinrätta Djurskyddsmyndigheten

av Åsa Coenraads (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

Prot. 2016/17:124 § 21 Kammaren åtskildes kl. 19.19.
13 juni

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 37 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.57 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 2 Anmälan om ersättare	1
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	1
§ 5 Svar på interpellation 2016/17:528 om rättslösa och hemlösa barn	2
Anf. 1 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	2
Anf. 2 MAJ KARLSSON (V)	3
Anf. 3 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	4
Anf. 4 MAJ KARLSSON (V)	5
Anf. 5 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	6
Anf. 6 MAJ KARLSSON (V)	6
Anf. 7 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	7
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:532 om jämställdhetsmyndigheten.....	7
Anf. 8 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	7
Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	10
Anf. 11 GUNNAR HEDBERG (M).....	11
Anf. 12 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	11
Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (C).....	12
Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	13
Anf. 15 GUNNAR HEDBERG (M).....	14
Anf. 16 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	14
Anf. 17 ANNIKA QARLSSON (C).....	15
Anf. 18 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	15
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:533 om regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan	16
Anf. 19 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	16
Anf. 20 JENNY PETERSSON (M).....	17
Anf. 21 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	18
Anf. 22 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	19
Anf. 23 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	20
Anf. 24 JENNY PETERSSON (M).....	21
Anf. 25 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	21
Anf. 26 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	22
Anf. 27 JENNY PETERSSON (M).....	23
Anf. 28 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	23
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:543 om hotade verksamheter för misshandlade kvinnor	24
Anf. 29 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	24
Anf. 30 GUNNAR HEDBERG (M).....	25
Anf. 31 ANNIKA QARLSSON (C).....	25
Anf. 32 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	27
Anf. 33 GUNNAR HEDBERG (M).....	28
Anf. 34 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	28
Anf. 35 GUNNAR HEDBERG (M).....	29

Anf. 36 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	29
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:468 om uttalande om inbrottsstatistik	30
Anf. 37 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	30
Anf. 38 JENNY PETERSSON (M)	30
Anf. 39 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
Anf. 40 JENNY PETERSSON (M)	31
§ 10 Svar på interpellation 2016/17:538 om polisens öppettider i sommar	31
Anf. 41 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
Anf. 42 ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	32
Anf. 43 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	32
Anf. 44 ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	33
Anf. 45 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	33
Anf. 46 ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	34
Anf. 47 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	34
§ 11 Svar på interpellation 2016/17:542 om beskattning av elbussar	34
Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	34
Anf. 49 LOTTA FINSTORP (M).....	35
Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	36
Anf. 51 LOTTA FINSTORP (M).....	36
Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	37
Anf. 53 LOTTA FINSTORP (M).....	38
Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	38
§ 12 Svar på interpellation 2016/17:545 om könsneutrala personnummer	38
Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	38
Anf. 56 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	39
Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	40
Anf. 58 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	40
Anf. 59 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	41
Anf. 60 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	42
Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	42
§ 13 Svar på interpellation 2016/17:547 om elskatten	42
Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	42
Anf. 63 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	43
Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	44
Anf. 65 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	44

Anf. 66 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	45
Anf. 67 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	45
Anf. 68 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46
§ 14 Svar på interpellation 2016/17:549 om förmånsbeskattning av privata sjukvårdsförsäkringar	47
Anf. 69 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	47
Anf. 70 LOTTA FINSTORP (M).....	47
Anf. 71 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	48
(forts.).....	48
Ajournering.....	48
Återupptaget sammanträde	49
§ 14 (forts.) Svar på interpellation 2016/17:549 om förmånsbeskattning av privata sjukvårdsförsäkringar	49
Anf. 72 LOTTA FINSTORP (M).....	49
Anf. 73 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	50
Anf. 74 LOTTA FINSTORP (M).....	50
Anf. 75 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	51
§ 15 Svar på interpellation 2016/17:550 om företrädaransvar i aktiebolag.....	51
Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	51
Anf. 77 LARRY SÖDER (KD).....	52
Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	53
Anf. 79 LARRY SÖDER (KD).....	54
Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	54
Anf. 81 LARRY SÖDER (KD).....	55
Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	55
§ 16 Svar på interpellation 2016/17:432 om försäkringsskydd för ambulanspersonal	55
Anf. 83 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	55
Anf. 84 EVA LOHMAN (M).....	56
Anf. 85 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	57
Anf. 86 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	57
Anf. 87 EVA LOHMAN (M).....	58
Anf. 88 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	58
Anf. 89 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	59
Anf. 90 EVA LOHMAN (M).....	59

Anf. 91 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	60
§ 17 Svar på interpellation 2016/17:498 om bredband till alla	60
Anf. 92 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	60
Anf. 93 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	61
Anf. 94 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	61
Anf. 95 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	62
Anf. 96 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	62
Anf. 97 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	63
Anf. 98 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	63
§ 18 Svar på interpellation 2016/17:534 om Svenska institutets Twitterkonto	64
Anf. 99 Statsrådet ANN LINDE (S)	64
Anf. 100 JAN ERICSON (M)	65
Anf. 101 Statsrådet ANN LINDE (S)	66
Anf. 102 JAN ERICSON (M)	66
Anf. 103 Statsrådet ANN LINDE (S)	67
Anf. 104 JAN ERICSON (M)	68
Anf. 105 Statsrådet ANN LINDE (S)	68
§ 19 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	69
§ 20 Anmälan om fråga för skriftligt svar	69
§ 21 Kammaren åtskildes kl. 19.19.	70